

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΑΤΛΑΝΤΑΣ

ΕΛΛΑΔΑ

Ε' Δημοτικού

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΑΤΛΑΝΤΑΣ
ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής / Αξιολογητής

Χαράλαμπος Βασιλάτος

Εν ενεργεία μέλος Δ.Ε.Π.

Αξιολογήτρια

Μαρία Ρέλλου

Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Αξιολογήτρια

Ελένη Μακρή

Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Κυριακή Πρέμτου

Πτυχιούχος Πληροφορικής

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

Αλεξία Θεοδωρίσκου

Διπλωματούχος τεχνολογίας γραφικών τεχνών

**Υπεύθυνος Διδακτικού Πακέτου
για το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής**

Παναγιώτης Πήλιουρας

Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνος Πράξης

Διονύσιος Μουρελάτος

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αναπληρωτής Υπεύθυνος Πράξης

Στυλιανός Μαυρατζάς

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΑΤΛΑΝΤΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Ο Άτλαντας της Ε΄ Δημοτικού συνοδεύει το σχολικό βιβλίο Γεωγραφία Ε΄ Δημοτικού.

Για τη συγγραφή του σχολικού βιβλίου συνεργάστηκαν:

Δρ Δρ **Νίκη Νικολέττα Ευελπίδου**
Καθηγήτρια Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών,
Τμήματος Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος

Δρ **Ακυλίνα Μερελή**
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

MSc **Εμμανουέλα Λυκουροπούλου**
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Δρ **Ιωάννης Σαΐτης**
Ερευνητής στο Τμήμα Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος/Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δρ **Κυριακούλα Μακρή**
Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Δρ **Ματθαίος Πατρινόπουλος**
Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ Αν. Αττικής Γεωπεριβάλλοντος
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Για τη δημιουργία του Άτλαντα συνεργάστηκαν:

Δρ Δρ **Νίκη Νικολέττα Ευελπίδου**
Καθηγήτρια Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών,
Τμήματος Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος

Δρ **Σωτήρης Βαλκανιώτης**
Γεωλόγος, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Δρ **Αθανάσιος Γκανάς**
Διευθυντής Ερευνών, Γεωδυναμικό Ινστιτούτο,
Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών

Δρ **Ειρήνη Ζανανίρι**
Γεωλόγος, Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ)

Αλεξάνδρα Ζερβάκου
Γεωλόγος MSc, Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ)

Βαρβάρα Τσιρώνη
Γεωλόγος MSc, Γεωδυναμικό Ινστιτούτο, Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών

Δρ **Άδωνις Φωτιάδης**
Γεωλόγος, Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ)

Δρ **Ιωάννης Σαΐτης**
Ερευνητής στο Τμήμα Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δρ **Κωνσταντίνος Λαγουβάρδος**
Διευθυντής Ερευνών/Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών

Ευάγγελος Σπύρου
Γεωλόγος, Τμήμα Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δρ **Αικατερίνα Στέφη**
Ερευνήτρια στο Τμήμα Βιολογίας / Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μαρία Ταφτσόγλου
Γεωλόγος, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
ΜΑΚΕΤΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ
ΕΙΚΟΝΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Βασιλική Βασιλοπούλου, Γραφικές τέχνες
Γιώργος Βίδος, Γραφικές τέχνες
Shutterstock

ΣΥΛΛΗΨΗ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ Ψ.Μ.Α.
ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ Ψ.Μ.Α.

Συγγραφική ομάδα

Μιχαήλ Στεφανής
Φυσικός, MSc Διδακτική της Φυσικής και Εκπαιδευτική Τεχνολογία

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο Άτλαντας αυτός αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του βιβλίου «Γεωγραφία» της Ε΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου, το οποίο επικεντρώνεται στην γεωγραφική αποτύπωση της Ελλάδας. Περιλαμβάνει μία σειρά από χάρτες διαφόρων θεματικών ενοτήτων, οι οποίοι συνοδεύονται και από επεξηγηματικά κείμενα, φωτογραφίες, διαγράμματα ή άλλους ένθετους χάρτες.

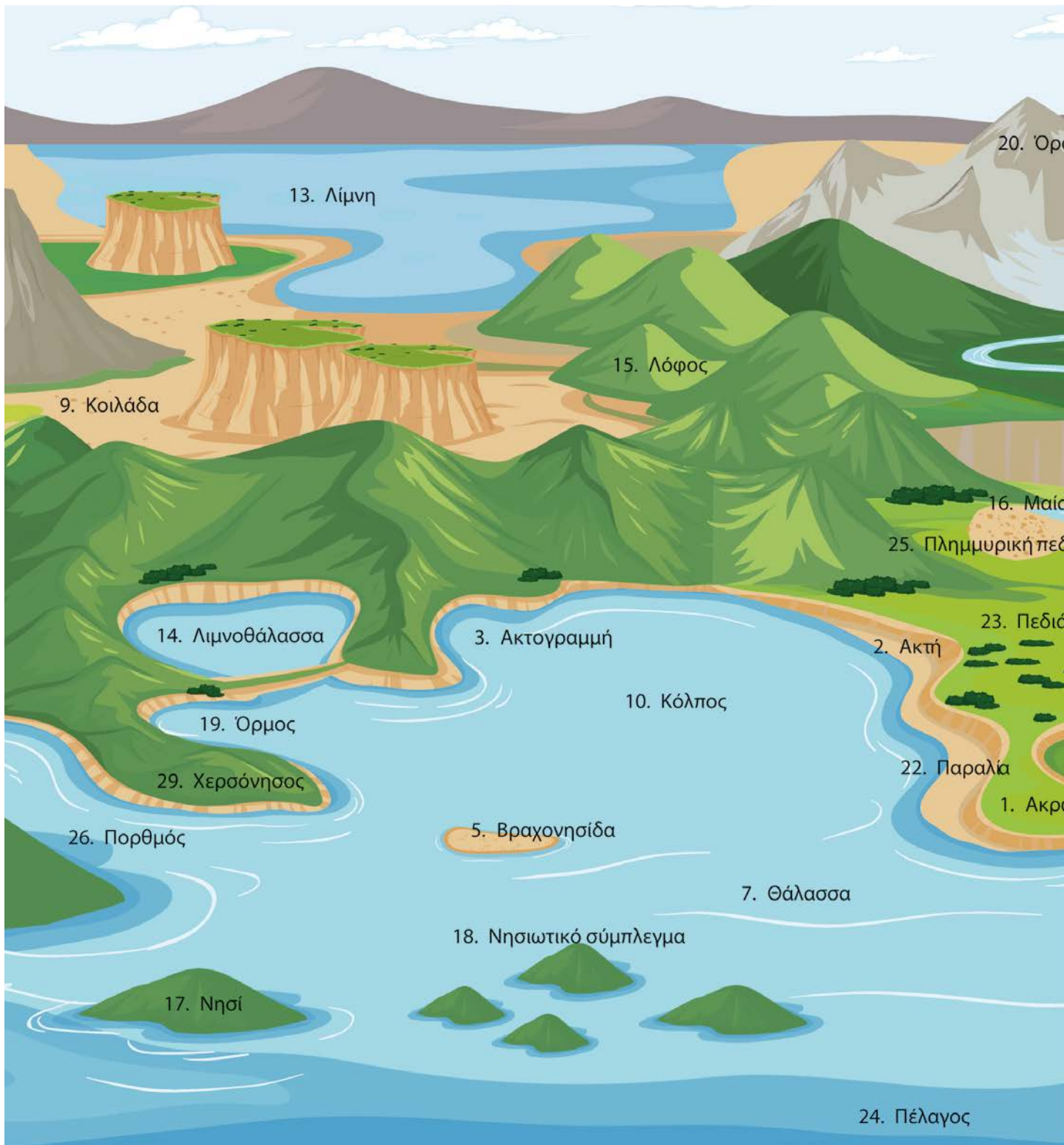
Πρώτα από όλα, αγαπητέ μαθητή, αγαπητή μαθήτριά, θέλουμε να σε βοηθήσουμε να αποκτήσεις καλύτερη επαφή και εξοικείωση με τους χάρτες και τις πληροφορίες που σου προσφέρουν, να σκεφθείς και να κατανοήσεις τη χρησιμότητα και τη σημασία τους για τη ζωή μας ή ακόμη και για τις δραστηριότητές μας. Άραγε, έχεις σκεφθεί με πόσους διαφορετικούς χάρτες μπορεί να παρουσιαστεί η Ελλάδα μας; Ή ότι ένας χάρτης που απεικονίζει γεωγραφικά χαρακτηριστικά, όπως βουνά και ποτάμια, μπορεί να παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για την επιλογή των κατάλληλων καλλιεργειών σε κάθε περιοχή, καθώς και για τις δραστηριότητες που μπορούν να αναπτυχθούν εκεί; Έχεις φανταστεί ότι ένας χάρτης, από το μάθημα της Γεωγραφίας, μπορεί να σε βοηθήσει να κατανοήσεις κάποιες ενότητες από το μάθημα της Ιστορίας ή θέματα τοπικής οικονομίας; Για τον λόγο αυτό, στον άτλαντα που κρατάς στα χέρια σου περιλαμβάνεται πληθώρα χαρτών. Χάρτες πολιτικοί, μορφολογικοί, οικονομικοί, κλιματικοί, γεωλογικοί, ιστορικοί, πολιτιστικοί, ιατρικοί και πολλοί άλλοι επιδιώκουν την εξοικείωσή σου με την μορφολογία της πατρίδας μας και τις επιμέρους πτυχές της!

Επιπλέον, στον άτλαντα αυτόν, παρέχονται όλες οι βασικές οδηγίες για να δημιουργήσεις κι εσύ τον δικό σου χάρτη, να γίνεις χαρτογράφος! Θα μπορέσεις να φτιάξεις έναν δικό σου χάρτη, εύχρηστο και ευανάγνωστο, χωρίς όμως να ξεχάσεις συγκεκριμένα στοιχεία που θα πρέπει να περιλαμβάνει, κυρίως κλίμακα και υπόμνημα.

Ο άτλαντας λοιπόν σκοπεύει να σου παρέχει γνώση με έναν πιο οπτικοποιημένο και σύγχρονο τρόπο, σε συνδυασμό με το βιβλίο της Γεωγραφίας και τα ψηφιακά αντικείμενα και των δύο.

Σου ευχόμαστε καλή περιήγηση!

Η συγγραφική ομάδα

1. **Ακρωτήριο:** η απόληξη της ξηράς, που εισχωρεί στην θάλασσα.
2. **Ακτή:** η απόληξη της ξηράς που βρέχεται από τη θάλασσα.
3. **Ακτογραμμή:** η γραμμή που διαχωρίζει την ξηρά από την θάλασσα.
4. **Βουνό:** γεωλογικό ύψωμα στην επιφάνεια της Γης, με υψόμετρο μεγαλύτερο των 300 μέτρων και μικρότερο των 1.000 μέτρων.
5. **Βραχονησίδα:** μικρό ακατοίκητο νησί χωρίς οικονομική ή οικιστική δραστηριότητα
6. **Δέλτα:** περιοχή ξηράς που σχηματίζεται από τα ιζήματα ενός ποταμού στο σημείο όπου εκβάλλει σε θάλασσα ή λίμνη.
7. **Θάλασσα:** μεγάλη έκταση αλμυρού νερού η οποία περιβάλλει την ξηρά.
8. **Ισθμός:** στενή λωρίδα ξηράς που ενώνει δύο ξηρές και χωρίζει δύο θάλασσες.
9. **Κοιλάδα:** κοίλη περιοχή στην επιφάνεια της Γης, ανάμεσα σε δύο βουνά, εντός της οποίας ρέει ένας ποταμός ή χείμαρρος.
10. **Κόλπος:** μία εσοχή της θάλασσας προς την ξηρά.
11. **Κορυφή:** το υψηλότερο σημείο ενός όρους, βουνού ή λόφου.
12. **Κορυφογραμμή:** η νοητή γραμμή που ενώνει τις κορυφές ορέων, βουνών ή λόφων.
13. **Λίμνη:** κλειστό σώμα νερού, συνήθως γλυκού, που περιβάλλεται από ξηρά.
14. **Λιμνοθάλασσα:** μικρό σώμα νερού κοντά στην θάλασσα, από την οποίαν χωρίζεται μέσω στενής λωρίδας ξηράς.
15. **Λόφος:** γεωλογικό ύψωμα στην επιφάνεια της Γης, με υψόμετρο μικρότερο των 300 μέτρων.
16. **Μαϊάνδρος:** τμήμα ενός ποταμού που ρέει σε στροφές, αντί να ρέει ευθεία.
17. **Νησί:** τμήμα ξηράς που βρέχεται από όλες τις μεριές από την θάλασσα.
18. **Νησιωτικό σύμπλεγμα:** ομάδα δύο ή περισσότερων νησιών που βρίσκονται σε μικρή απόσταση μεταξύ τους.
19. **Όρμος:** μικρός κόλπος, ο οποίος συνήθως σχηματίζει ένα φυσικό λιμάνι.
20. **Όρος:** γεωλογικό ύψωμα στην επιφάνεια της Γης, με υψόμετρο μεγαλύτερο των 1.000 μέτρων.
21. **Οροσειρά:** περιοχή η οποία αποτελείται από μία σειρά βουνών ή ορέων.
22. **Παραλία:** τμήμα της ακτής που αποτελείται από ασύνδετα υλικά (π.χ. άμμο ή βότσαλα).
23. **Πεδιάδα:** επίπεδη έκταση ξηράς.
24. **Πέλαγος:** το θαλάσσιο τμήμα πέρα από μία ξηρά, που αποτελεί μέρος μιας θάλασσας.
25. **Πλημμυρική ή προσχωσιγενής πεδιάδα:** η πεδιάδα την οποία διαρρέει ένας ποταμός, συνήθως στα χαμηλότερα σημεία της λεκάνης του.
26. **Πορθμός:** στενή λωρίδα θάλασσας που ενώνει δύο θάλασσες και χωρίζει δύο ξηρές.
27. **Ποταμός:** φυσικός αγωγός στην επιφάνεια της Γης, στον οποίο συγκεντρώνεται το επιφανειακό νερό και ρέει μόνιμα προς τα χαμηλότερα υψόμετρα.
28. **Χείμαρρος:** φυσικός αγωγός στην επιφάνεια της Γης ο οποίος χαρακτηρίζεται από ροή νερού επεισοδιακά, π.χ. μόνο μετά από κάποιο επεισόδιο βροχόπτωσης ή την τήξη του χιονιού.
29. **Χερσόνησος:** ένα τμήμα ξηράς, μικρής ή μεγάλης έκτασης, που εισχωρεί μέσα στη θάλασσα με συνέπεια να βρέχεται από αυτήν από τρεις πλευρές

Δορυφορικός Χάρτης της Ελλάδας

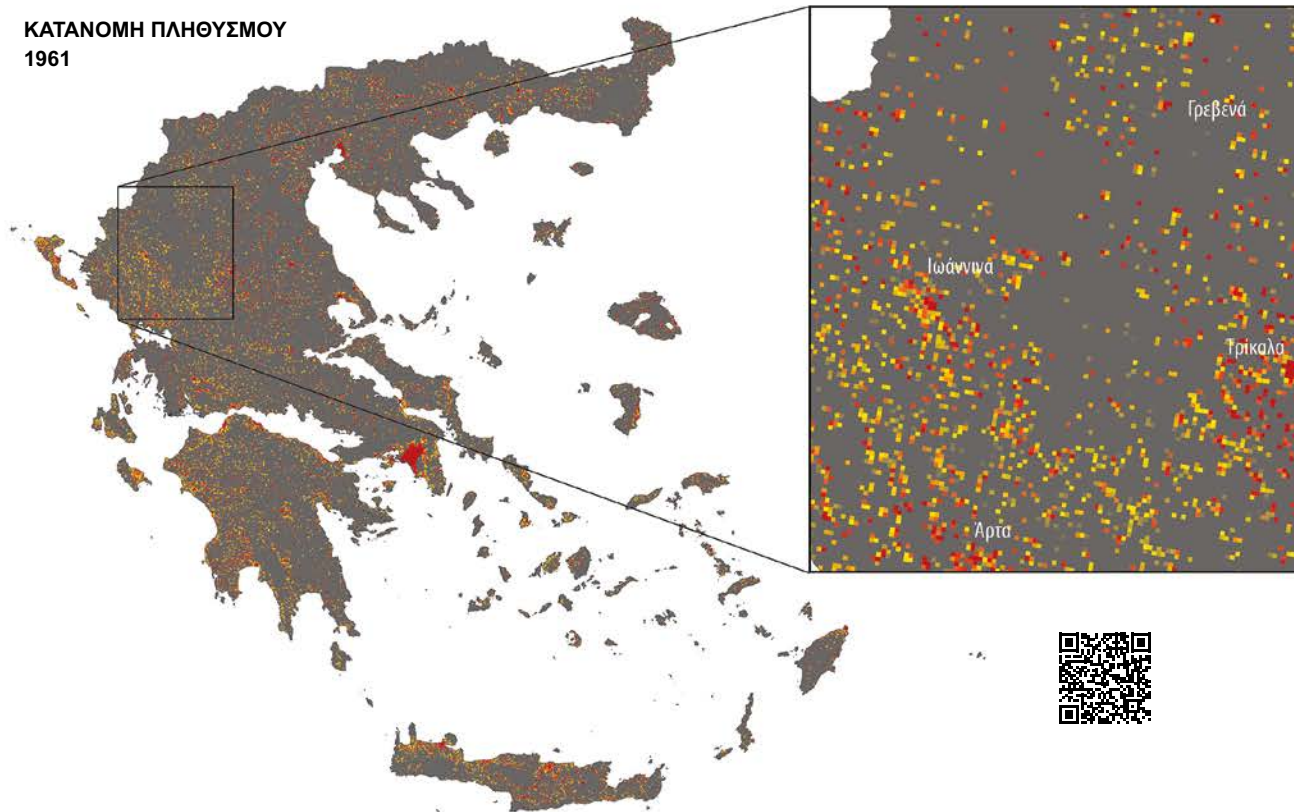

0 100 200 χλμ

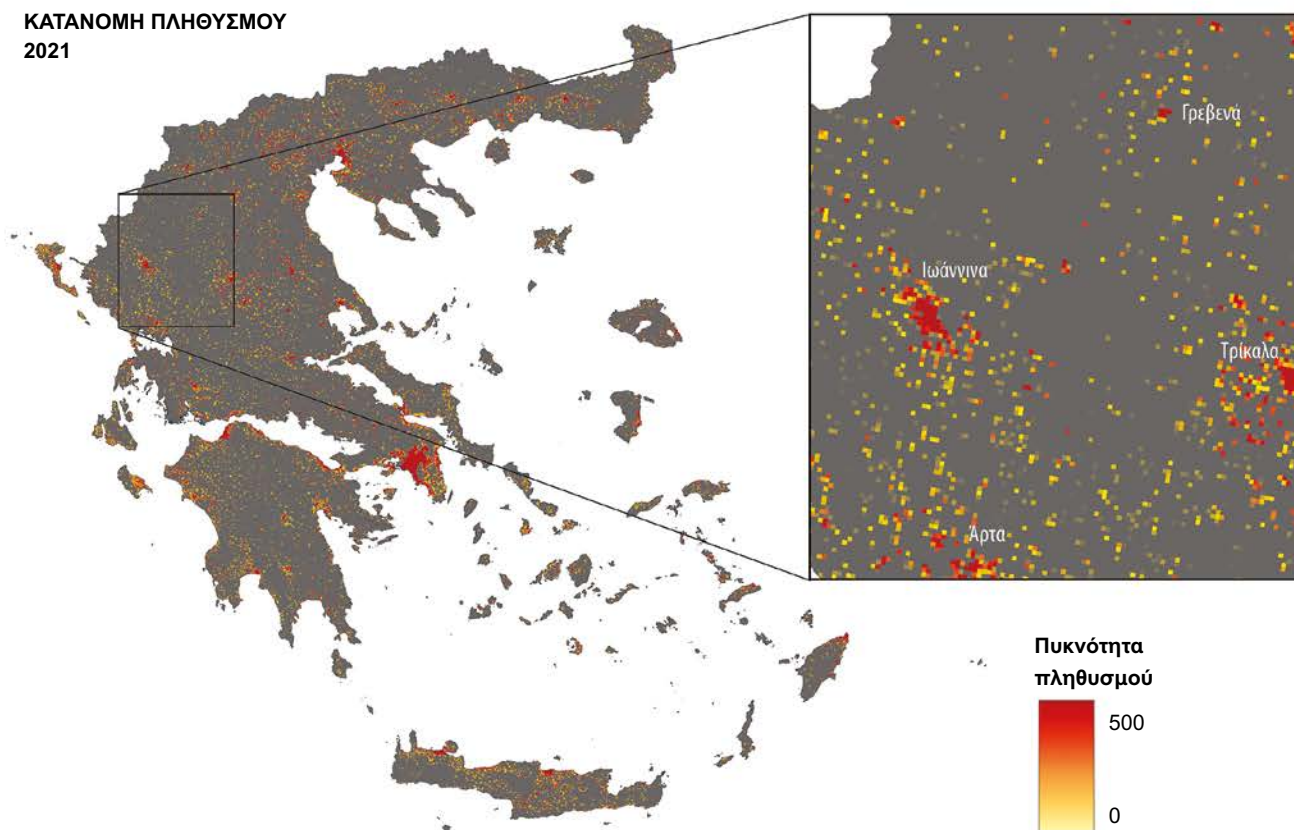
Copernicus Quaterly Cloudless Sentinel-2 mosaic

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
1961

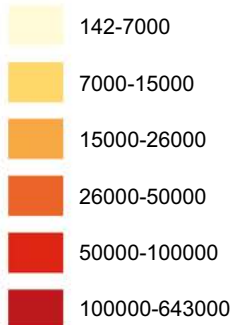
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
2021

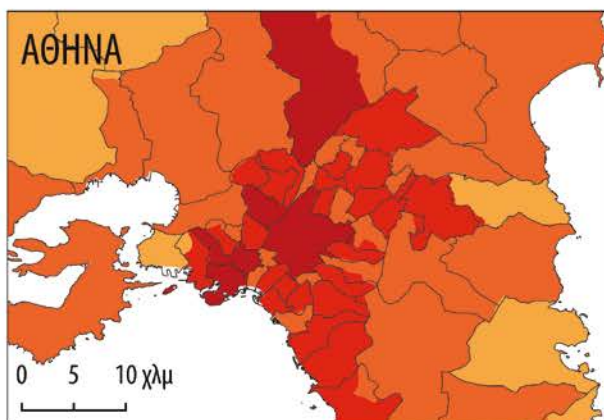
ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

Απογραφή πληθυσμού 2021

Ελληνική Στατιστική Αρχή - Απογραφή Πληθυσμού - Κατοικιών 2021

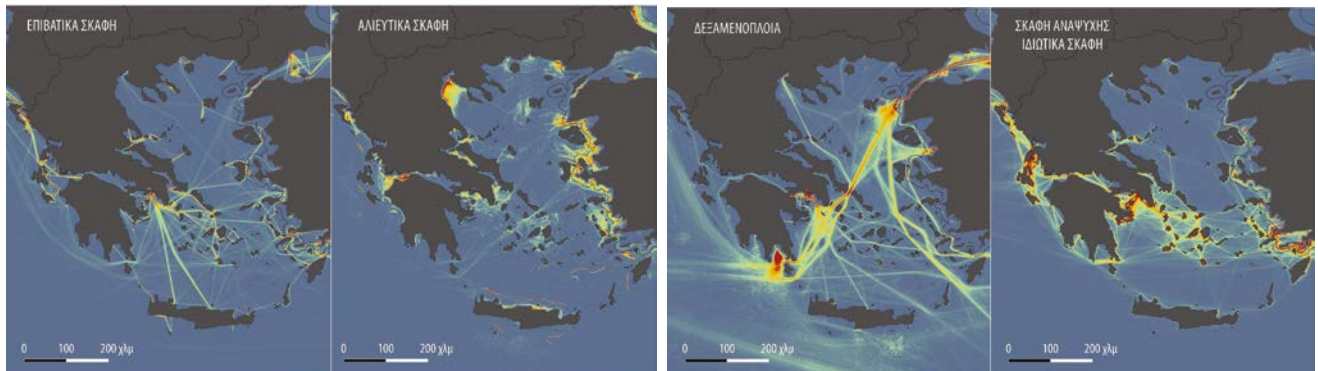

ΔΙΚΤΥΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΚΥΡΙΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ - ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ - ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ

ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ

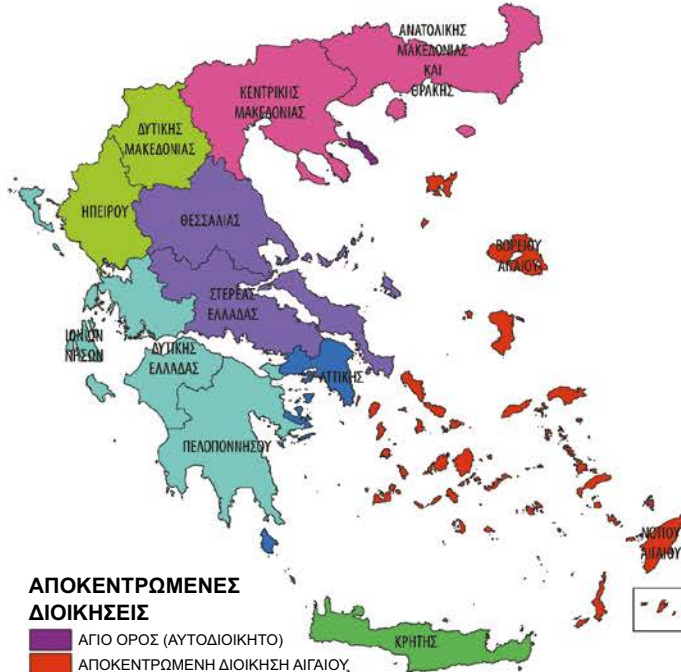
Αθροιστικά δεδομένα από καταγραφές του Αυτόματου Συστήματος Αναγνώρισης (A.I.S.) σκαφών

Διοικητική διαίρεση της Ελλάδας

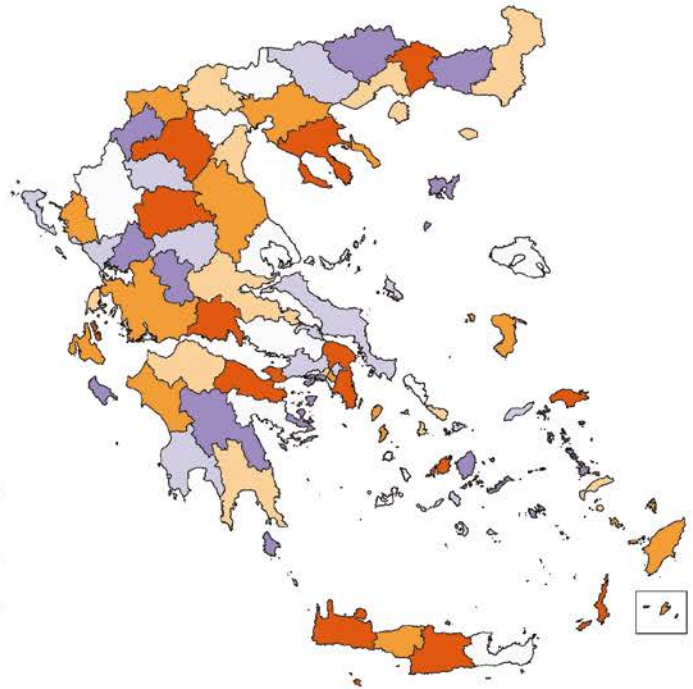
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

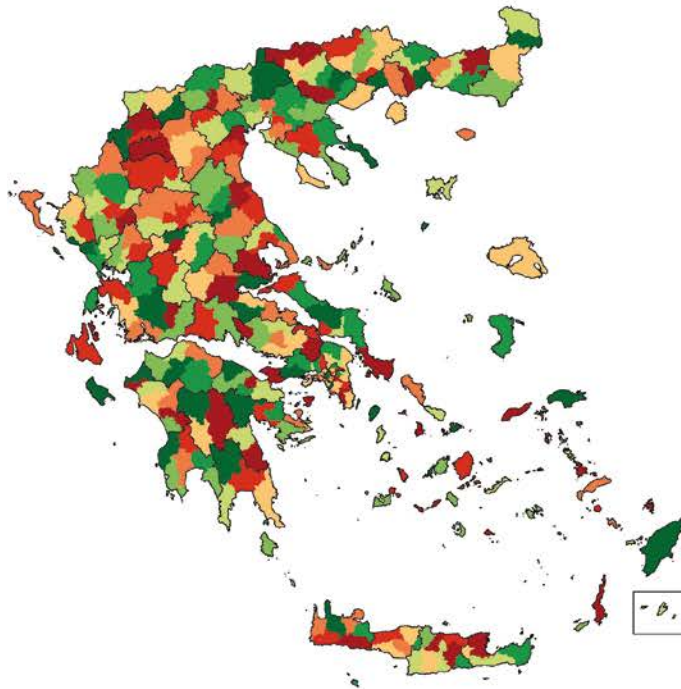
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

- ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ (ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΟ)
- ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ
- ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
- ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ
- ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ-ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
- ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
- ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ
- ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

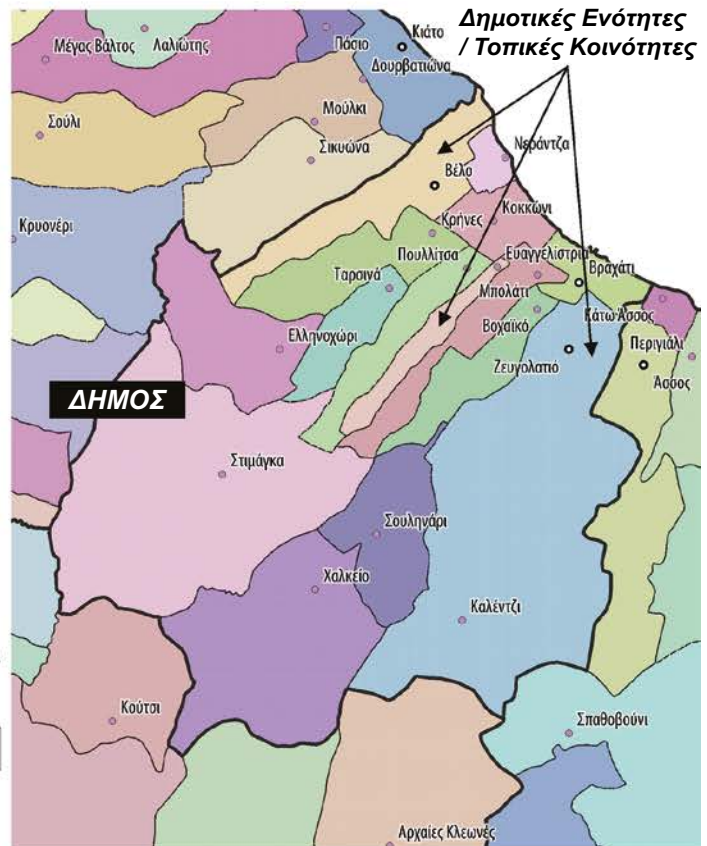
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΔΗΜΟΙ

Δημοτικές Ενότητες / Τοπικές Κοινότητες

Ποτάμια

- Βοιωτικός Κηφισός
- Μόρνος
- Σπερχειός

Λίμνες φυσικές

- Υλίκη
- Παραλίμνη

Λίμνες τεχνητές

- Μόρνου

Κόλποι

- Μαλιακός
- Ευβοϊκός (Βόρειος και Νότιος)
- Σαρωνικός
- Κορινθιακός (Ελευσίνας)

Ακρωτήρια

- Αρτεμίσιο
- Κύμη
- Καφηρέας (Κάβο Ντόρο)

Βουνά

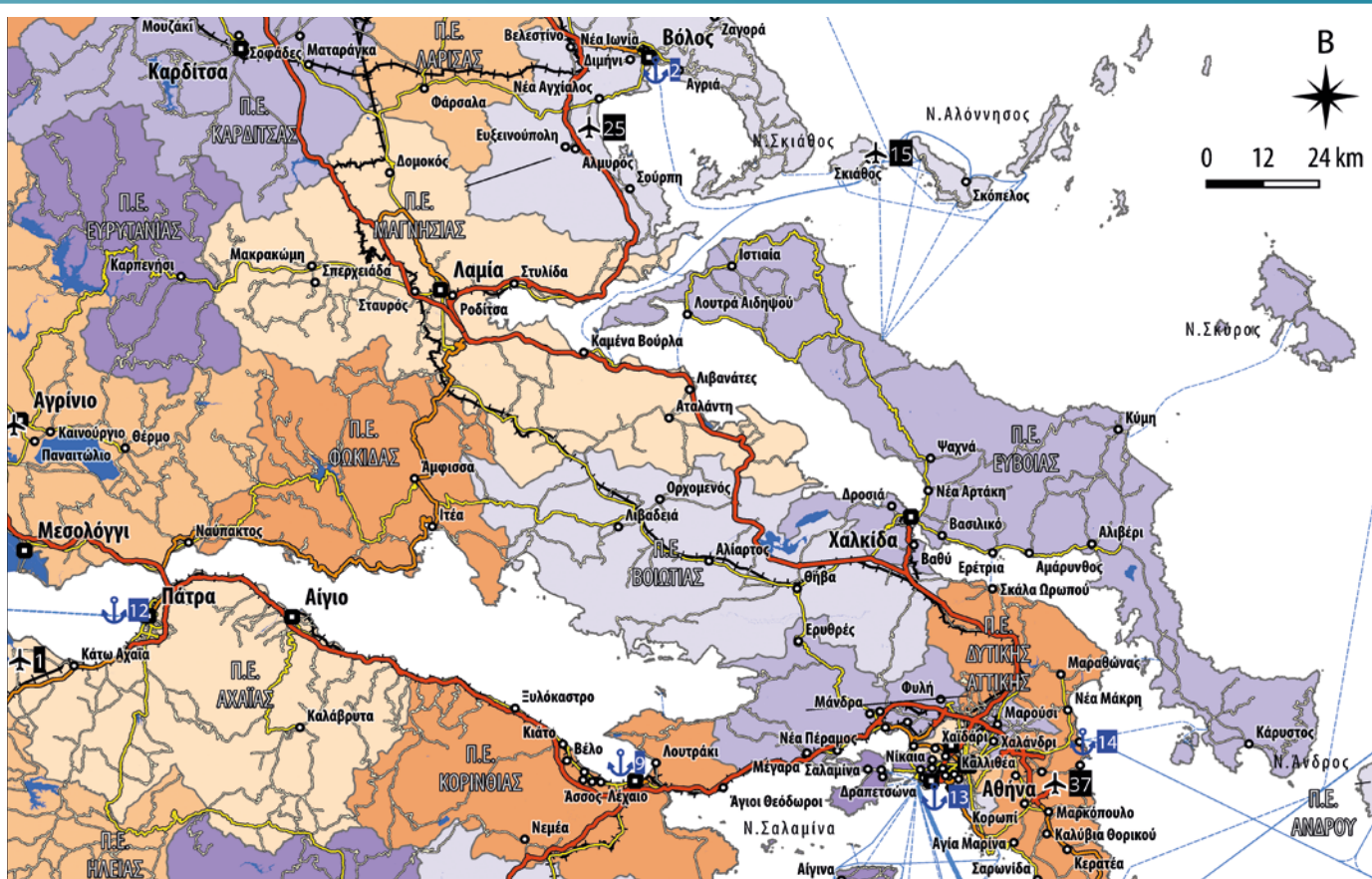
- Ελικώνας (Βοιωτία)
- Οίτη
- Γκιώνα
- Βαρδούσια
- Παρνασσός
- Άγραφα
- Τιμφρηστός
- Όθρυς
- Δίρφος (Εύβοια)
- Κανδήλι (Εύβοια)
- Όλυμπος (Εύβοια)
- Όχη (Εύβοια)

Πηγές του Βοιωτικού Κηφισού

Ο χιονισμένος Παρνασσός

Η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, με έδρα τη Λαμία, περιλαμβάνει τις περιφερειακές ενότητες Βοιωτίας, Εύβοιας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας, Φωκίδας.

Ιστορικές πόλεις – Αρχαιολογικοί τόποι & Μνημεία

Στη Βοιωτία, θα συναντήσουμε τις Πλαταιές, όπου το 479 π.Χ., έγινε η ομώνυμη μάχη στην περίοδο των περσικών πολέμων. Το 371 π.Χ., στα Λεύκτρα Βοιωτίας συγκρούστηκαν Θηβαίοι και Σπαρτιάτες, με τους τελευταίους να χάνουν το αήτητο της μάχης και να ανοίγει η εποχή της θηβαϊκής ηγεμονίας στον ελλαδικό χώρο.

Το άγαλμα του Λεωνίδα στις Θερμοπύλες

Το 338 π.Χ. στη Χαϊρώνεια οι Μακεδόνες φεύγουν θριαμβευτές εναντίον των συνασπισμένων Αθηναίων, Θηβαίων Κορινθίων, αναδεικνύοντας την υπεροχή της μακεδονικής φάλαγγας. Η αρχαία πόλη του Ορχομενού συνδέεται με τον μύθο του Φρίξου και της Έλλης, αφού ήταν τα παιδιά του βασιλιά του Ορχομενού, Αθάμαντα.

Στις 10 Ιουνίου του 1944, στο Δίστομο Βοιωτίας, σημειώθηκε άλλη μία θηριωδία των Γερμανών στρατιωτών, που έσφαξαν μαζικά κατοίκους του χωριού. Είναι γνωστή στην ιστορία ως η Σφαγή ή το Ολοκαύτωμα του Διστόμου.

Στη Φθιώτιδα ξεχωρίζουν οι Θερμοπύλες με το άγαλμα του Λεωνίδα να θυμίζει την ηρωική θυσία των 300 Σπαρτιατών, ενώ στη γειτονική Αλαμάνια, το 1821, οι Τούρκοι νίκησαν τους Έλληνες στη μάχη και ο Αθανάσιος Διάκος θανατώθηκε με ανασκολοπισμό.

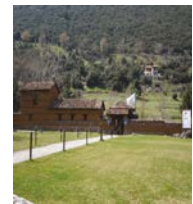
Ο ομφαλός της Γης, οι Δελφοί, δεσπάζουν στη Φωκίδα, με το ομώνυμο μαντείο και ιερό του Απόλλωνα. Στο Χάνι της Γραβιάς, στις 8 Μαΐου 1821, ο Οδυσσεάς Ανδρούτσος αντιμετώπισε νικηφόρα τον Ομέρ Βρυώνη. Στη Φωκίδα, θα συναντήσει κάποιος και το Μεταλλευτικό Πάρκο– Vagonetto, έναν διαδραστικό τόπο γνωριμίας και επαφής με τις διαδικασίες εξόρυξης βωξίτη.

Η Μονή Προυσού στην Ευρυτανία

Η Ιερά Μονή του Οσίου Λουκάστη Βοιωτία, μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO

Το Χάνι της Γραβιάς, αναπαράσταση

Η αρχαία πόλη της Ερέτριας (Εύβοια), η οποία κατοικείται από τη νεολιθική εποχή, αναφέρεται ακόμη και στην Ιλιάδα, για τον αριθμό των πλοίων που στέλνει στον Τρωικό πόλεμο.

Η περιφέρεια Αττικής περιλαμβάνει τις περιφερειακές ενότητες Κεντρικού Τομέα Αθηνών, Νοτίου Τομέα Αθηνών, Βορείου Τομέα Αθηνών, Δυτικού Τομέα Αθηνών, Δυτικής Αττικής, Ανατολικής Αττικής, Πειραιώς, Νήσων Αττικής (Αίγινα, Αγκίστρι, Κύθηρα, Πόρος, Σαλαμίνα, Σπέτσες, Ύδρα).

Τεχνητή λίμνη Μαραθώνα

Κόλποι

- Σαρωνικός
- Κορινθιακός

Λίμνες τεχνητές

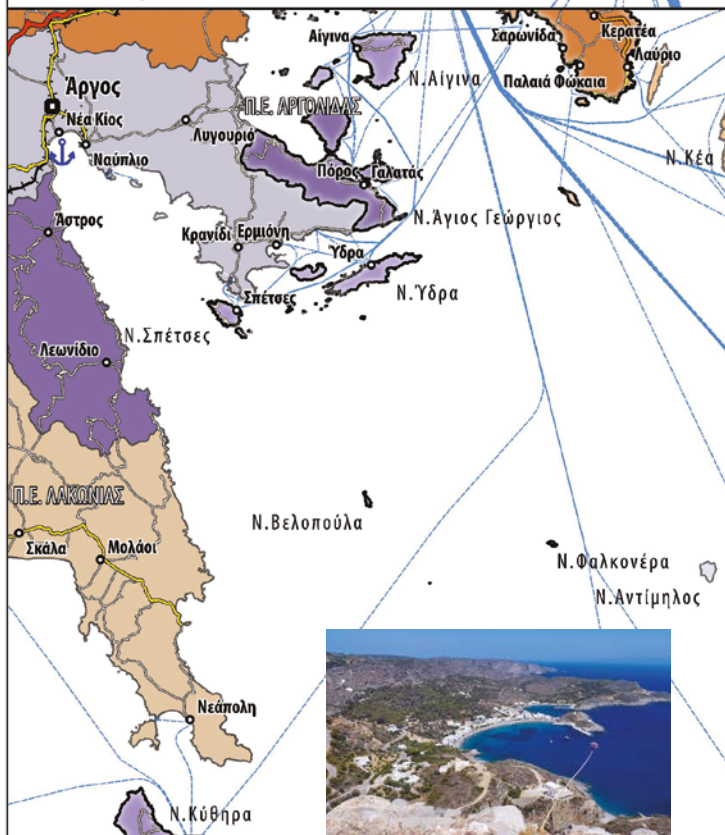
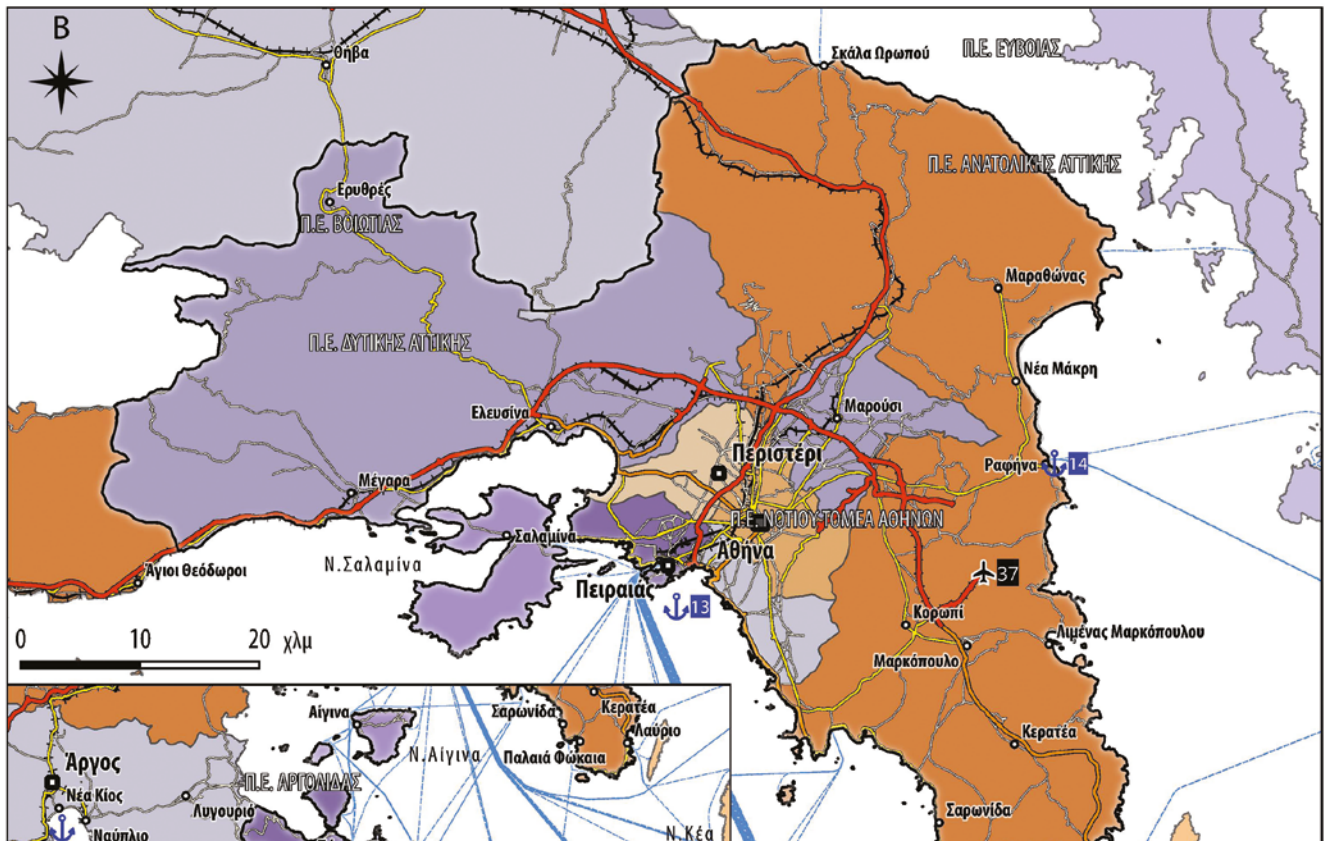
- Μαραθώνα
- Μπελέτσι

Ακρωτήρια

- Σούνιο

Βουνά

- Πάρνηθα
- Πεντέλη
- Πατέρας
- Υμηττός
- Ποικιλο-Αιγάλεω
- Κιθαιρώνας

Ιστορικές πόλεις – Αρχαιολογικοί τόποι & Μνημεία

Στην περιφέρεια Αττικής, στην καρδιά της Αθήνας, δεσπόζει η Ακρόπολη των Αθηνών με τον επιβλητικό Παρθενώνα (αφιερωμένο στην Αθηνά Παλλάδα), το Ερέχθειο και τον Ναό της Απτέρου Νίκης.

Δυτικά, η πόλη της Ελευσίνας, διάσημη για τα ελευσίνια μυστήρια που τελούνταν προς τιμήν της θεάς Δήμητρας και της κόρης της Περσεφόνης.

Ο Μαραθώνας, εκεί όπου το 490 π.Χ. έγινε η μάχη εναντίον των Περσών, φιλοξενεί τον τύμβο των πεσόντων και με τη διάσημη επιγραφή του Σιμωνίδη (Οι Αθηναίοι, μαχόμενοι για τους Έλληνες, συνέτριψαν τη δύναμη των χρυσοφόρων Μήδων).

Στο ακρωτήριο του Σούνιου στέκει αγέρωχα ο ναός του Ποσειδώνα, ενώ στο νησί της Αίγινας βρίσκεται ο ναός της Αφαιάς (τοπική θεότητα). Στο νησί της Σαλαμίνας, έγινε το 479 π.Χ. η ναυμαχία Ελλήνων και Περσών.

Στην περιφέρεια Αττικής ανήκουν τα Κύθηρα, ή αλλιώς το Τσιρίχο, το νησί όπου γεννήθηκε η θεά Αφροδίτη.

Το Καμάλι Κυθήρων, όπου σύμφωνα με τον μύθο, αναδύθηκε η Αφροδίτη από τη θάλασσα

Ο ναός του Ποσειδώνα στο Σούνιο

Ο ναός της Αφαιάς στην Αίγινα

Βουνά

- Όλυμπος
- Πιέρια Όρη
- Βέρμιο
- Βόρας
- Πάικο
- Κερκίνη ή Μπέλλες
- Χορτιάτης
- Χολομώντας
- Άθως
- Παγγαίο
- Μενοίκιο
- Όρβηλος

Ακρωτήρια

- Κασσάνδρας (Κασσάνδρα)
- Καναστραίο ή Παλιούρι (Κασσάνδρα)
- Δρέπανο ή Άμπελος (Σιθωνία)
- Νυμφαίο (Αγ. Όρος)
- Άκραθως (Αγ. Όρος)

Κόλποι

- Θερμαϊκός
- Κασσάνδρας
- Αγίου Όρους ή Συγγιτικός
- Ιερισσού
- Στρυμονικός

Ποτάμια

- Αλιάκμονας
- Αξιός
- Γαλλικός
- Λουδίας
- Στρυμόνας

Λίμνες φυσικές

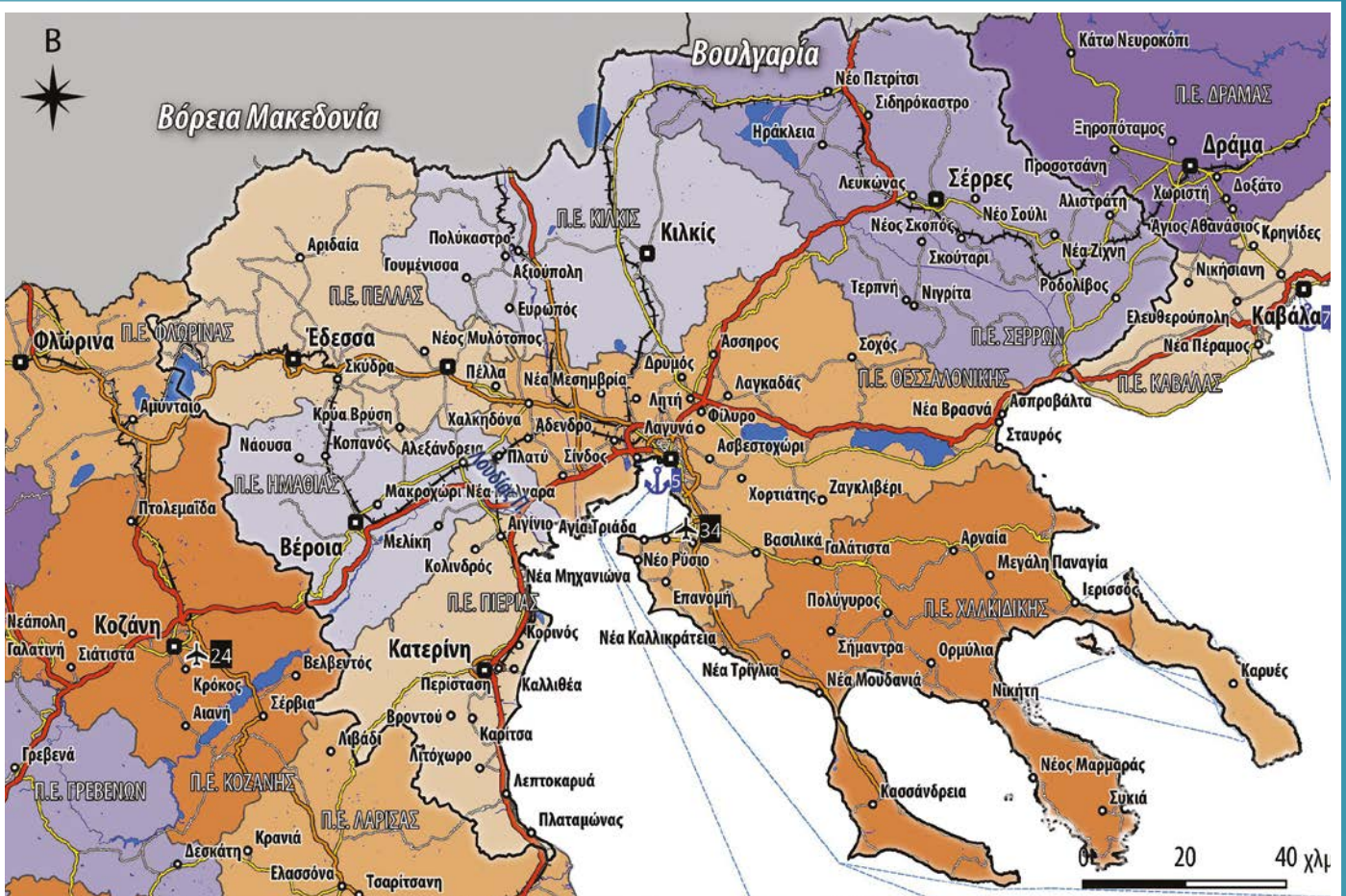
- Δοϊράνη
- Κορώνεια
- Βόλβη

Χερσόνησοι

- Σιθωνίας
- Κασσάνδρας
- Αγίου Όρους

Λίμνες τεχνητές

- Κερκίνη

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι η μεγαλύτερη σε έκταση, έχει έδρα τη Θεσσαλονίκη και συγκροτείται από τις περιφερειακές ενότητες Θεσσαλονίκης, Ημαθίας, Κιλίκης, Πέλλας, Πιερίας, Σερρών, Χαλκιδικής.

Ιστορικές πόλεις που ξεχωρίζουν...

Το Δίον στην Πιερία, η Νάουσα με τον ποταμό της Αραπίτσας στην Ημαθία, η Βεργίνα, οι Αιγές, η Μιέζα, στην Πέλλα, ο λόφος του Σκρα, στο Κιλίκίς με την ομώνυμη μάχη του Α' Παγκ. Πολέμου (1918), ο Λαχανάς (Θεσσαλονίκης) με την ομώνυμη μάχη στους Βαλκανικούς πολέμους, η Όλυνθος και η Ποτίδαια της Χαλκιδικής και η Αμφίπολη στις Σέρρες.

Η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει έδρα την Κοζάνη και αποτελείται από τις Περιφερειακές Ενότητες Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης και Φλώρινας.

Βουνά

- Βόρας (Καϊμακτσαλάν) (Φλώρινα)
- Βέρο (Βίτσι) (Καστοριά)
- Βέριμο
- Βόιο (Καστοριά)
- Άσκιο (Κοζάνη)

Λίμνες φυσικές

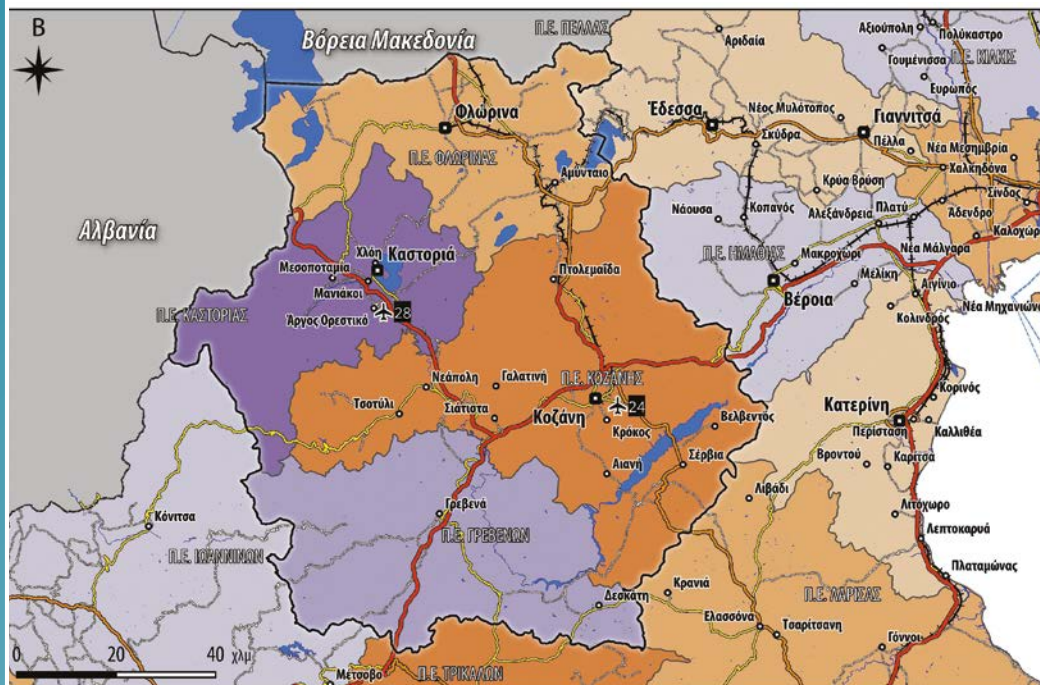
- Καστοριάς
- Χειμαδίτιδας
- Πετρών
- Βεγορίτιδα
- Μικρή Πρέσπα
- Μεγάλη Πρέσπα

Λίμνες τεχνητές

- Αλιάκμονα
- Πολυφύτου
- Σφηκιάς

Ποτάμια

- Αλιάκμονας

Ιστορικές πόλεις που ξεχωρίζουν.....

Ο λιμναίος νεολιθικός οικισμός του Δισπηλιού Καστοριάς, η Σαμαρίνα και Δεσκάτη Γρεβενών, η αρχαία Αιανή Κοζάνης και το Αμύνταιο Φλωρίνης, αποτελούν σημαντικές ιστορικές πόλεις της Περιφέρειας.

Στις Πρέσπες, στο τριεθνές σημείο, υπάρχει ένας μοναδικός υδροβιότοπος φυσικού κάλλους και ιδιαίτερης βιοποικιλότητας. Έχουν ανακηρυχθεί ως Εθνικός Δρυμός με σκοπό την προστασία τους.

Άποψη του υδροβιότοπου των Πρεσπών

Ανατολική Μακεδονία και Θράκη

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Δράμας, Καβάλας, Θάσου, Ξάνθης, Ροδόπης, και Έβρου. Έδρα της αποτελεί η Κομοτηνή.

Βουνά

- Παγγαίο
- Μενόικιο
- Όρβηλος
- Φαλακρό
- Χαϊντού (Ερύμανθος)
- Πατίκιο
- Σάος ή Φεγγάρι

Ποτάμια

- Νέστος
- Έβρος
- Ερυθροπόταμος
- Άρδας

Λίμνες φυσικές

- Βιστωνίδα

Λίμνες τεχνητές

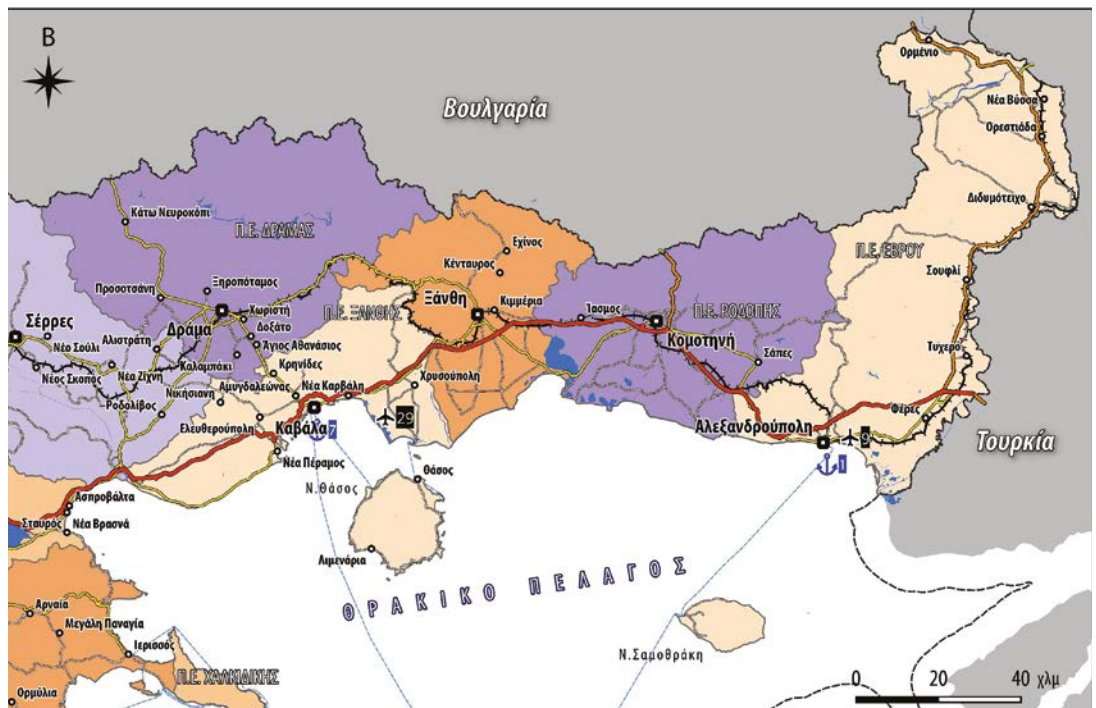
- Νέστου

Κόλποι

- Καβάλας

Λιμνοθάλασσα

- Πόρτο Λάγος

Ιστορικές πόλεις – Αρχαιολογικές

Η αρχαία πόλη των Φιλίππων (Κρηνίδες) στην Καβάλα, η οποία κατοικείται από την νεολιθική εποχή, συγκαταλέγεται στα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO. Τα Άβδηρα της Ξάνθης, αποτελούν την πατρίδα του Δημόκριτου και του Πρωταγόρα. Η Μαρώνεια Ροδόπης, μια αρχαία πόλη και η πιο σημαντική των παραλίων της Δυτικής Θράκης, με τον διάσημο μαρώνειο οίνο, με τον οποίο ο Οδυσσεύς μέθυσε τον Κύκλωπα Πολύφημο!

Στον Έβρο, βρίσκεται το βορειότερο (ακρότατο) σημείο της πατρίδας μας. Το χωριό Ορμένιο.

Βόρειο Αιγαίο

- Βουνά**
- Όλυμπος Λέσβου
  - Πελιναίο Χίο
  - Κερκετεύς Σάμου

- Κόλποι**
- Καλλονής (Μυτιλήνη)
  - Γέρα (Μυτιλήνη)

- Λιμνοθάλασσα**
- Αλυκή Λήμνου

Οι λιμνοθάλασσες της Λήμνου

Οι αμμοθίνες της Λήμνου

Γεωλογικοί σχηματισμοί στο Φαρακλό Λήμνου

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου περιλαμβάνει τα νησιά: Λέσβος, Λήμνος, Άγιος Ευστράτιος, Σάμος, Ικαρία, Φούρνοι, Χίος, Οινούσες, Ψαρά, ενώ η έδρα της είναι η Μυτιλήνη. Το νησί της Λήμνου, νησί του Ηφαίστου ή Ανεμόεσσα αποτελούσε από τα αρχαία χρόνια πέρασμα και σταθμό ανεφοδιασμού προς τον Εύξεινο Πόντο. Ο Άγιος Ευστράτιος, γνωστός στην αρχαιότητα ως Αλόνησος ή Νέα, κατοικήθηκε ήδη από τους προϊστορικούς χρόνους, ενώ κατά τον 20^ο αιώνα αποτέλεσε τόπο εξορίας. Το 1824, έγινε η καταστροφή της νήσου των Ψαρών, από τον τουρκικό στόλο. Η Σάμος φημίζεται ως το νησί του Πυθαγόρα και του Αρίσταρχου, ενώ η Χίος είναι ξακουστή για τη μαστίχα, ένα προϊόν με παγκόσμια ζήτηση.

Πανοραμική άποψη του λιμανιού στο νησί του Αγίου Ευστρατίου

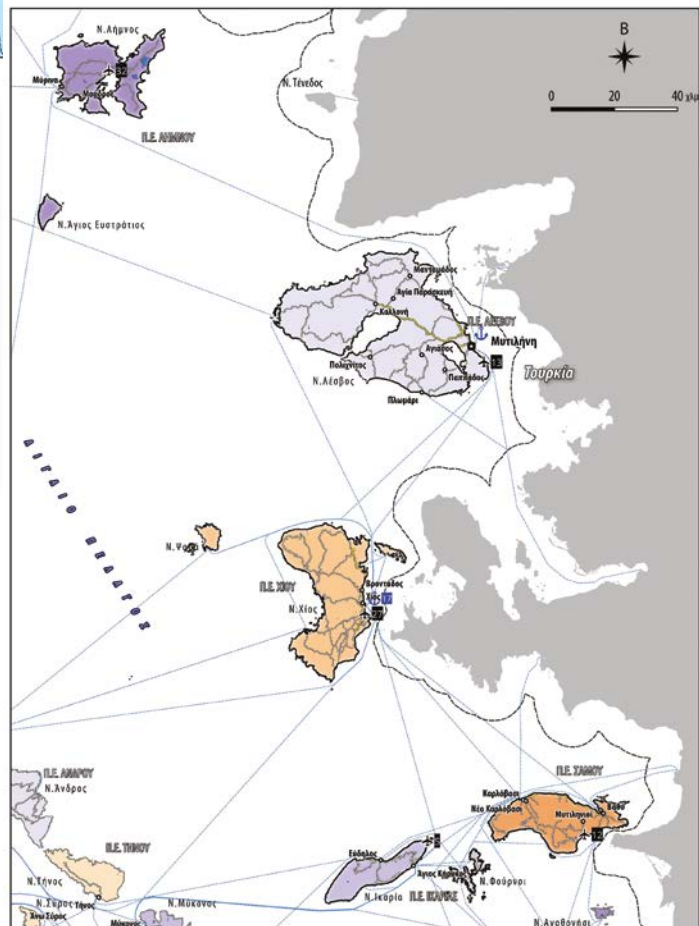
Το Πυργί της Χίου, το ζωγραφιστό χωριό με τα περίτεχνα μοτίβα στις οικίες

Το αρχαίο θέατρο και ο αρχαιολογικός χώρος της Ηφαιστίας Λήμνου.

«Μετά την καταστροφή των Ψαρών». Έργο του Νικόλαου Γύζη, Εθνική Πινακοθήκη

Νότιο Αιγαίο

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου περιλαμβάνει τα νησιωτικά συμπλέγματα της Δωδεκανήσου και των Κυκλάδων, ενώ η πρωτεύουσα της περιφέρειας είναι η Ερμούπολη της Σύρου. Η Μήλος έχει δύο ανενεργά ηφαίστεια, αυτό της Φυριπλάκας και του Τράχηλα. Η Σαντορίνη έχει ενεργό ηφαίστειο. Η Νέα Καμένη, η Παλαιά Καμένη καθώς και οι τρεις βραχονησίδες Χριστιανά (ΝΔ της Σαντορίνης) αποτελούν τμήματα του ενεργού ηφαιστείου της.

Βουνά

- Αττάβυρος (Ρόδου)
- Όλυμπος Καρπάθου
- Ζας Νάξου

Ηφαίστειο

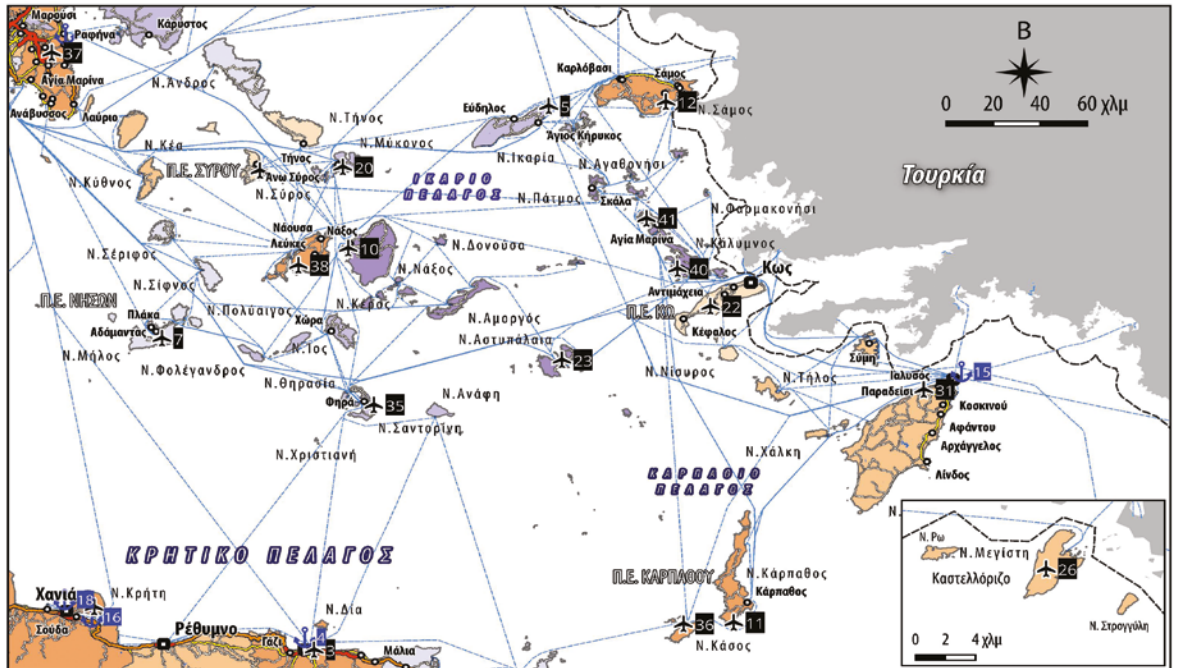
- Νίσυρος
- Σαντορίνη
- Μήλος

Το χωριό Όλυμπος και το ομώνυμο βουνό στην Κάρπαθο

Ο γρανιτένιος μονόλιθος στην Ανάφη, ο δεύτερος μεγαλύτερος μετά το Γιβραλτάρ!

Η καλδέρα της Σαντορίνης

Οι Κυκλάδες έλαβαν το όνομά τους από την αρχαιότητα, αφού φαίνεται ότι σχηματίζουν κύκλο γύρω από το ιερό νησί της Δήλου, το νησί όπου γεννήθηκαν η Αρτεμις και ο Απόλλωνας. Η Δήλος με τον μοναδικής ομορφιάς αρχαιολογικό της χώρο, ξεκίνησε να κατοικείται ήδη από το τέλος της Νεολιθικής εποχής. Λόγω του ιερού της χαρακτήρα, δεν κινδύνευε από επιδρομές πειρατών. Η αρχαία Κάμειρος της Ρόδου, κατοικήθηκε από Μυκηναίους περίπου από το 1300 π.Χ., ενώ στην άλλη αρχαία πόλη της Ρόδου, δεσπόζει ο ναός της Λινδίας Αθηνάς. Η Κως είναι η πατρίδα του πατέρα της ιατρικής Ιπποκράτη, όπου και δημιουργήθηκε το διάσημο Ασκληπιείο.

Ποτάμια

- Γεροπόταμος
- Αναποδάρης
- Αλμυρός

Λίμνες φυσικές

- Κουρνά

Κόλποι

- Κισσάμου
- Χανίων
- Σούδας
- Αλμυρού
- Ηρακλείου
- Μαλίων
- Μιραμπέλου
- Μεσαράς

Φαράγγια

- Φαράγγι της Σαμαριάς
- Φαράγγι της Αγίας Ειρήνης στα Χανιά
- Φαράγγι της Ίμπρου στη χώρα Σφακίων
- Φαράγγι Κουρταλιώτη στο Ρέθυμνο
- Φαράγγι Αγίου Αντωνίου Πατσού στο Ρέθυμνο
- Φαράγγι του Αγίου Νικολάου στο Ηράκλειο
- Φαράγγι Αγιοφάραγγο στο Ηράκλειο
- Φαράγγι της Σαρακίνας, στην Ιεράπετρα

Το φαράγγι της Σαμαριάς και το κρι κρι

Το φαράγγι της Σαμαριάς, βρίσκεται στα Λευκά Όρη, στον Νομό Χανίων, στην Κρήτη. Πρόκειται για ένα ευαίσθητο οικοσύστημα εκπληκτικής φυσικής ομορφιάς με πλούσια και σπάνια χλωρίδα και πανίδα που προστατεύονται από το διεθνές δίκαιο. Είναι ένα σημαντικό μνημείο της Φύσης, στο οποίο ο κρητικός αίγαγρος η αλλιώς κρι κρι,

βρίσκει καταφύγιο. Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ο πληθυσμός του είχε μειωθεί κατά πολύ (200 περίπου) και αυτός ήταν ένας από τους λόγους που ανακηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός (για την προστασία του). Το πανέμορφο αυτό ζώο

με την ανοιχτόχρωμη καφέ γούνα και μια πιο σκούρα λωρίδα γύρω από το λαιμό του, είναι συνδεδεμένο με την Κρήτη από την εποχή των Μινωιτών και συνεπώς με τον πολιτισμό των Κρητών.

Το φοινικόδασος της Πρέβελης

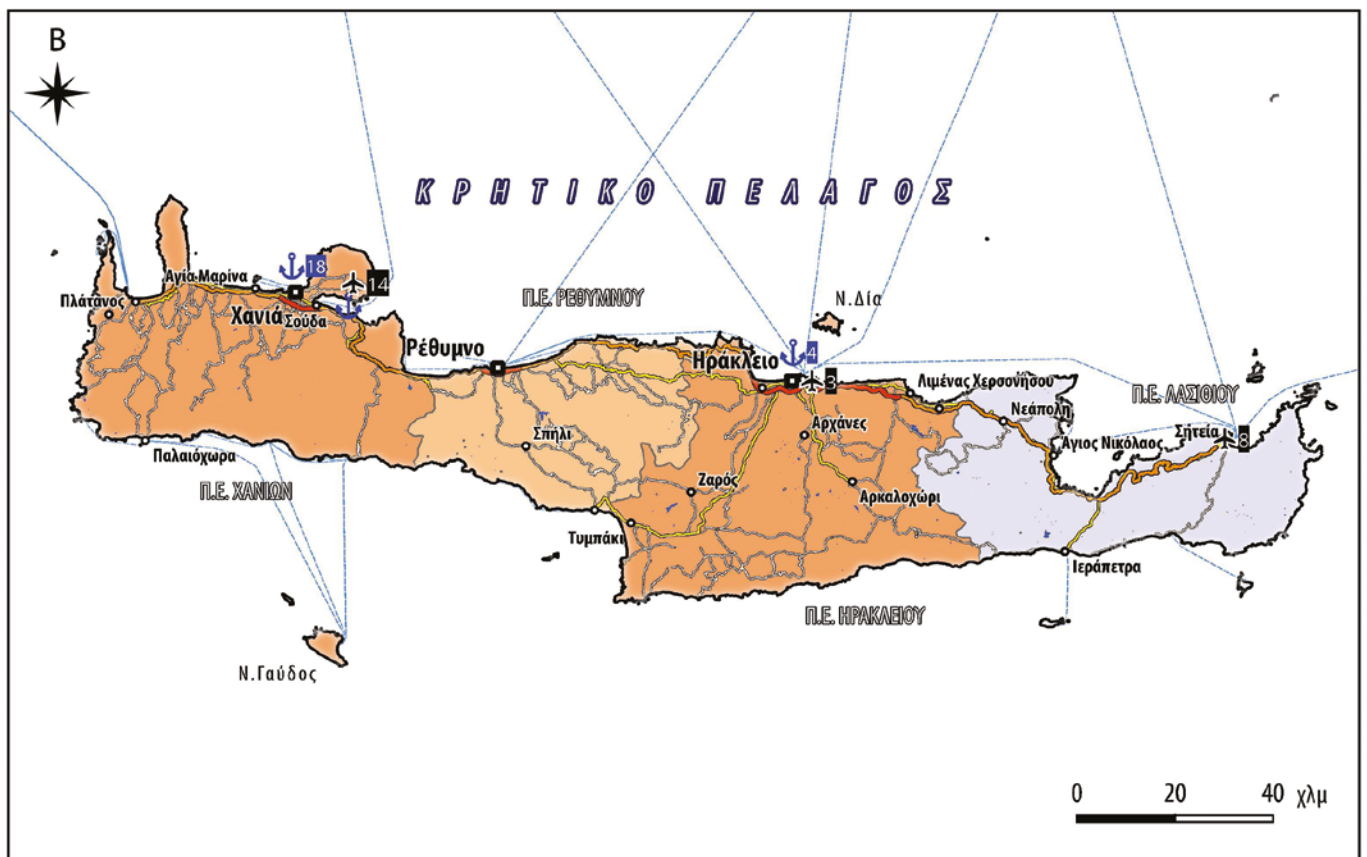
Στο νομό Ρεθύμνου, βρίσκεται το πανέμορφο φοινικόδασος/λίμνη της Πρέβελης. Η περιοχή αυτή ανήκει στο δίκτυο προστασίας περιοχών NATURA2000 και η βλάστηση καλύπτεται από τον Φοίνικα του Θεόφραστου, έναν μικρό σχετικά σε ύψος φοίνικα.

Βουνά

- Λευκά όρη
- Ίδη ή Ψηλορείτης
- Δίκτη
- Σητείας

Ακρωτήρια

- Βούξα
- Σπάθα
- Σταυρός
- Αγίου Ιωάννου
- Σίδερος
- Λύχνος
- Κριός
- Λίθινο

Η Περιφέρεια Κρήτης περιλαμβάνει κυρίως τη νήσο Κρήτη και τη Γαύδο, καθώς και τις νησίδες Γαυδοπούλα, Δία, Χρυσή, Κουφονήσι και Διονυσάδες.

Αποψη του Μινωικού ανακτόρου της Κνωσού

Η τεχνητή λίμνη Δόξα

Τεχνητές Λίμνες

- Δόξα (Κορινθία)
- Λάδωνα (Αρκαδία)

Λιμνοθάλασσα

- Βουλιαχμένης

Κόλποι

- Κορινθιακός
- Μεσσηνιακός
- Λακωνικός
- Αργολικός
- Σαρωνικός

Λίμνες φυσικές

- Στυμφαλία
- Τάκα (Αρκαδία)

Ακρωτήρια

- Ηραίο ή Μελαγκάβι (Κορινθία)
- Ακρίτας (Μεσσηνία)
- Ταϊναρο (Μεσσηνία Λακωνία)
- Μαλέας (Λακωνία)
- Σκύλαιο (Αργολίδα)

Ποτάμια

- Ασωπός (Κορινθία)
- Νέδα (Ηλεία - Μεσσηνία)
- Πάμισος (Μεσσηνία)
- Ευρώτας (Λακωνίας)

Άποψη του Ακροκόρινθου

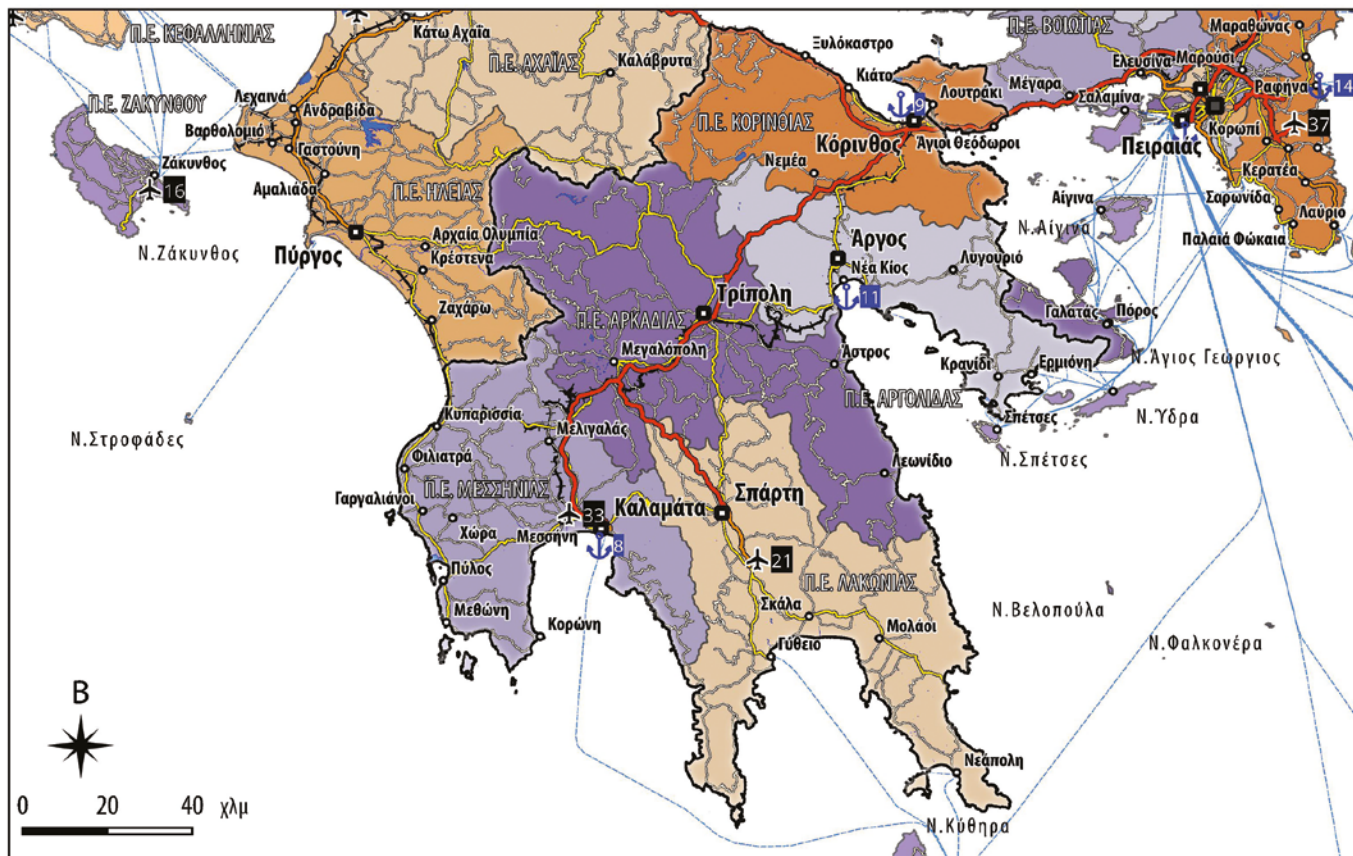

Αποκατάσταση μέρους της αρχαίας Διόλου (Ισθμός)

Βουνά

- Γεράνεια (Κορινθία)
- Κυλλήνη ή Ζήρεια (Κορινθία)
- Ταΰγετος (Μεσσηνία)
- Πάρνωνας (Λακωνία)
- Αραχναίο (Αργολίδα)
- Δίδυμο (Αργολίδα)
- Μαίναλο (Αρκαδία)
- Αρτεμίσιο (Αρκαδία)

Η περιφέρεια Πελοποννήσου, έχει έδρα την Τρίπολη και περιλαμβάνει τις περιφερειακές ενότητες Αρκαδίας, Αργολίδας, Κορινθίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας.

Το Μπούρτζι

Το Παλαμίδι

Ιστορικές πόλεις – Αρχαιολογικοί τόποι & μνημεία

Στην Κορινθία, ξεχωρίζουν η Αρχαία Κόρινθος με τον μεγάλο ναό του Απόλλωνα, τα Ίσθμια όπου διεξάγονταν οι αρχαίοι αγώνες προς τιμήν του Ποσειδώνα, η Αρχαία Νεμέα, όπου ο Ηρακλής σκότωσε το διάσημο λιοντάρι της και τα Δερβενάκια, στα στενά των οποίων, το 1822 ηττήθηκε ο Δράμαλης.

Η Διώρυγα της Κορίνθου που εγκαινιάστηκε τον Ιούλιο του 1893, αποτέλεσε ένα θαύμα της εποχής και διεθνή κόμβο συγκοινωνιών μέχρι σήμερα.

Άλλες γνωστές ιστορικές πόλεις είναι: η Αρχαία Μεσσήνη, το Μανιάκι όπου σκοτώθηκε ο Παπαφλέσσας, το Ναυαρίνο με την αποφασιστική για την Επανάσταση του 1821 ναυμαχία, η Μεθώνη-Κορώνη (Μεσσηνία), η αρχαία Σπάρτη, ο Μυστράς (η έδρα του Δεσποτάτου), η Μονεμβασία (Λακωνία), το αρχαίο Άργος, οι πολύχρυσες Μυκήνες, η Τίρυνθα, η Επίδαυρος με το εξαιρετικό της αρχαίο θέατρο και το Ασκληπιείο της, το Ναύπλιο, με το Παλαμίδι και το Μπούρτζι (Αργολίδα), η Μαντινεία, η Τεγέα και το Βαλτέτσι με την ιστορική μάχη (Αρκαδία).

Ποτάμια

- Βουραϊκός (Αχαΐα)
- Αλφειός (Ηλεία)
- Πηνειός (Ηλείας)
- Μόρνος (σύνορα Αιτωλοακαρνανίας Φωκίδας)
- Αχελώος (Αιτωλοακαρνανία)
- Εύηνος (Αιτωλοακαρνανία)
- Σελινούντας (Αχαΐα)
- Νέδα (Ηλεία -Μεσσηνία)

Βουνά

- Αροάνια ή Χελμός (Κορινθία- Αχαΐα)
- Ερύμανθος (Αχαΐα περισσότερο)
- Παναχαϊκό (Αχαΐα)
- Ακαρνανικά Όρη (Αιτωλοακαρνανία)
- Παναϊτωλικό (Αιτωλοακαρνανία)
- Ναυπακτίας (Αιτωλοακαρνανία)
- Μίνθη (Ηλεία)

Κόλποι

- Πατραϊκός
- Κυπαρισσιακός
- Αμβρακικός

Ακρωτήρια

- Ρίο (Αχαΐα)
- Αντίρριο (Αιτωλοακαρνανία)
- Αραξος (Ηλεία)
- Κυλλήνη (Ηλεία)
- Κατάκολο (Ηλεία)
- Άκτιο (Αιτωλοακαρνανία)

Λίμνες φυσικές

- Αμβρακία (Αιτωλοακαρνανία)
- Καϊάφα (Ηλεία)
- Τριχωνίδα (Αιτωλοακαρνανία)
- Λυσιμαχία (Αιτωλοακαρνανία)
- Οζερός (Αιτωλοακαρνανία)
- Τσιβλού (Αχαΐα)

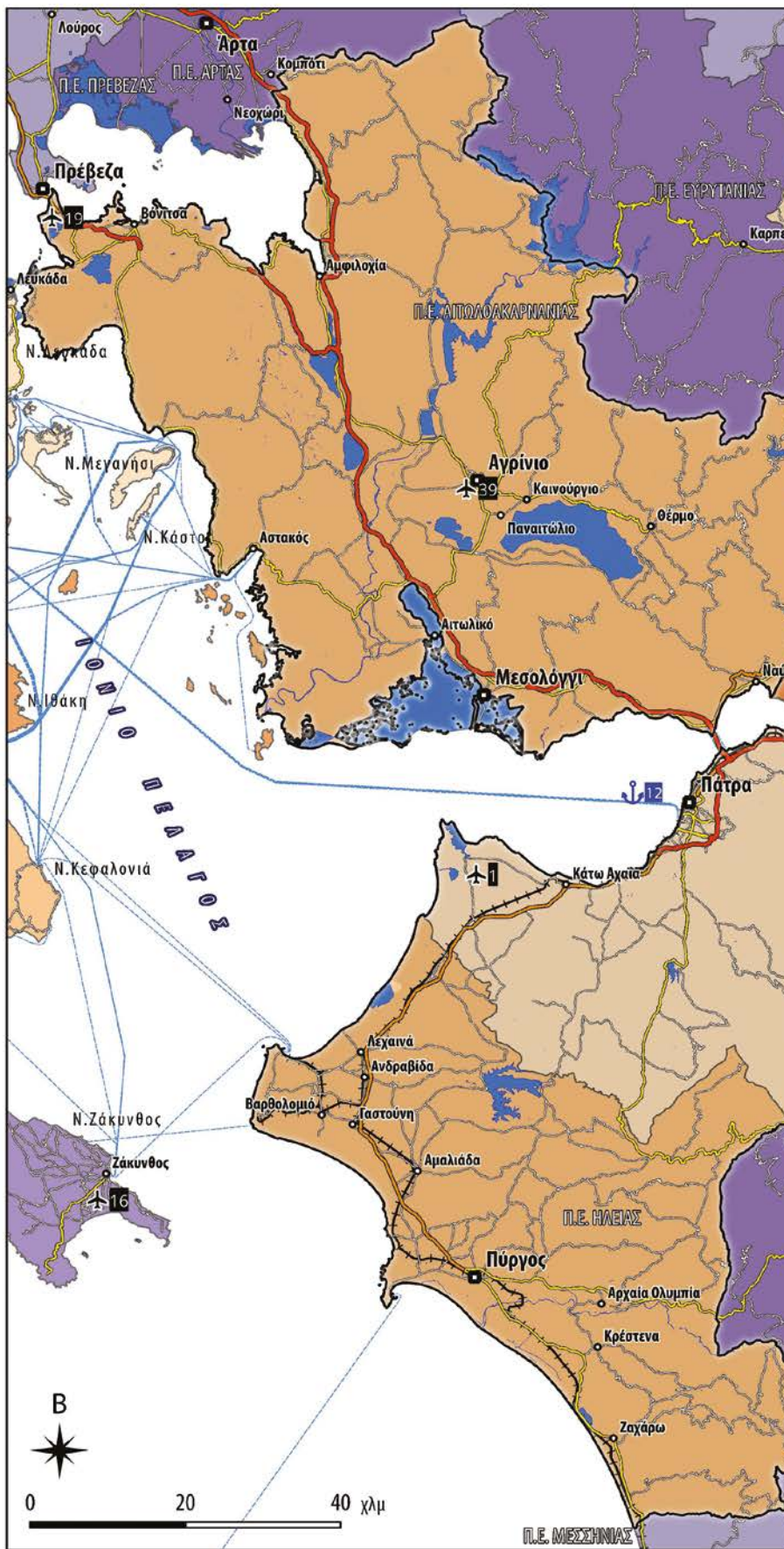
Τεχνητές Λίμνες

- Πηνειού (Ηλεία)
- Κρεμαστών (Αιτωλοακαρνανία)
- Καστρακίου (Αιτωλοακαρνανία)
- Στράτου (Αιτωλοακαρνανία)
- Ταυρωπού (Αιτωλοακαρνανία με όρια Ευρυτανίας)

Λιμνοθάλασσα

- Μεσολογίου (Αιτωλοακαρνανία)
- Αιτωλικού (Αιτωλοακαρνανία)
- Κλεισσοβας (Αιτωλοακαρνανία)
- Κοτύχι (Ηλεία)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει έδρα την Πάτρα και συγκροτείται από τις περιφερειακές ενότητες Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας. Το Μέγα Σπήλαιο είναι ένα μεγάλο μοναστήρι χωμένο μέσα σε έναν βράχο. Συγκεντρώνει κάθε χρόνο πλήθος προσκυνητών. Στην Αγία Λαύρα, κηρύχθηκε η Επανάσταση από τον Παλαιών Πατρών Γερμανό και τους προύχοντες της περιοχής, στις 21 Μαρτίου 1821.

Τα Καλάβρυτα είναι ένας τόπος μνήμης της θηριωδίας των Γερμανών. Στις 13 Δεκεμβρίου 1943, οι Γερμανοί κατακτητές, οδήγησαν σε μαζική σφαγή μεγάλο μέρος του πληθυσμού ως αντίποινα για τους Έλληνες που αντιστέκονταν στην γερμανική κατοχή. Η σφαγή αυτή είναι γνωστή ως το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων. Στην αρχαία Ολυμπία, υπάρχει το μεγάλο στάδιο, όπου διεξάγονταν πανελλήνιοι αγώνες προς τιμήν του ολύμπιου Δία και ονομάζονταν ολυμπιακοί αγώνες. Οι σημερινοί ολυμπιακοί αγώνες αποτελούν τη διαχρονική συνέχειά τους. Μερικά χιλιόμετρα μακριά, στέκει ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα, ο οποίος θεωρείται ως ο μικρός Παρθενώνας.

Στις 10 Απριλίου 1826, Κυριακή των Βαΐων, έγινε η ηρωική έξοδος των Μεσολογγιτών, τους οποίους πολιορκούσαν οι Τούρκοι. Το γεγονός αυτό, οδήγησε στη σφαγή των Μεσολογγιτών. Η αρχαία πόλη του Θέρμου ήταν το κέντρο της Αιτωλικής Συμπολιτείας.

Στη Ναύπακτο, το 1571, έγινε η ομώνυμη ναυμαχία, από τις μεγαλύτερες όλων των εποχών (λόγω σκαφών και τακτικής) μεταξύ της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και των Βενετών, επηρεάζοντας την ιστορία όλης της Ευρώπης.

Η γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου.

Μεγαλόπολη

Ιόνια νησιά

Βουνά

- Αίνος (Κεφαλονιά)
- Παντοκράτωρ (Κέρκυρα)
- Ελάτη (Λευκάδα)
- Πάρωνας (Λακωνία)
- Βραχίονας (Ζάκυνθος)

Λιμνοθάλασσα

- Κορισίων (Κέρκυρα)
- Κουτάβου (Κεφαλονιά)

Σεισμοί στο Ιόνιο

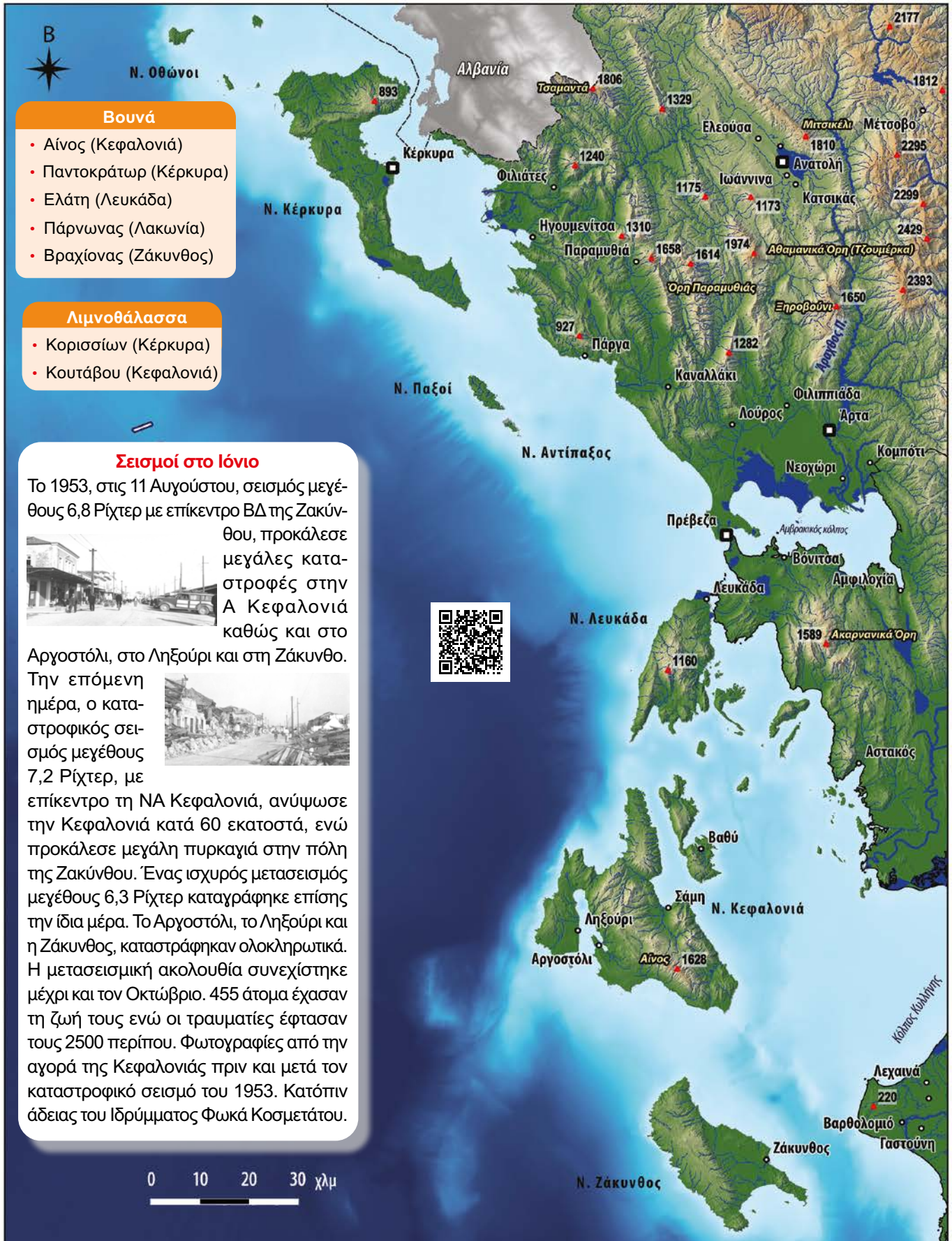
Το 1953, στις 11 Αυγούστου, σεισμός μεγέθους 6,8 Ρίχτερ με επίκεντρο ΒΔ της Ζακύνθου, προκάλεσε μεγάλες καταστροφές στην Α Κεφαλονιά καθώς και στο

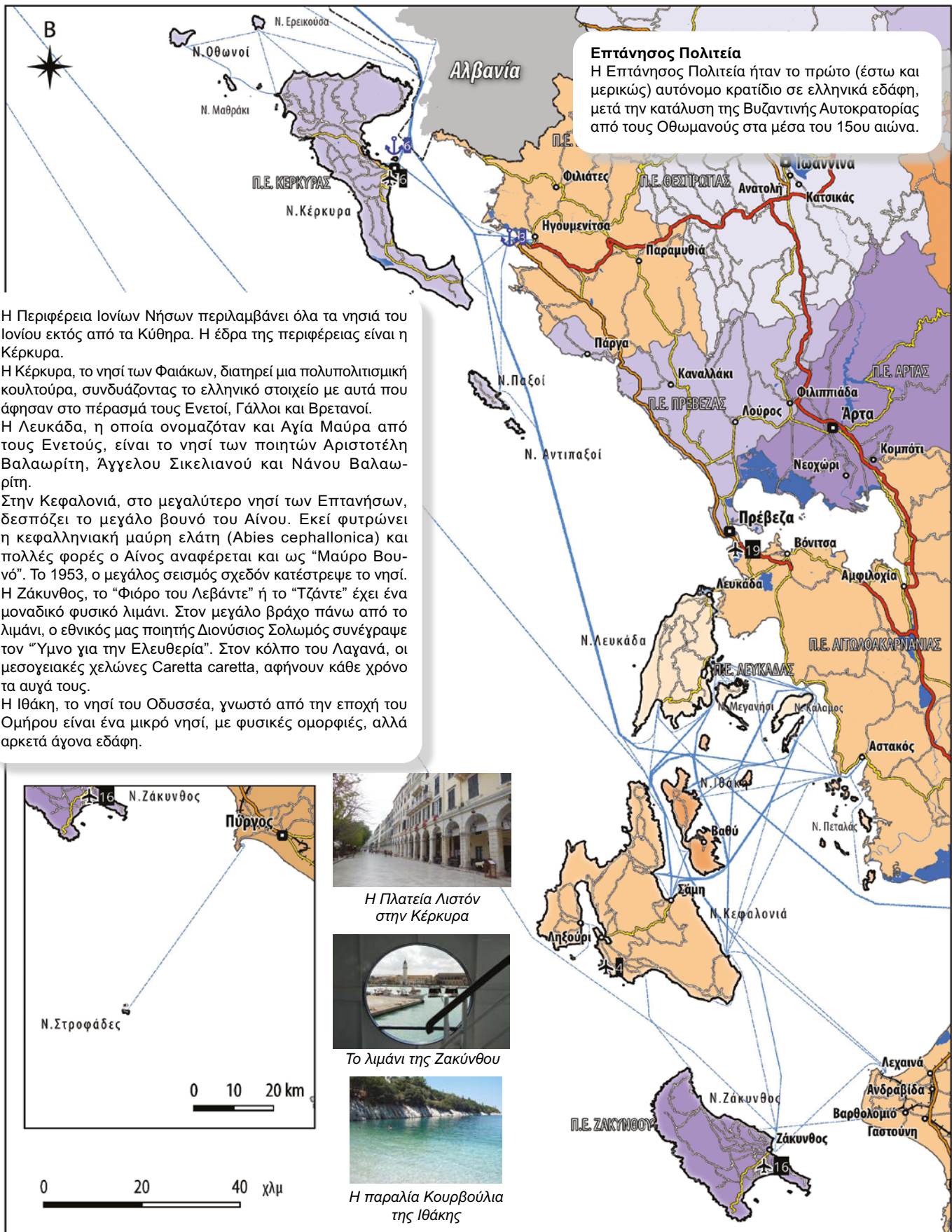

Αργοστόλι, στο Ληξούρι και στη Ζάκυνθο. Την επόμενη ημέρα, ο καταστροφικός σεισμός μεγέθους 7,2 Ρίχτερ, με επίκεντρο τη ΝΑ Κεφαλονιά, ανύψωσε την Κεφαλονιά κατά 60 εκατοστά, ενώ προκάλεσε μεγάλη πυρκαγιά στην πόλη της Ζακύνθου. Ένας ισχυρός μετασεισμός μεγέθους 6,3 Ρίχτερ καταγράφηκε επίσης την ίδια μέρα. Το Αργοστόλι, το Ληξούρι και η Ζάκυνθος, καταστράφηκαν ολοκληρωτικά. Η μετασεισμική ακολουθία συνεχίστηκε μέχρι και τον Οκτώβριο. 455 άτομα έχασαν τη ζωή τους ενώ οι τραυματίες έφτασαν τους 2500 περίπου. Φωτογραφίες από την αγορά της Κεφαλονιάς πριν και μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1953. Κατόπιν άδειας του Ιδρύματος Φωκά Κοσμετάτου.

0 10 20 30 χλμ

Επτάνησος Πολιτεία
 Η Επτάνησος Πολιτεία ήταν το πρώτο (έστω και μερικώς) αυτόνομο κρατίδιο σε ελληνικά εδάφη, μετά την κατάλυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας από τους Οθωμανούς στα μέσα του 15ου αιώνα.

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων περιλαμβάνει όλα τα νησιά του Ιονίου εκτός από τα Κύθηρα. Η έδρα της περιφέρειας είναι η Κέρκυρα.

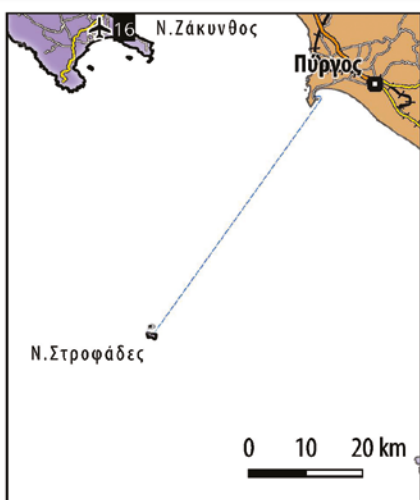
Η Κέρκυρα, το νησί των Φαιάκων, διατηρεί μια πολυπολιτισμική κουλτούρα, συνδυάζοντας το ελληνικό στοιχείο με αυτά που άφησαν στο πέρασμά τους Ενετοί, Γάλλοι και Βρετανοί.

Η Λευκάδα, η οποία ονομαζόταν και Αγία Μαύρα από τους Ενετούς, είναι το νησί των ποιητών Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, Άγγελου Σικελιανού και Νάνου Βαλαωρίτη.

Στην Κεφαλονιά, στο μεγαλύτερο νησί των Επτανήσων, δεσπόζει το μεγάλο βουνό του Αίνου. Εκεί φυτρώνει η κεφαλληνιακή μαύρη ελάτη (*Abies cerhallonica*) και πολλές φορές ο Αίνος αναφέρεται και ως "Μαύρο Βουνό". Το 1953, ο μεγάλος σεισμός σχεδόν κατέστρεψε το νησί.

Η Ζάκυνθος, το "Φιόρο του Λεβάντε" ή το "Τζάντε" έχει ένα μοναδικό φυσικό λιμάνι. Στον μεγάλο βράχο πάνω από το λιμάνι, ο εθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός συνέγραψε τον "Ύμνο για την Ελευθερία". Στον κόλπο του Λαγανά, οι μεσογειακές χελώνες *Caretta caretta*, αφήνουν κάθε χρόνο τα αυγά τους.

Η Ιθάκη, το νησί του Οδυσσέα, γνωστό από την εποχή του Ομήρου είναι ένα μικρό νησί, με φυσικές ομορφιές, αλλά αρκετά άγονα εδάφη.

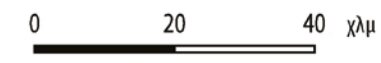
Η Πλατεία Λιστόν στην Κέρκυρα

Το λιμάνι της Ζακύνθου

Η παραλία Κουρβούλια της Ιθάκης

Βουνά

Οροσειρά Πίνδου με τα Βουνά:

- Γράμμος
- Σμόλικας
- Τύμφη (Γκαμήλα)
- Αθαμανικά Όρη (Τζουμέρκα - σύνορα)

Ποτάμια

- Αραχθος (Άρτα)
- Λούρος (Πρέβεζα)
- Αχέροντας (Πρέβεζα)
- Θύαμις ή Καλαμάς (Θεσπρωτία)
- Αώος (Ιωαννίνων)
- Βοϊδομάτης (παραπόταμος Αώου - Ιωαννίνων)

Λιμνοθάλασσα

- Ροδιάς (Αμβρακικός)
- Λογαρού (Αμβρακικός)

Λίμνες τεχνητές

- Άραχθου
- Λούρου
- Αώου

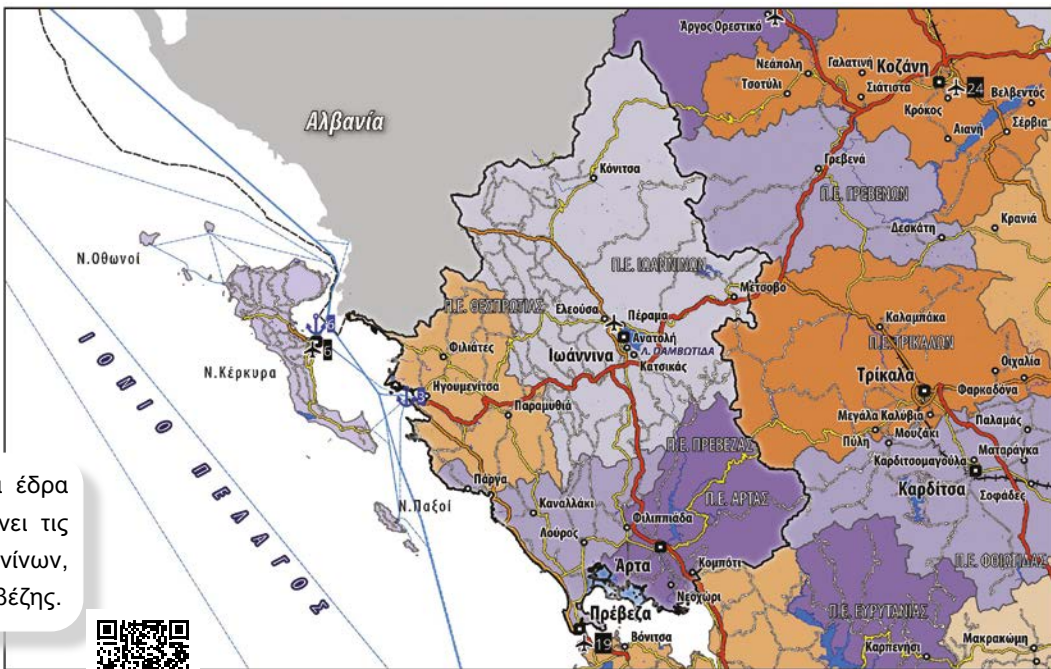
Κόλποι

- Αμβρακικός

Λίμνες φυσικές

- Παμβώτιδα (Ιωαννίνων)

Η Περιφέρεια Ηπείρου έχει έδρα τα Ιωάννινα και περιλαμβάνει τις περιφερειακές ενότητες Ιωαννίνων, Άρτας, Θεσπρωτίας και Πρέβεζας.

Ιστορικές πόλεις

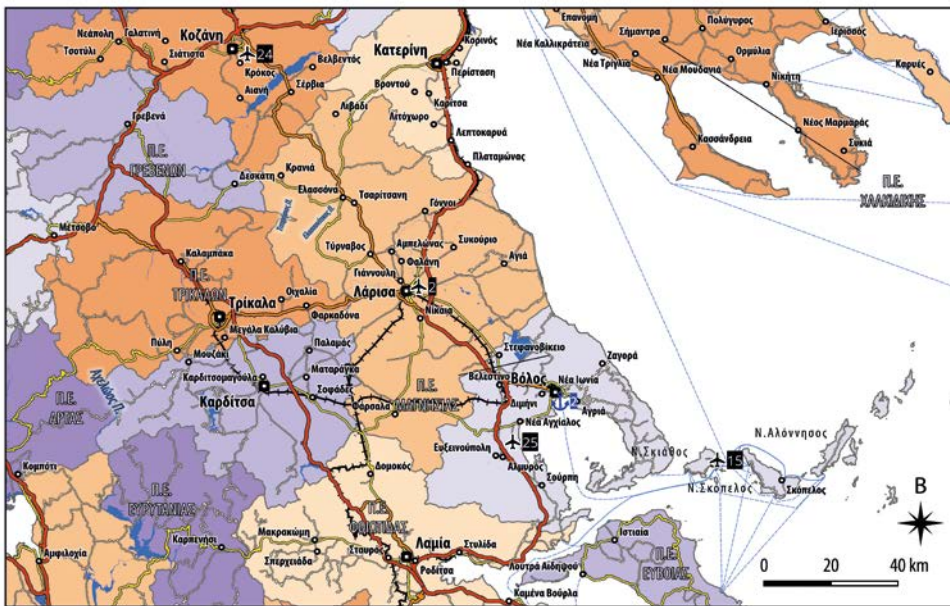
Η Βάλια Κάλντα (“ζεστή κοιλάδα”), όπως είναι γνωστός ο Εθνικός Δρυμός της Πίνδου, αποτελεί έναν πλούσιο και προστατευόμενο βιότοπο στον οποίο βρίσκεται καταφύγιο η καφέ αρκούδα, η βίδρα, το ζαρκάδι και το αγριόγιδρο. Μέσα στα δάση κωνοφόρων φιλοξενούνται πολλά φυτά, αρκετά από τα οποία είναι ενδημικά (υπάρχουν μόνο στην περιοχή αυτή σε όλο τον κόσμο!), ερπετά, ενώ στα ποτάμια της Βάλια Κάλντα ζουν σπάνια είδη πέστροφας.

Γνωστές ιστορικές πόλεις στην περιφέρεια Ηπείρου είναι η Δωδώνη στον νομό Ιωαννίνων με το αρχαίο λα-

τρευτικό ιερό προς τιμή του Δία, ενώ στο Μπιζάνι, έγινε η ομώνυμη και μία από τις πιο σημαντικές μάχες στον Α' Βαλκανικό Πόλεμο. Στην Άρτα, η μάχη του Πέτα, το 1822, στην ομώνυμη πόλη, υπήρξε από τις πιο βαριές ήττες των Ελλήνων από τους Τούρκους κατά την Επανάσταση του 1821.

Στην Πρέβεζα ξεχωρίζει η ρωμαϊκή πόλη της αρχαίας Νικόπολης, ενώ στο Ζάλογγο, το μνημείο του Χορού του Ζαλόγγου, στέκει αγέρωχο να θυμίζει τη θυσία των γυναικών Σουλιωτισσών, οι οποίες έπεσαν στο γκρεμό για να μην παραδοθούν στα χέρια των Τούρκων.

Θεσσαλία

Βουνά

- Όθρυς (σύνορα)
- Πήλιο
- Όσσα/Κίσσαβος
- Όλυμπος
- Καμβούνια/Βουνάσα
- Χάσια
- Αντιχάσια
- Αθαμανικά Όρη (Τζουμέρκα)

Λίμνες τεχνητές

- Πλαστήρα Ταυρωπού
- Σμοκόβου
- Μουζακίου
- Κρεμαστών (σύνορα)
- Συκιάς
- Πύλης
- Κάρλα

Ακρωτήρια

- Τρίκερι

Ποτάμια

- Πηνειός
- Ενιπέας
- Ληθαίος

Κόλποι

- Παγασητικός

Νησιά

- Σκιάθος
- Σκόπελος
- Αλόνησος
- Σκύρος

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας περιλαμβάνει τις περιφερειακές ενότητες Λάρισας, Καρδίτσας, Τρικάλων, Μαγνησίας και Σποράδων. Η έδρα της είναι στην Λάρισα.

Ιστορικές πόλεις

Στη Μαγνησία, στο Σέσκλο θα συναντήσουμε έναν από τους πιο αρχαίους νεολιθικούς οικισμούς (περίπου 6800 π.Χ.), όπως και στο Διμήνι, αλλά αρκετά νεότερο (4800 π.Χ.). Από την αρχαία πόλη της Ιωλκού ξεκίνησαν οι Αργοναύτες, ενώ στο βουνό του Πηλίου κατοικούσαν σύμφωνα με τη μυθολογία, οι Κένταυροι (με ανθρώπινο κορμό και κάτω μέρος αλόγου). Στον νομό Λάρισας, στα Αμπελάκια, στα τέλη του 17ου αιώνα δημιουργήθηκε ο πρώτος αγροτικός συνεταιρισμός. Στο Κιλελέρ, το 1910, έγινε ξεσηκωμός των εργατών του κάμπου της Λάρισας εναντίον των τσιφλικιάδων (μεγάλων γαιοκτημόνων της εποχής), με θύμα τον πρωτεργάτη του ξεσηκωμού Μαρίνο Αντύπα. Τα Μετέωρα με τα μοναστήρια στις κορυφές των βράχων, πάνω από την πόλη της Καλαμπάκας, θεωρούνται το “μικρό Άγιο Όρος”. Στο θαλάσσιο πάρκο Αλοννήσου, βρίσκεται καταφύγιο η μεσογειακή φώκια *Monachus monachus*.

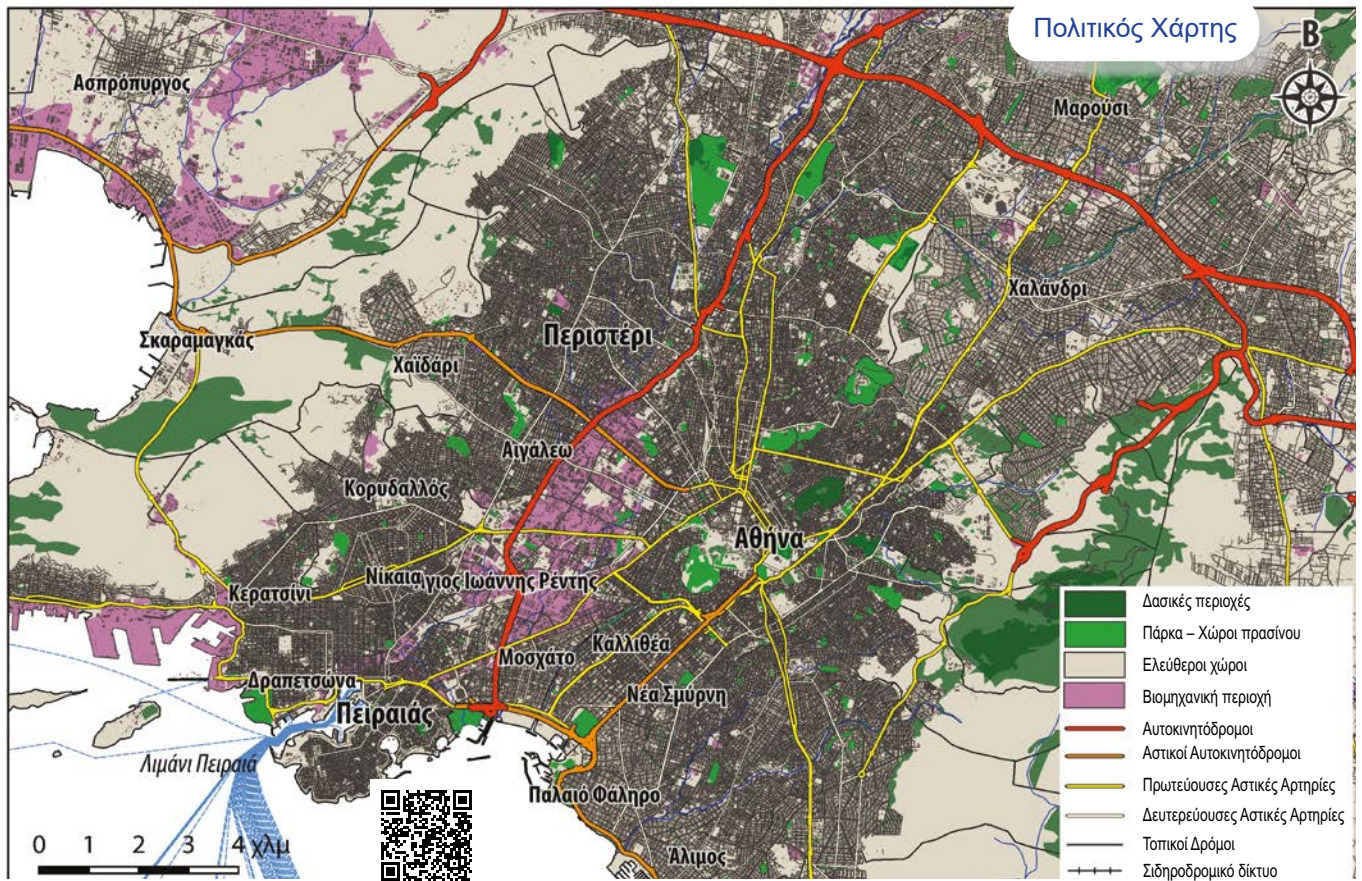
Το αρχαίο θέατρο της Λάρισας, μέσα στη σύγχρονη πόλη

Ο Ληθαίος ποταμός στα Τρίκαλα

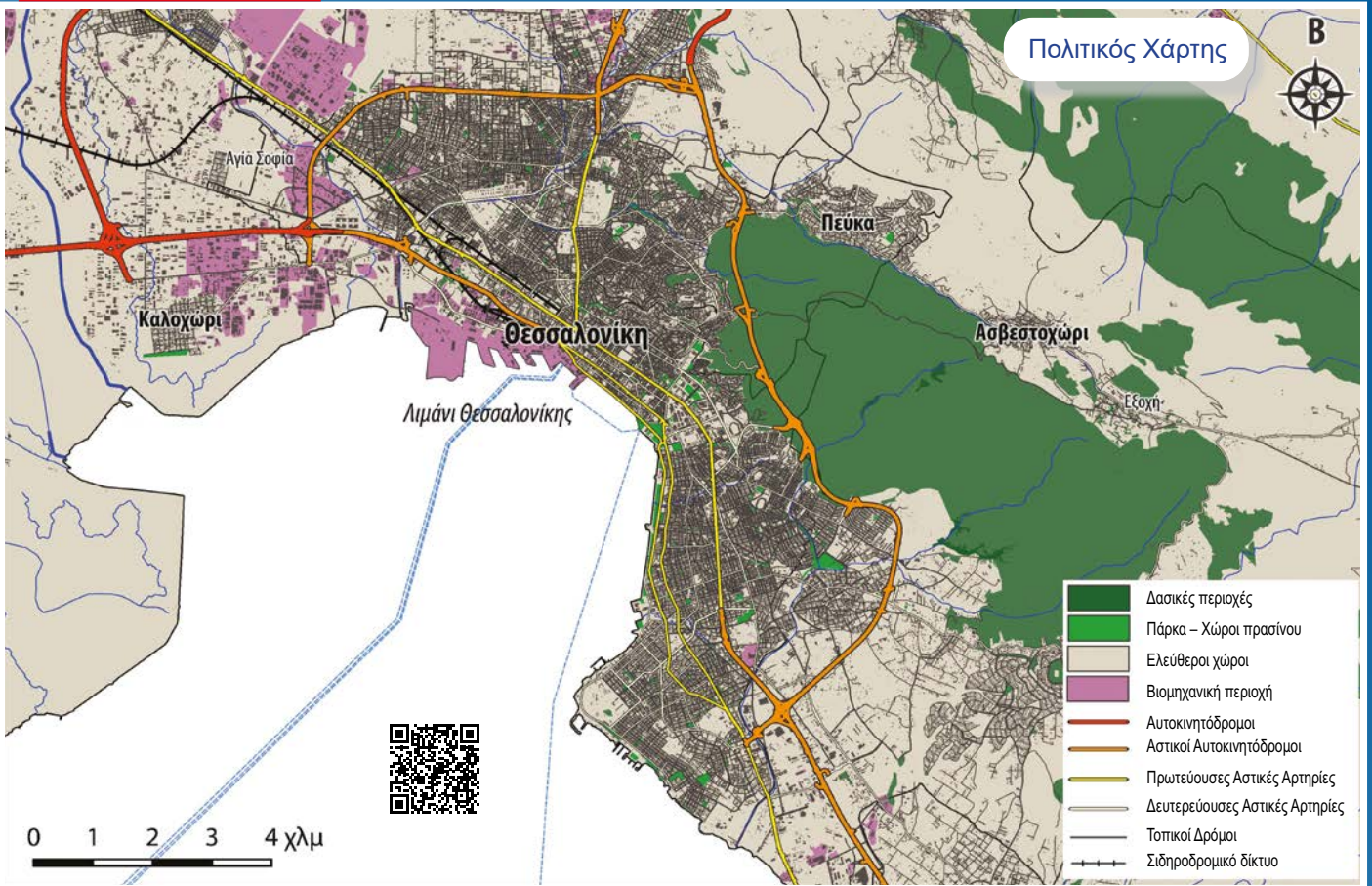

Αποψη του Θεσσαλικού κάμπου

Θεσσαλονίκη

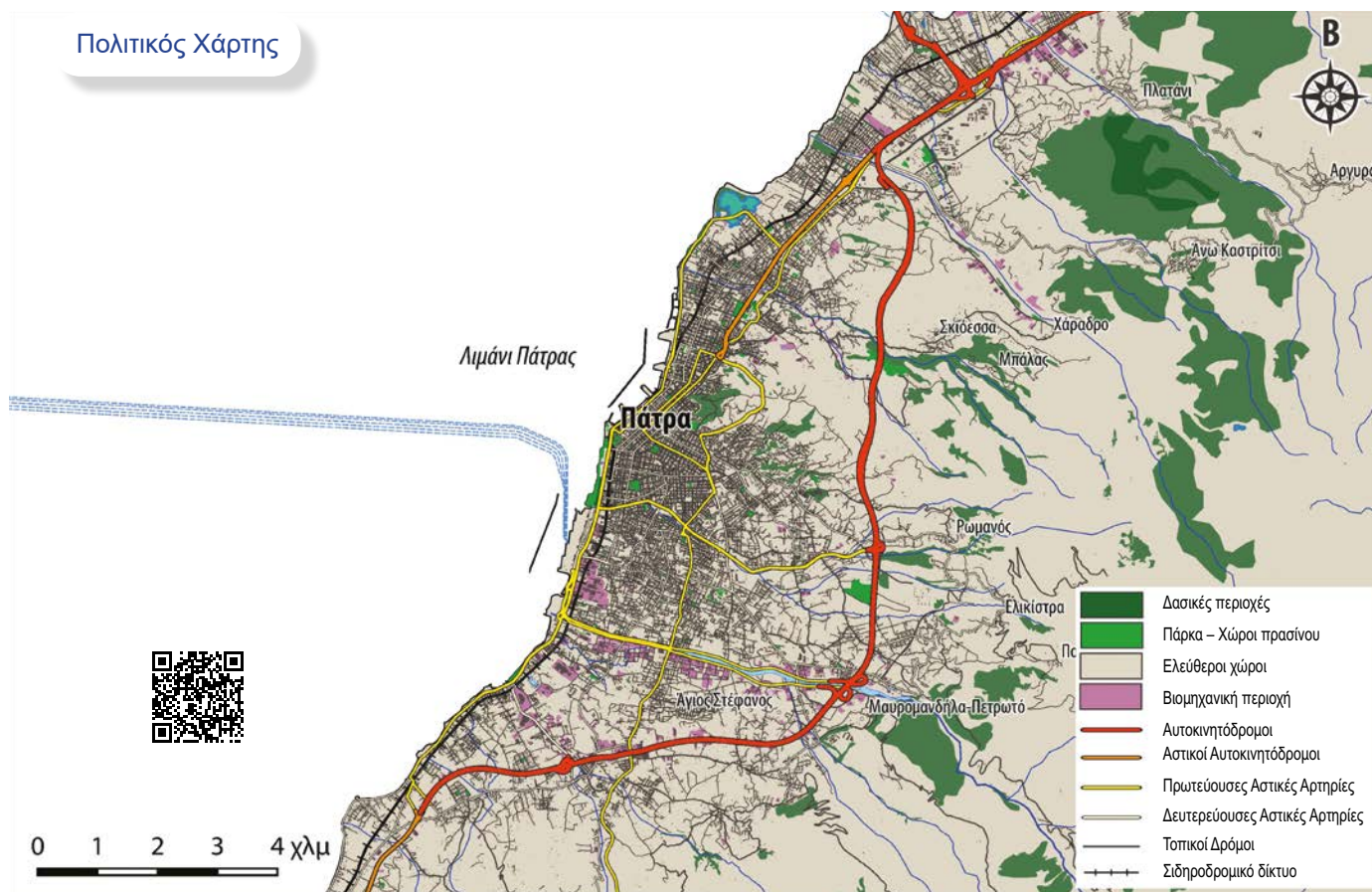
Πολιτικός Χάρτης

Δορυφορική Εικόνα της πόλης

Πολιτικός Χάρτης

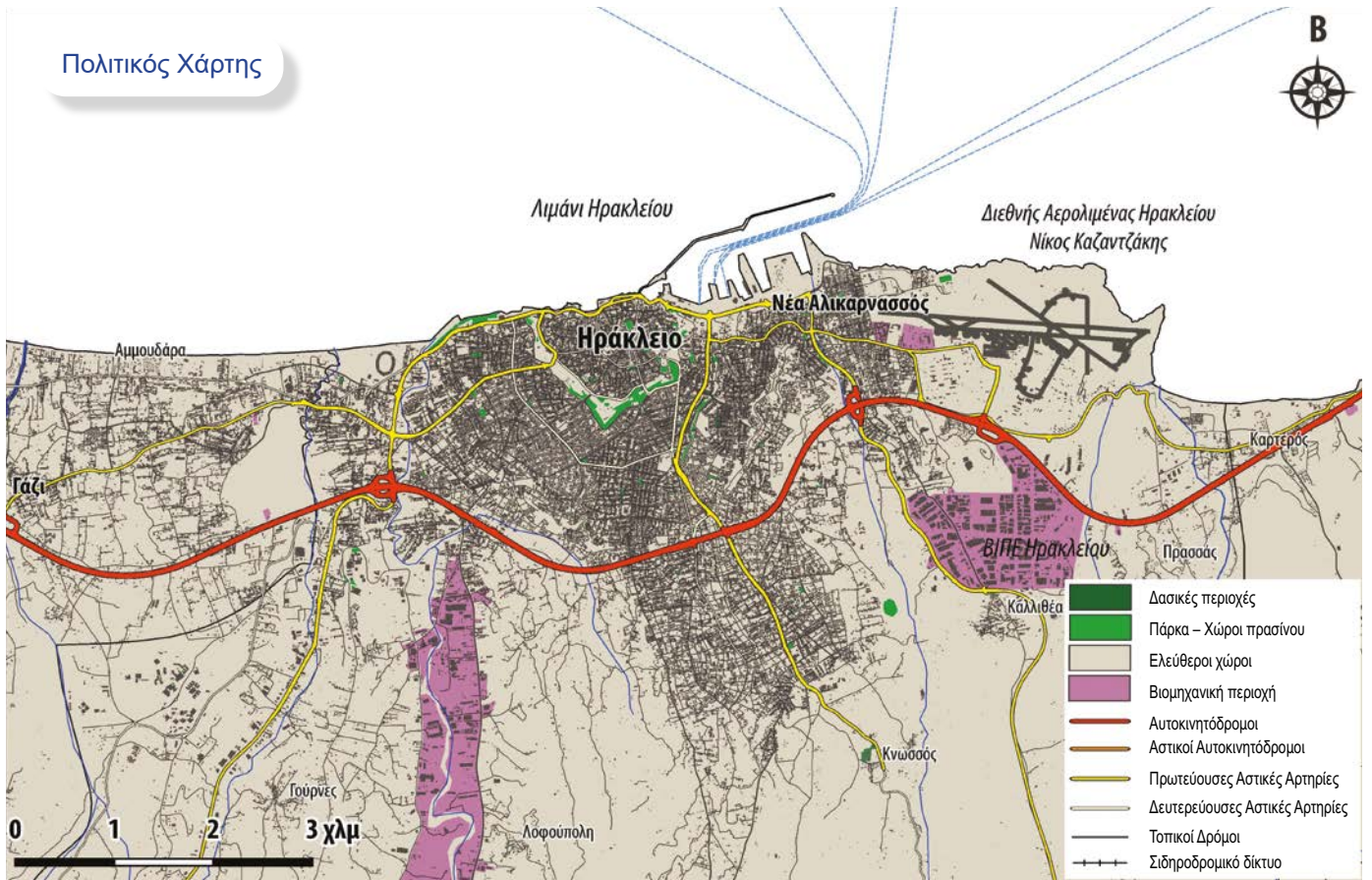

Δορυφορική Εικόνα της πόλης

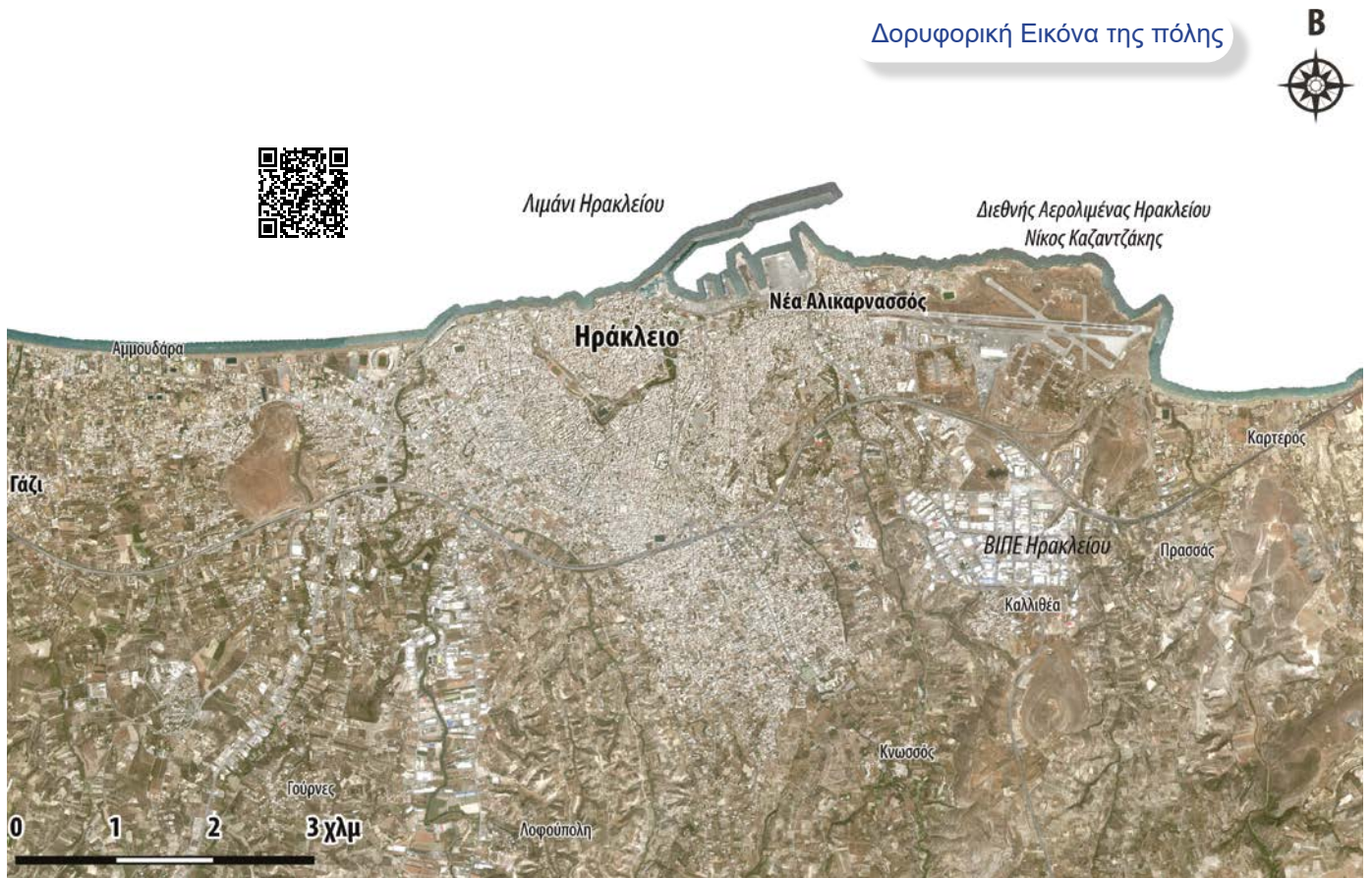

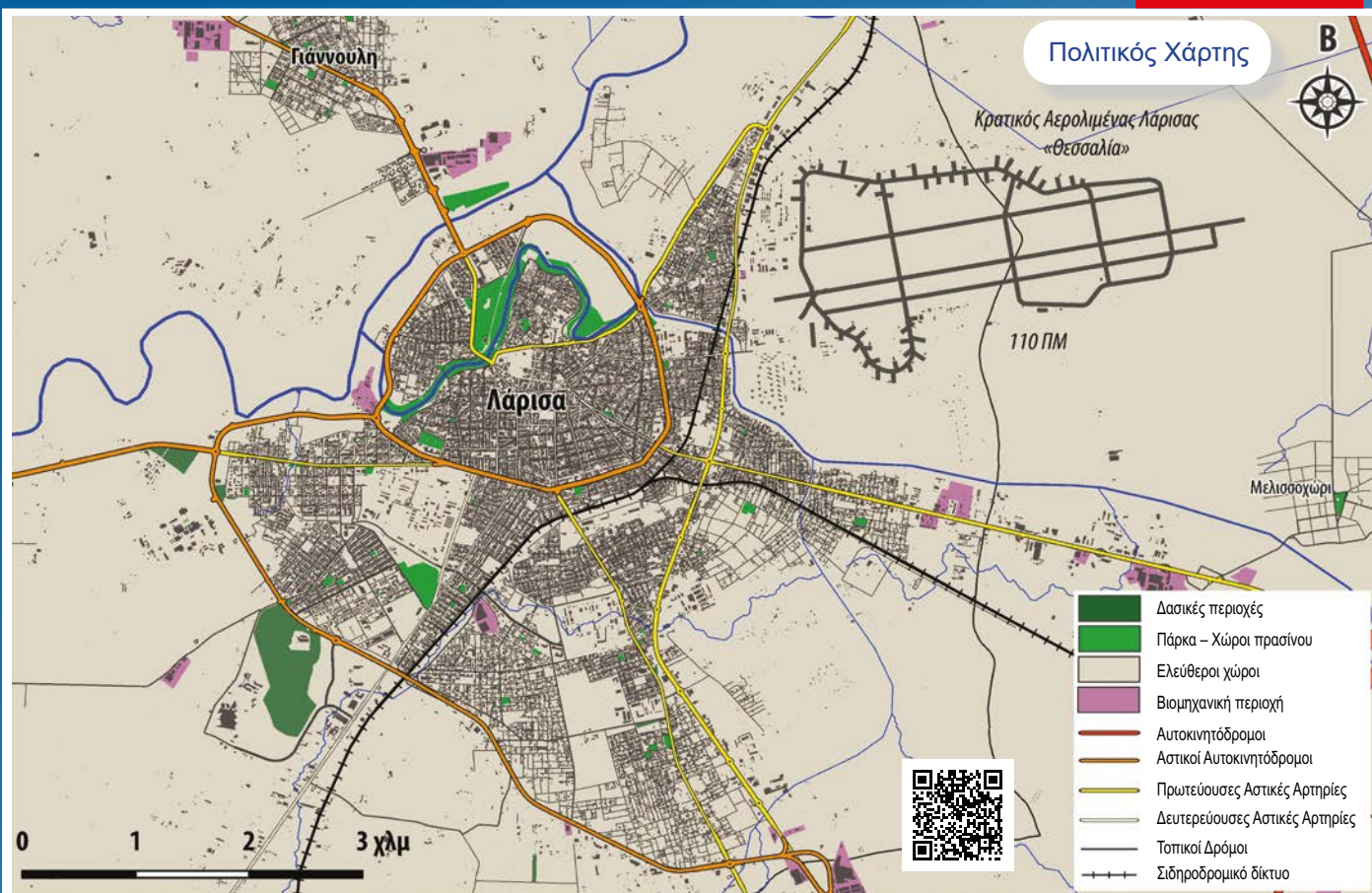
Ηράκλειο

Πολιτικός Χάρτης

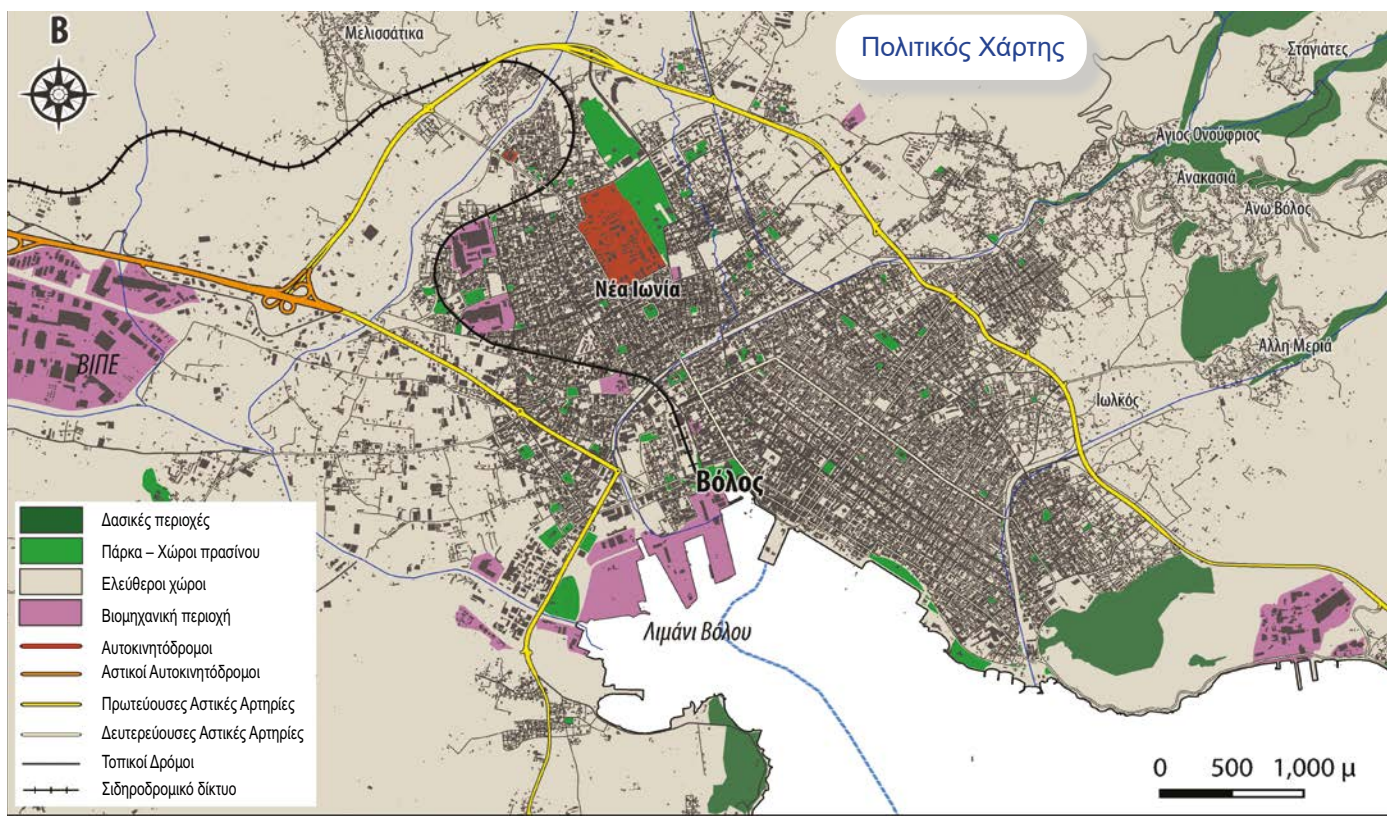

Δορυφορική Εικόνα της πόλης

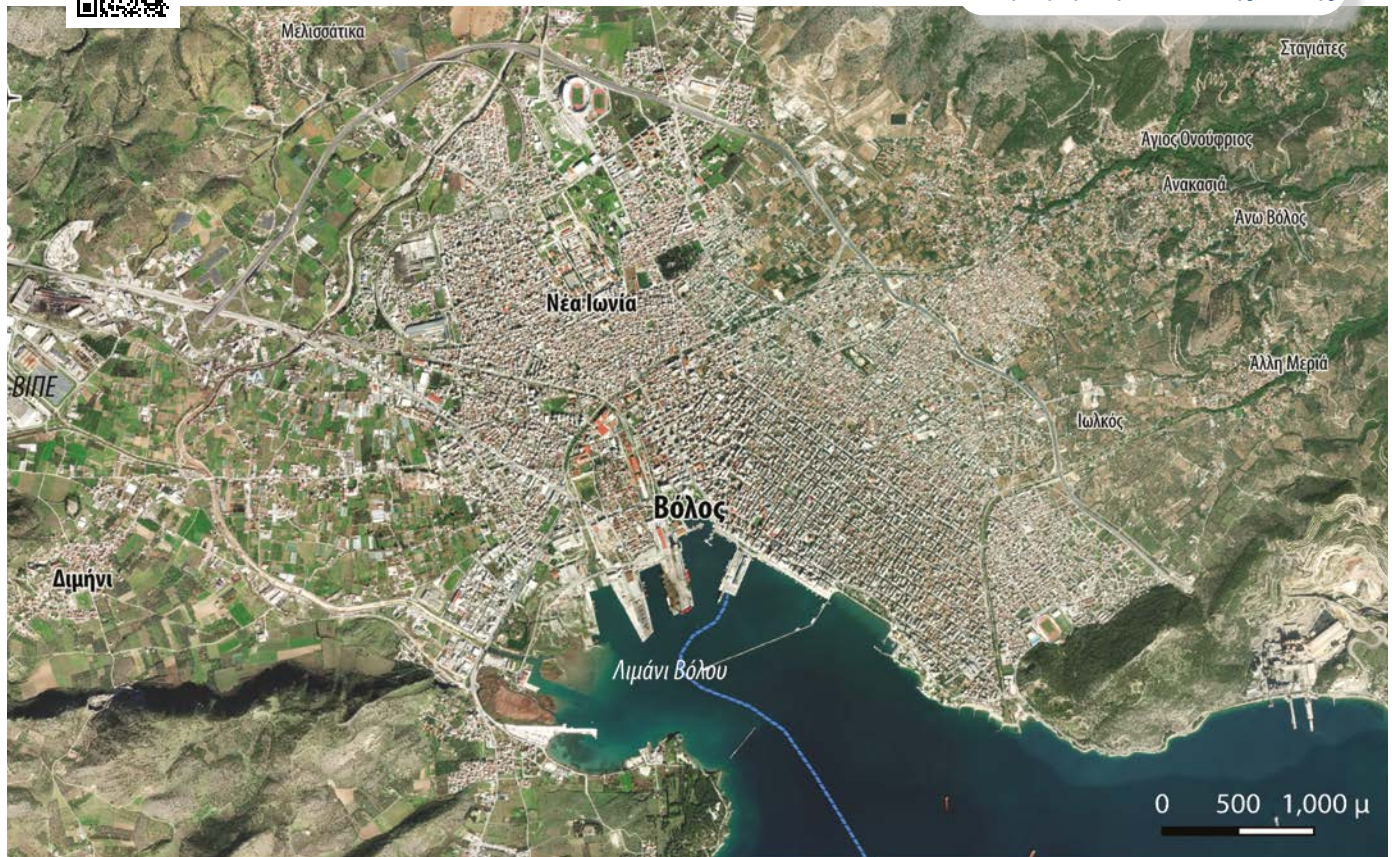

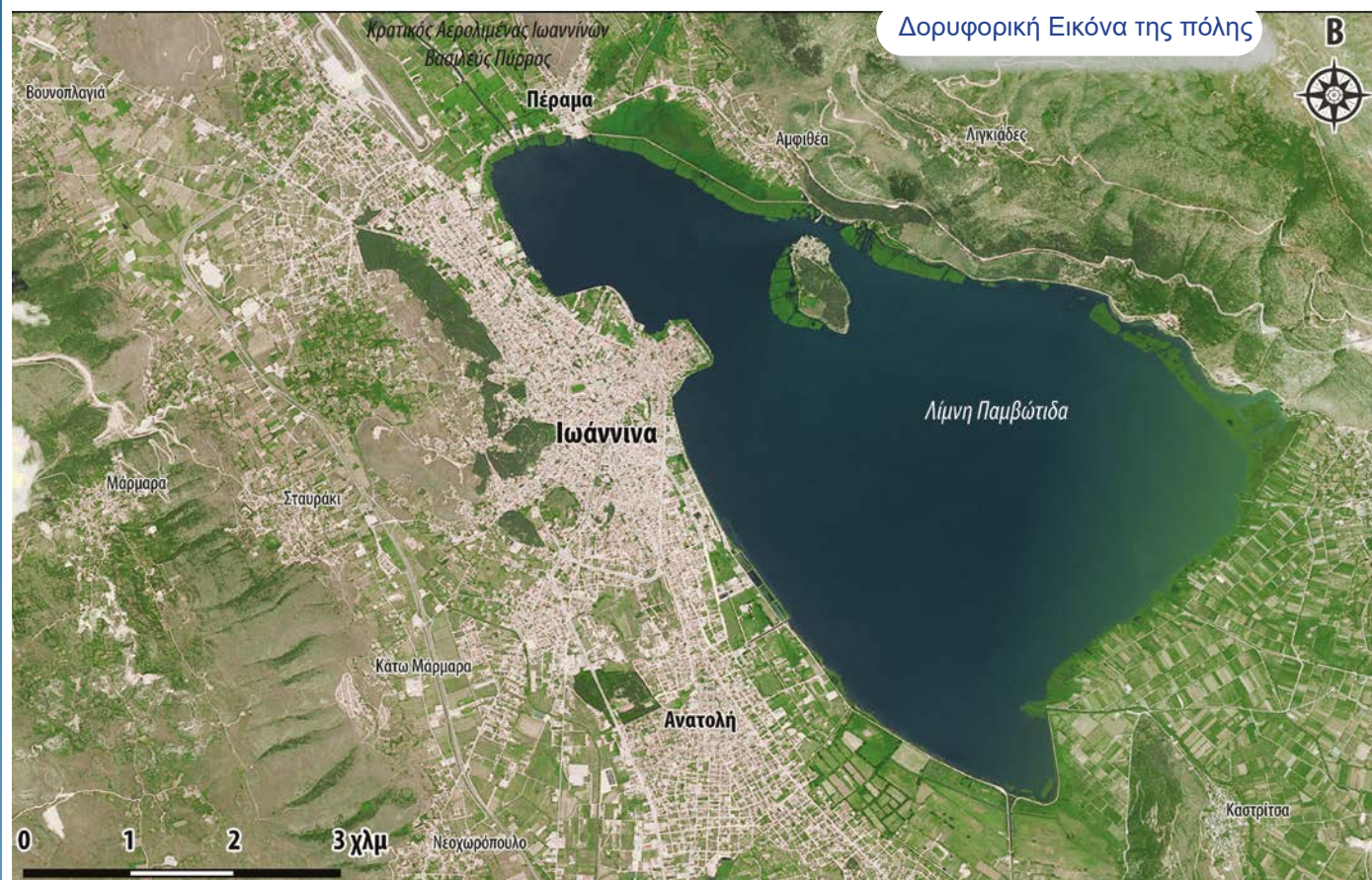
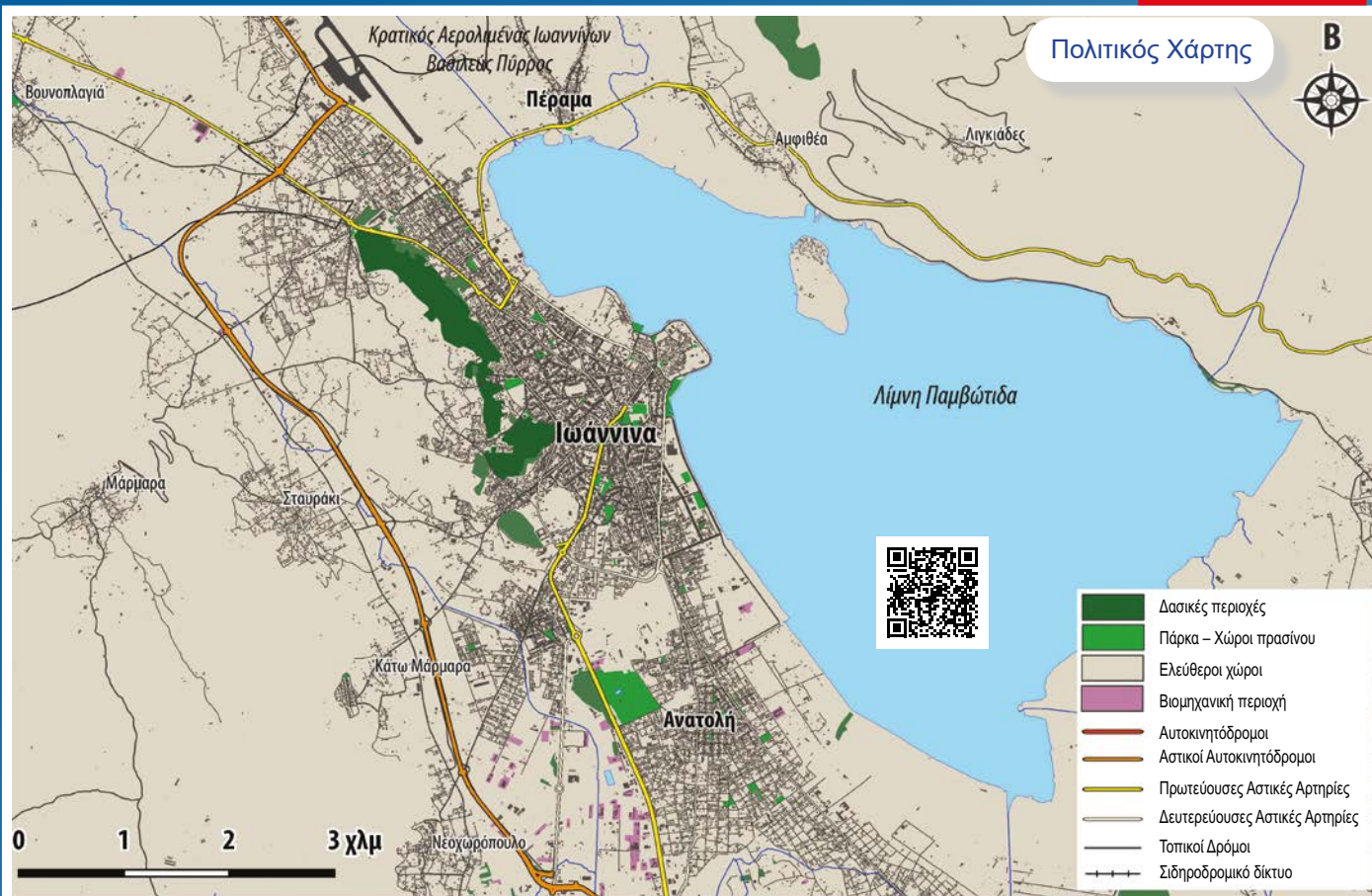

Βόλος

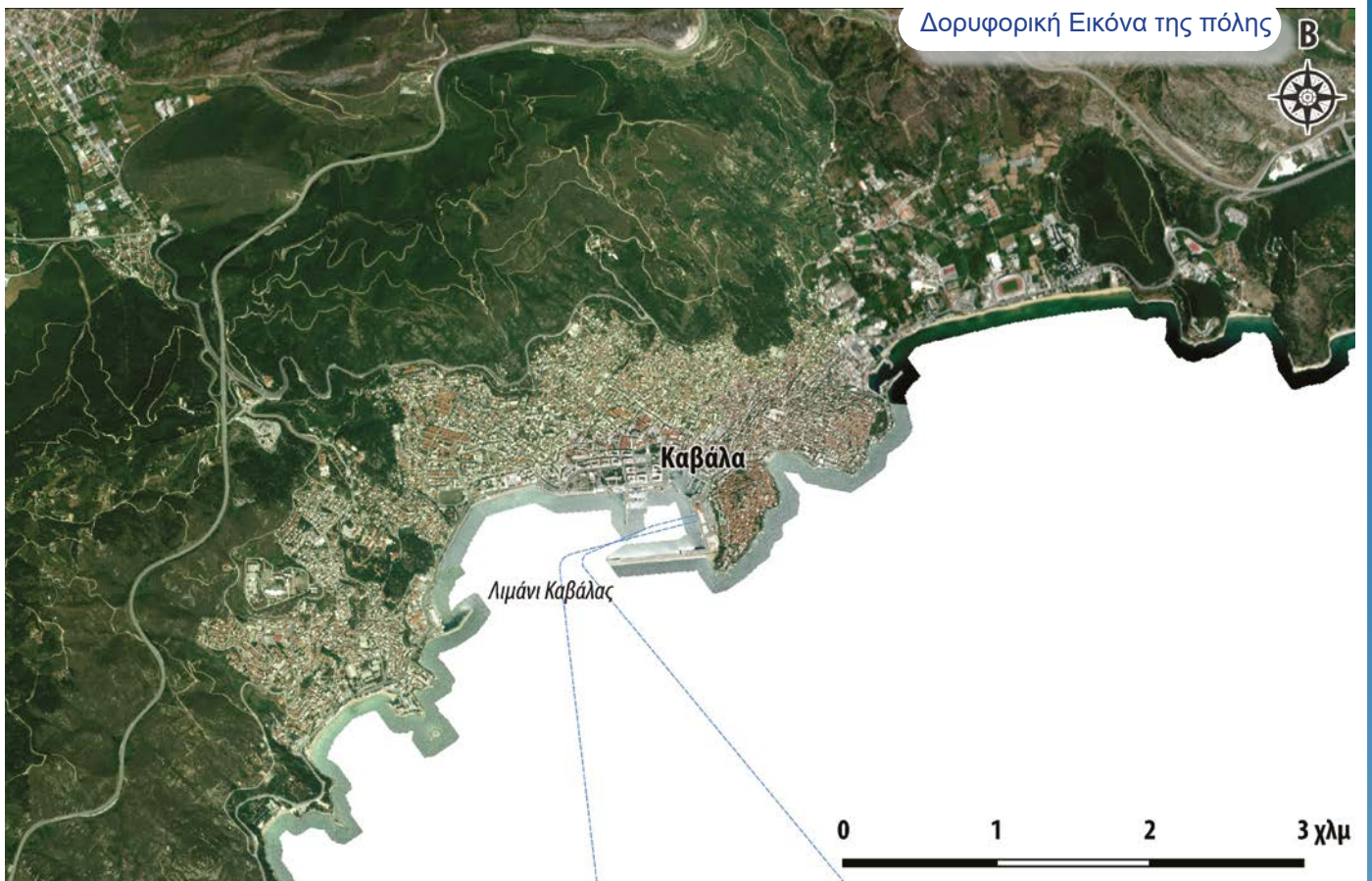
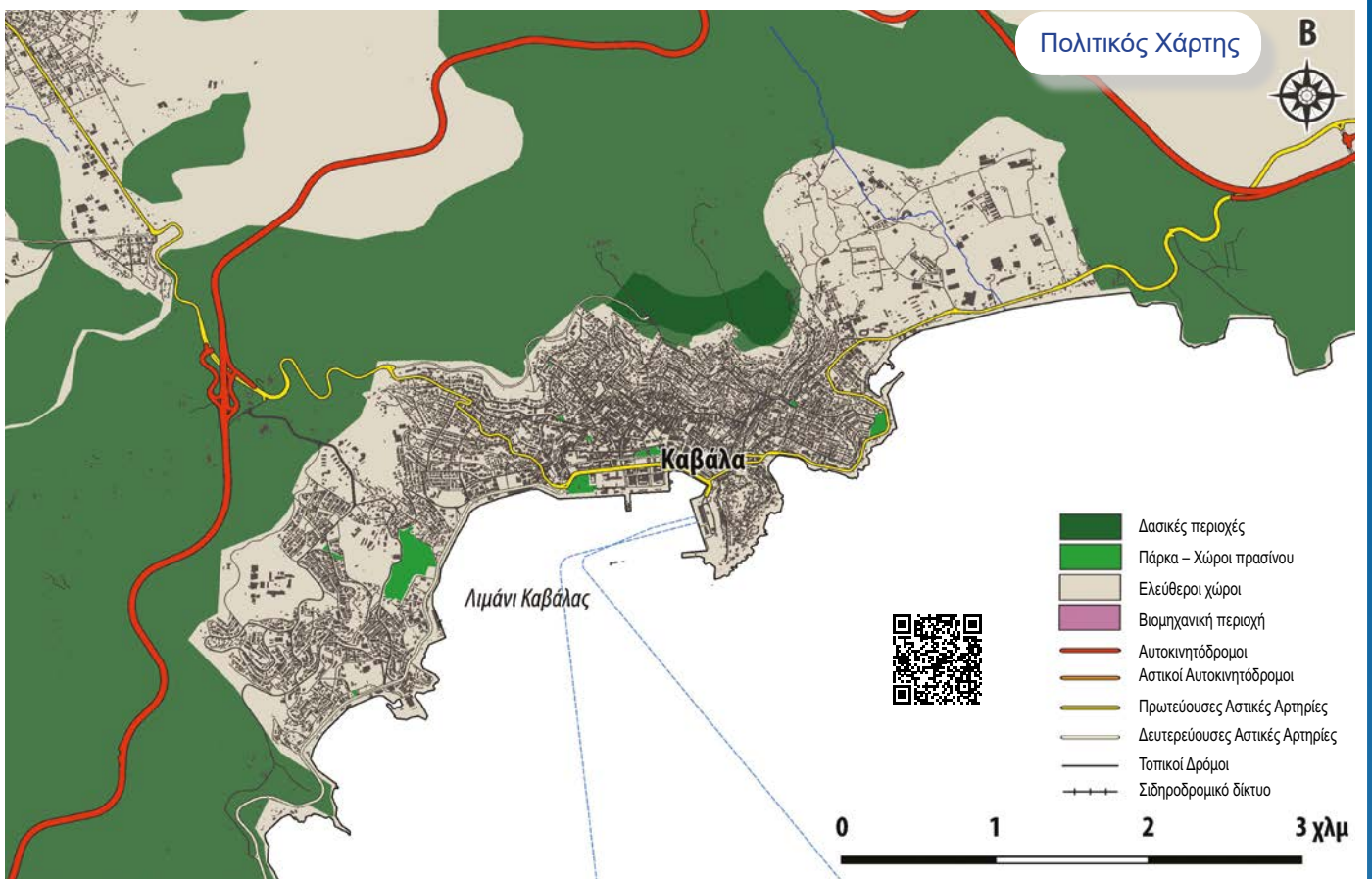

Δορυφορική Εικόνα της πόλης

Καβάλα

ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Δωδεκάθεο

Οι δώδεκα Θεοί του Ολύμπου είναι οι κύριοι θεοί της ελληνικής μυθολογίας που κατοικούσαν στην κορυφή του Ολύμπου. Οι Ολύμπιοι θεοί κέρδισαν την εξουσία νικώντας τους Τιτάνες στην Τιτανομαχία. Οι θεότητες που αποτελούν το δωδεκάθεο είναι ο Δίας, η Ήρα, ο Ποσειδώνας, ο Απόλλων, η Αθηνά, η Αφροδίτη, ο Άρης, ο Ερμής, η Άρτεμις, η Δήμητρα, η Εστία και ο Ήφαιστος.

Μύθος του Αχέροντα

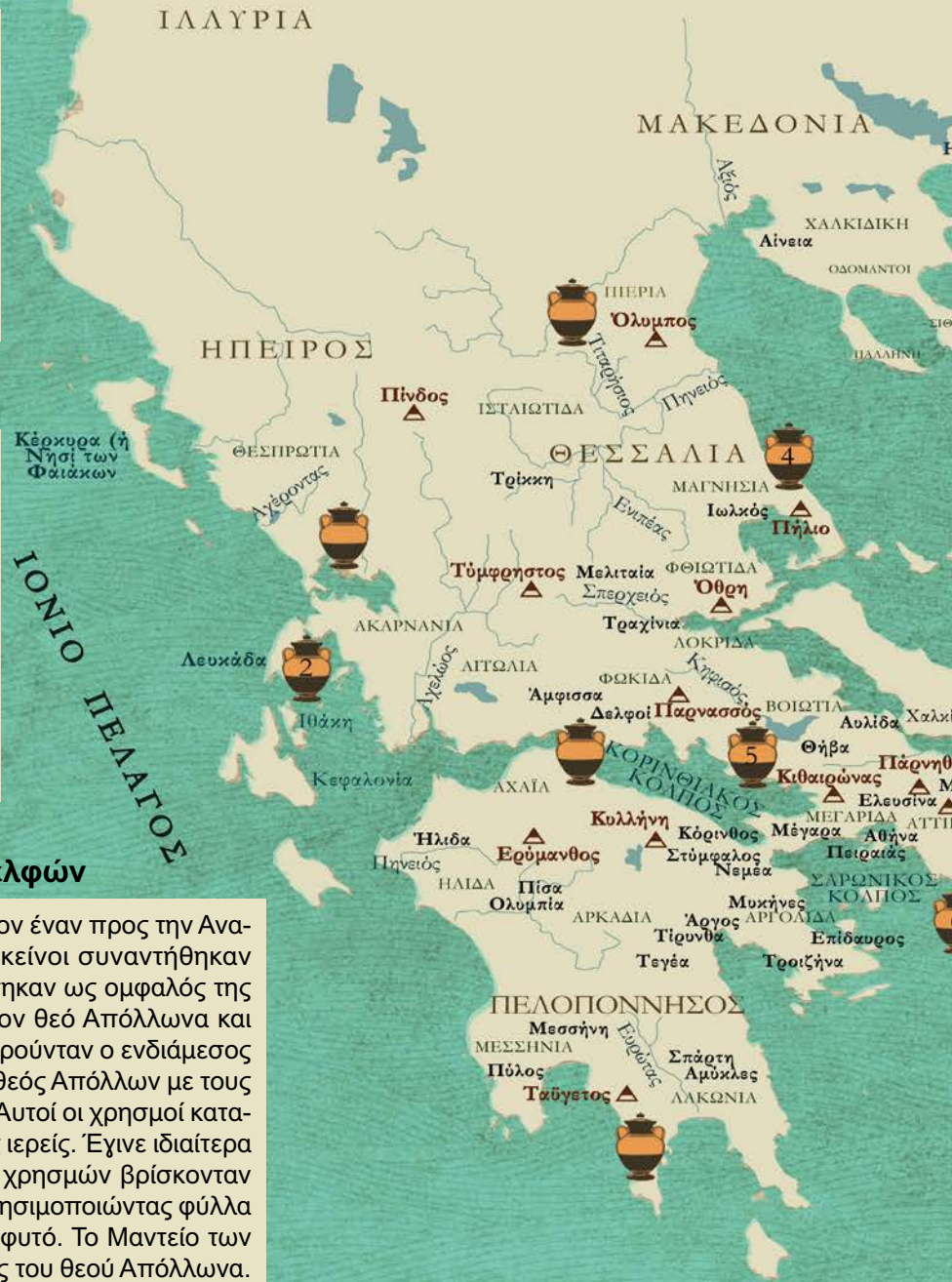
Περιγραφόταν ως ο δρόμος προς τον κάτω κόσμο. Ο Ερμής ως «ψυχοπομπός» παρέδιδε τις ψυχές των νεκρών στον Χάροντα για να καταλήξουν στο βασίλειο του Άδη. Η κάθε ψυχή, περνώντας από το Πορθμείο του Χάροντα, έπρεπε να δώσει από έναν οβολό, ένα νόμισμα, για τη μεταφορά. Φύλακας του Κάτω Κόσμου ήταν ο Κέρβερος, ένα τέρας με τρία κεφάλια, ουρά δράκου και φιδίσινα χείτη.

Το Μαντείο των Δελφών

Όταν ο θεός Δίας άφησε δύο αετούς, τον έναν προς την Ανατολή και τον άλλον προς τη Δύση, εκείνοι συναντήθηκαν στους Δελφούς, οι οποίοι και ονομάστηκαν ως ομφαλός της Γης. Το Μαντείο ήταν αφιερωμένο στον θεό Απόλλωνα και σε αυτό δρούσε η Πυθία. Η Πυθία θεωρούνταν ο ενδιάμεσος κρίκος με τον οποίο επικοινωνούσε ο θεός Απόλλων με τους ανθρώπους και έδινε τους χρησμούς. Αυτοί οι χρησμοί καταγράφονταν και ερμηνεύονταν από τους ιερείς. Έγινε ιδιαίτερα γνωστή, καθώς κατά τη διάρκεια των χρησμών βρίσκονταν σε μια κατάσταση εκστατικής μέθης χρησιμοποιώντας φύλλα δάφνης, η οποία θεωρούνταν το ιερό φυτό. Το Μαντείο των Δελφών θεωρούνταν ο τόπος κατοικίας του θεού Απόλλωνα.

Ο μύθος της Λήδας και του Κύκνου

Ο Δίας είδε μια μέρα την ωραία Λήδα στον Ταΰγετο και παρακάλεσε την κόρη του Αφροδίτη να τον βοηθήσει να την κατακτήσει. Εκείνη λοιπόν του είπε να μεταμορφωθεί σε κύκνο ενώ η θεά θα κάνει ότι τον κυνηγά με την μορφή αετού. Τη σκηνή αυτή είδε η Λήδα η οποία για να προστατέψει τον κύκνο τον πήρε στην αγκαλιά της βοηθώντας με αυτόν τον τρόπο τον Δία να την κυριεύσει.

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η αρπαγή της Ωραίας Ελένης

Η ωραία Ελένη, κόρη του Δία και της Λήδας και σύζυγος του Μενελάου, βασιλιά της Σπάρτης, αρπάζεται από τον Πάρη στη Σπάρτη και μεταφέρεται στη Τροία. Το γεγονός αυτό σύμφωνα με την *Ιλιάδα* αποτέλεσε αφορμή για την έναρξη του δεκαετούς Τρωικού πολέμου.

Το νησί του Ηφαίστου

Ο Ήφαιστος βρέθηκε έκπτωτος από τον Όλυμπο, ύστερα από την υποστήριξη που έδειξε στη μητέρα του Ήρα σε μία διαμάχη της με τον πατέρα του Δία. Ο Δίας τον πέταξε τόσο δυνατά που αφού ο Ήφαιστος περιστρέφονταν για μια μέρα στον ουρανό, κατέληξε στο όρος Μόσυχλον της Λήμνου σπάζοντας και τα δύο του πόδια. Οι άνθρωποι της Λήμνου όταν τον βρήκαν τον περιέθαλψαν, γεγονός που οδήγησε τον Ήφαιστο να τους το ανταποδώσει, μαθαίνοντάς τους την τέχνη της μεταλλουργίας.

Πέρασμα Αργοναυτών από την Ανάφη

Οι Αργοναύτες επιστρέφοντας από την Κολχίδα έπεσαν σε καταιγίδα παρασυρόμενοι στο ανοικτό πέλαγος, όπου ναυαγοί πλέον στη θάλασσα άρχισαν να εκλιπαρούν τον θεό Απόλλωνα να τους σώσει. Ο Απόλλωνας, ανταποκρινόμενος στις εκκλήσεις τους, διέχυσε φως υπό μορφή κεραυνού, οπότε και είδαν μπροστά τους να ξεπροβάλει ολόκληρο νησί. Τελικά προσέγγισαν και ανήγειραν βωμό προς τιμή του Απόλλωνα του «Αιγλήτη» και ονόμασαν το νησί Ανάφη, εκ του ρήματος αναφαίνω.

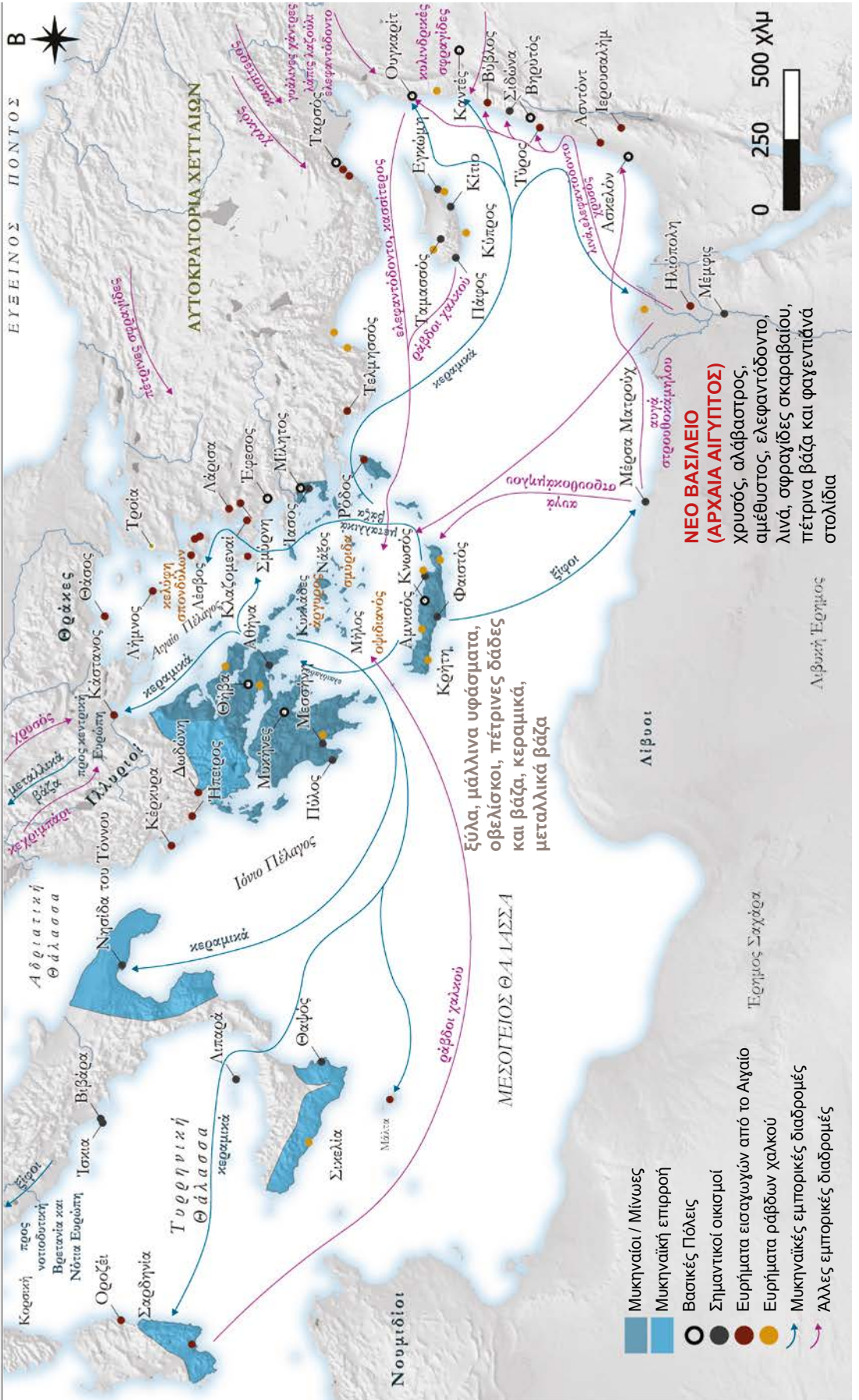
Μύθος του Μινώταυρου

Ο Μινώταυρος ήταν ένα ον με σώμα ανθρώπου και κεφάλι και ουρά ταύρου. Το πραγματικό του όνομα ήταν Αστερίων. Κατοικούσε στον Λαβύρινθο που κατασκευάστηκε από τον Δαίδαλο έπειτα από την εντολή του βασιλιά της Κρήτης Μίνωα. Ο Μινώταυρος σκοτώθηκε από τον Θησέα. Υπάρχει η άποψη ότι η θανάτωση του Μινώταυρου συμβολίζει την απελευθέρωση των Ελλήνων από την κυριαρχία της Μινωικής Κρήτης.

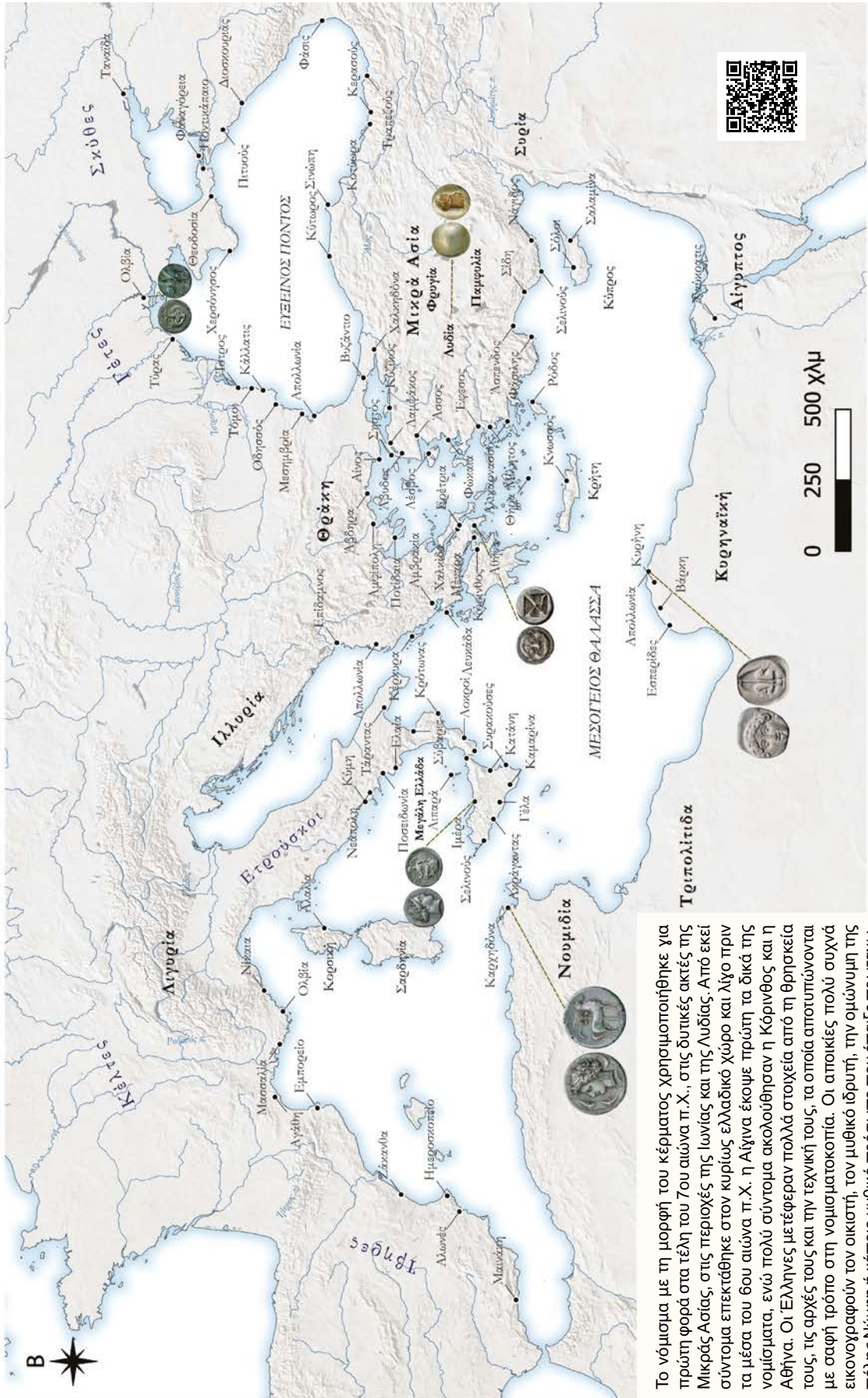
Η εξάπλωση του μυκηναϊκού πολιτισμού στην Εποχή του Χαλκού

Ο μυκηναϊκός πολιτισμός αναπτύχθηκε στην ηπειρωτική Ελλάδα κατά τη ύστερη Εποχή του Χαλκού (1600-1100 π.Χ.). Τα ανάκτορα, χτισμένα συνήθως στην κορυφή οχυρωμένων ακροπόλεων ήταν τα πολυδύναμα διοικητικά κέντρα των διαφόρων επικρατειών στις οποίες είχε χωριστεί η μυκηναϊκή Ελλάδα. Το κέντρο πάντως φαίνεται ότι η Πελοπόννησος και ιδιαίτερα η Αργολίδα. Ο μυκηναϊκός πολιτισμός δέχθηκε ευεργετική ώθηση από τον πολιτισμό της μινωικής Κρήτης από τον οποίο δανείστηκαν ποικίλα τεχνολογικά επιτεύγματα, μορφές τέχνης και την ιδέα της γραφής. Οι κυκλώπειες οχυρώσεις των ακροπόλεων και οι εντυπωσιακοί θολωτοί τάφοι αποτέλεσαν σημείο αναφοράς του μυκηναϊκού πολιτισμού.

Οι Ελληνικές αποικίες της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας

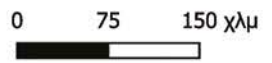
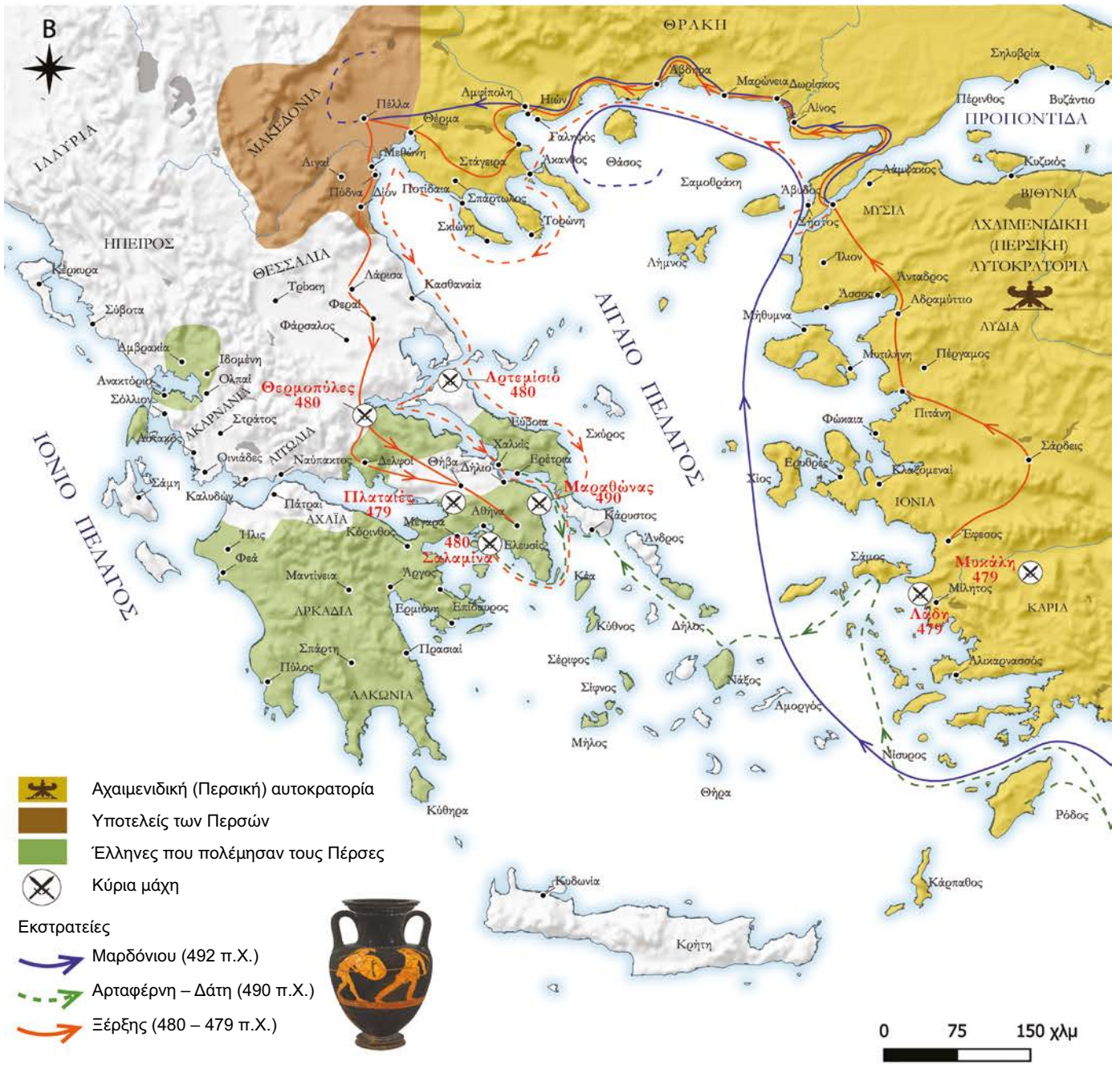
Στα μέσα του 8ου αιώνα π.Χ. μέχρι τα τέλη του 6ου αιώνα π.Χ. ξεκίνησε το φαινόμενο της συστηματικής και οργανωμένης μετανάστευσης ανθρώπων από τις Ελληνικές πόλεις-κράτη προς τη δυτική Μεσόγειο, το βόρειο Αιγαίο, τον Εύξεινο Πόντο, έχοντας ως αποτέλεσμα την ίδρυση μεγάλου αριθμού ελληνικών αποικιών. Το φαινόμενο αυτό ονομάστηκε Μεγάλος Αποικισμός ή Μεγάλος Ελληνικός Αποικισμός.

Το νόμισμα με τη μορφή του κέρματος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στα τέλη του 7ου αιώνα π.Χ., στις δυτικές ακτές της Μικράς Ασίας, στις περιοχές της Ιωνίας και της Λυδίας. Από εκεί σύντομα επεκτάθηκε στον κυρίως ελλαδικό χώρο και λίγο πριν τα μέσα του 6ου αιώνα π.Χ. η Αίγινα έκοψε πρώτη τα δικά της νομίσματα, ενώ πολύ σύντομα ακολούθησαν η Κόρινθος και η Αθήνα. Οι Έλληνες μετέφεραν πολλά στοιχεία από τη θρησκεία τους, τις αρχές τους και την τεχνική τους, τα οποία αποτυπώνονται με σαφή τρόπο στη νομισματοκοπία. Οι αποικίες πολύ συχνά εικονογραφούν τον οικιστή, τον μυθικό ιδρυτή, την ομώνυμη της πόλης Νύμφη ή κάποιο μυθικό πρόσωπο που έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στην επιλογή της συγκεκριμένης θέσης.

Περσικοί Πόλεμοι (492-479 π.Χ.)

Η πρώτη περσική εισβολή στην Ελλάδα διεξήχθη σε δύο φάσεις (492 / 490 π.Χ.). Οι Πέρσες εισέβαλαν στην Ελλάδα, υπό τις διαταγές του Δαρείου Α', με σκοπό να τιμωρήσουν την Αθήνα και την Ερέτρια, οι οποίες είχαν βοηθήσει τους Ίωνες κατά την Ιωνική Επανάσταση. Η πρώτη εκστρατεία, η οποία διεξήχθη το 492 π.Χ., είχε ως αποτέλεσμα την κατάληψη της Θράκης και της Μακεδονίας από τον Μαρδόνιο, ωστόσο ο περσικός στόλος καταστράφηκε στο Όρος Άθως μετά από θαλασσοταραχή. Η δεύτερη επίθεση διεξήχθη δύο χρόνια αργότερα, με διοικητές τον Δάτη και τον Αρταφέρνη και είχε ως αποτέλεσμα την κατάληψη της Νάξου και τον εμπρησμό της Ερέτριας. Ωστόσο, οι Αθηναίοι πέτυχαν αποφασιστική νίκη στον Μαραθώνα και έδιωξαν τους Πέρσες από την Ελλάδα. Ο Δαρείος ετοιμάστηκε να επιτεθεί εκ νέου, ωστόσο η εξέγερση στην Αίγυπτο και ο θάνατός του ματαίωσαν τα σχέδια του. Την ηγεσία του περσικού στρατού και στόλου ανέλαβε ο Ξέρξης, ο οποίος επιτέθηκε στην Ελλάδα το 480 π.Χ. στοχεύοντας στην ολοκληρωτική της κατάκτηση. Ο Ξέρξης κατάφερε να κερδίσει τη μάχη στις Θερμοπύλες και τη ναυμαχία στο Αρτεμίσιο, ωστόσο ηττήθηκε στη ναυμαχία της Σαλαμίνας, στην μάχη των Πλαταιών και την μάχη της Μυκάλης.

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (431-404 Π.Χ.)

Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος ήταν στρατιωτική σύγκρουση μεταξύ της Δηλιακής Συμμαχίας (υπό την ηγεσία της Αθήνας) και της Πελοποννησιακής Συμμαχίας (υπό την ηγεσία της Σπάρτης) που ξεκίνησε το 431 π.Χ., με την εισβολή των Σπαρτιατών και των συμμάχων τους στην Αττική, καθώς και με τη λεηλασία της Αθηναϊκής υπαίθρου και έληξε το 404 π.Χ. με τη νίκη των Σπαρτιατών και την ήττα των Αθηναίων. Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος επηρέασε σχεδόν όλες τις περιοχές του Ελληνισμού στην κεντρική και ανατολική Μεσόγειο και αποτέλεσε μια από τις σημαντικότερες πολεμικές και πολιτικές συγκρούσεις της αρχαιότητας.

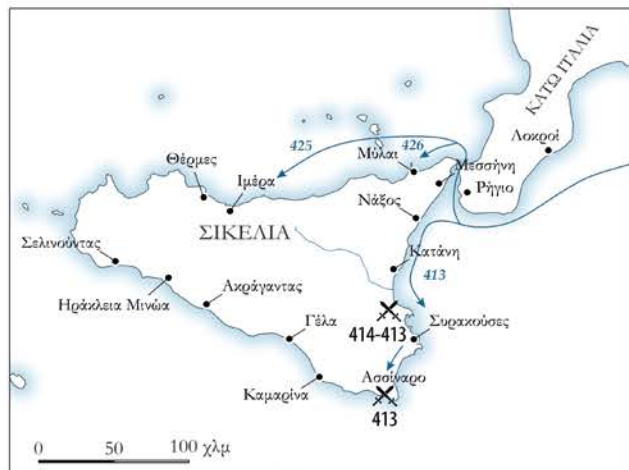

Ο πόλεμος χωρίστηκε σε τρεις φάσεις:

- 1) Αρχιδάμειος ή Δεκαετής πόλεμος (431-421 π.Χ.)
- 2) Σικελική εκστρατεία (415-413 π.Χ.)
- 3) Δεκελεικός πόλεμος (413-404 π.Χ.)

Η ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου αναλύεται στο μνημειώδες έργο του Αθηναίου ιστορικού και στρατηγού Θουκυδίδη «Θουκυδίδη Ιστορίαι».

ΣΙΚΕΛΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

0 100 200 χλμ

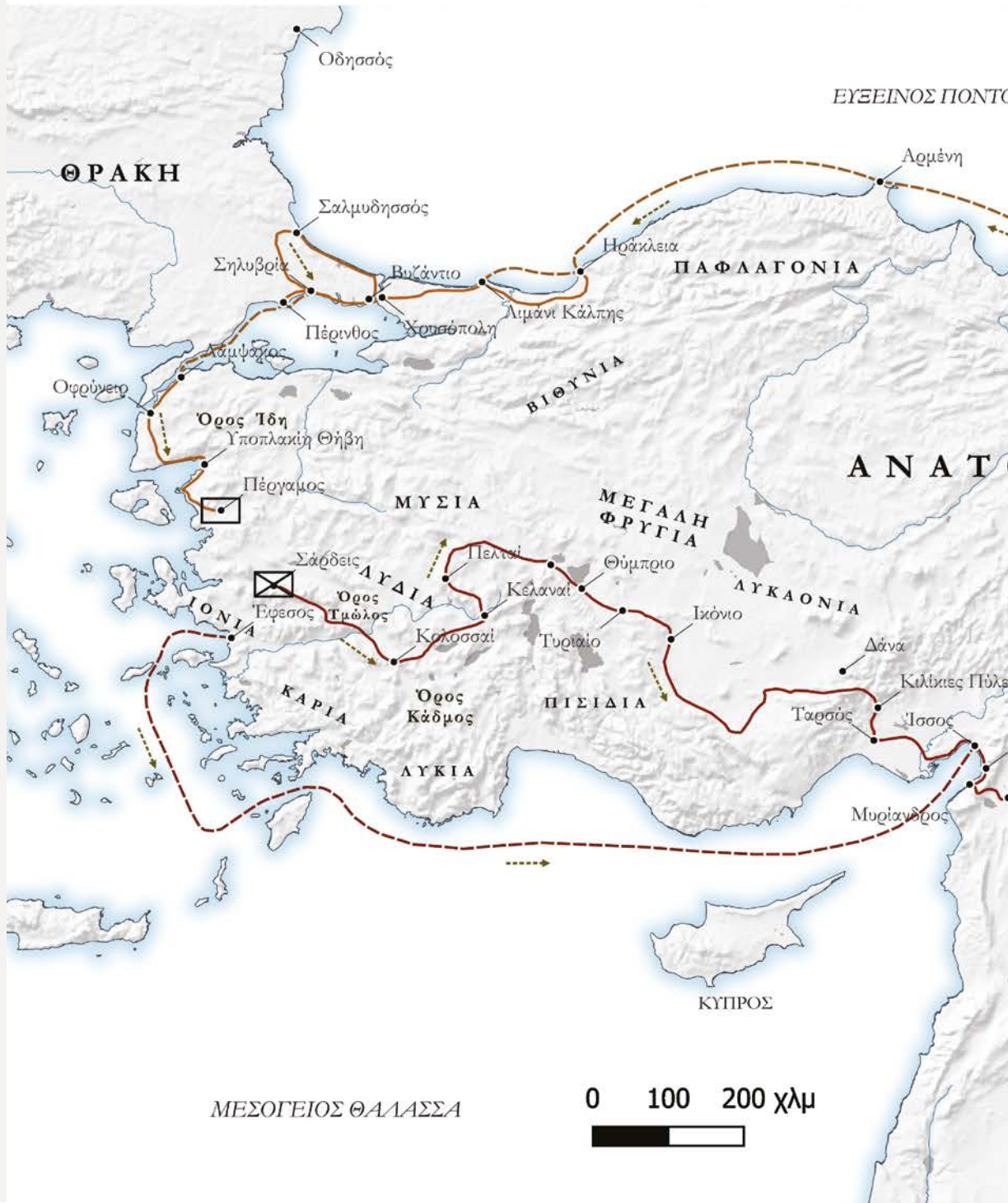

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Αθήνα και σύμμαχοι
- Σπάρτη και σύμμαχοι
- Μετέπειτα σύμμαχοι της Σπάρτης
- Ουδέτερες πόλεις-κράτη
- Περσική Αυτοκρατορία
- X Μάχη / Ναυμαχία
- Αθηναϊκή εκστρατεία
- Σπαρτιατική εκστρατεία

Η πορεία «του Ξενοφώντα και των Μυρίων»

Η συμμετοχή σώματος 13.000 Ελλήνων μισθοφόρων ανάμεσα στους οποίους 700 Σπαρτιάτες (των Μυρίων), εντάχθηκαν στον στρατό του Κύρου και συμμετείχαν στην εκστρατεία εκείνου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη και ειδικότερα στη μάχη στα Κούναξα το 401 π.Χ. Μετά τον θάνατο του Κύρου, ο Αρταξέρξης εκτέλεσε τους Έλληνες στρατηγούς. Το υπόλοιπο Ελληνικό στράτευμα

το 401-400 και 400-399 π.Χ.

βρέθηκε ακέφαλο εν μέσω εκατοντάδων χιλιάδων εχθρών. Εξέλεξε νέους στρατηγούς, μεταξύ των οποίων και ο νεαρός Ξενοφών, και μαχόμενο ακολούθησε μία περιπετειώδη επιστροφή από τη Μικρά Ασία και τις Ποντιακές Άλπεις προς τη Μαύρη Θάλασσα, η λεγόμενη «κάθοδος των μυριών». Η εκστρατεία αυτή περιγράφεται από τον Ξενοφώντα στο ιστορικό σύγγραμμα «Κύρου Ανάβασις».

Πόλεις που ίδρυσε ο Αλέξανδρος

1. Αλεξάνδρεια στην Ισσό	14. Ραμβακία
2. Αλεξάνδρεια	15. Αλεξάνδρεια Καρμανία
3. Αλεξάνδρεια Προφθασία	16. Αλεξάνδρεια Σουσανή
4. Αλεξάνδρεια Αρείας	17. Αλεξάνδρεια Ασσυρίας
5. Αλεξάνδρεια Αραχωσία	18. Αλεξάνδρεια (Γάζα)
6. Αλεξάνδρεια Ωπιανή	19. Αλεξάνδρεια Καρίας
7. Αλεξάνδρεια στον Καύκασο	20. Αλεξάνδρεια Τρωάς
8. Αλεξάνδρεια Ωξειανή	21. Αλεξάνδρεια (Λιμάνι)
9. Αλεξάνδρεια Εσχάτη	22. Διον Δεκαπόλεως
10. Αλεξάνδρεια Νίκαια	23. Ηράκλεια η Μηδική
11. Βουκεφάλια	24. Αλεξάνδρεια Παρθυνή
12. Αλεξάνδρεια η επί του Ύφαση	25. Αλεξάνδρεια Μαργιανής
13. Αλεξάνδρεια η επί του Ινδού	26. Πανδοχείον Βακτριανής

Στρατιωτικός εξοπλισμός Μακεδόνων οπλιτών και ασπίδα με τον ήλιο της Βεργίνας. Τοιχογραφία από τους Μακεδονικούς Τάφους των Λευκαδίων (Νάουσα).

Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Η ΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΧΑΙΜΕΝΙΔΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΚΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ

Απεικόνιση του Ήλιου της Βεργίνιας σε δίσκο που βρέθηκε στην Αλεξάνδρεια Εσχάτη.

Το έμβλημα της Αυτοκρατορίας των Αχαιμενιδών (Περσική Αυτοκρατορία).

Μωσαϊκό που απεικονίζει τον έφιππο Μεγάλο Αλέξανδρο (αριστερά) να επιτίθεται σε Πέρσες στρατιώτες και τον βασιλιά Δαρείο (δεξιά). (Πομπηία 150-100 π.Χ.)

0 500 1,000 χλμ

Η ΧΑΡΤΑ ΤΟΥ ΡΗΓΑ

«Χάρτα τῆς Ἑλλάδος ἐν ἣ περιέχονται αἱ νῆσοι αὐτῆς καὶ μέρος των εἰς την Εὐρώπην καὶ Μικρὰν Ἀσίαν Πολυαριθμῶν Ἀποικιῶν Αὐτῆς».

Ἐκδοση τῆς Χάρτας τοῦ Ρήγα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Γεωγραφικὴ Ὑπηρεσία Στρατοῦ (1948) σὴν ὁποία ἔχει γίνῃ χρωματισμός τῆς θάλασσης (γαλάζιο) καὶ τοῦ χερσαίου τμήματος (μπεζ).

Ἀπεικόνιση ἀρχαίων νομισμάτων ἀπὸ τὸν χάρτη.

Ἐντὸς τοῦ χάρτη, ὁ Ρήγας πρόσθεσε παραπάνω πληροφορίες με τὴ μορφή ἔνθετων κατόψεων καὶ χαρτῶν σημαντικῶν πόλεων καὶ περιοχῶν, καθὼς καὶ τὶς ἀπεικονίσεις καὶ τὴν περιγραφή 162 ἀρχαίων Ἑλληνικῶν νομισμάτων ἀπὸ διάφορες περιοχές καὶ πόλεις. Ἡ Χάρτα ἀποτελεῖ σὴν οὐσία μιὰ μορφή ἀτλαντα τοῦ ἐυρύτερου Ἑλληνικοῦ χώρου.

Ἡ Χάρτα τοῦ Ρήγα τυπώθηκε σὴν Βιέννη τῆς Αὐστρίας τὸ 1797 καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 ξεχωριστὰ φύλλα τὰ ὁποῖα συνθέτουν τὸν χάρτη διαστάσεων 2,1 x 2 μέτρα.

Ὁ χάρτης τοῦ Ρήγα ἀπευθυνόταν σὲ ὅλους τοὺς πολίτες: στοὺς μορφωμένους φιλέλληνες τῆς Ἑυρώπης, σὴν μικρὴ ἀλλὰ δραστήρια ἐλίτ τῶν Ἑλλήνων τῆς Διασποράς καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς αυτοκρατορίας, στοὺς λόγιους, ἀλλὰ καὶ στοὺς ἀπλοῦς, ἀγράμματους ἀνθρώπους. Σήμερα διασώζονται λίγα αὐθεντικὰ ἀντίτυπα τοῦ χάρτη. Πρόσφατα, τὸ Ἑλληνικὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ χαρακτήρισε τὰ ἐναπομείναντα ἀντίτυπα ὡς ἱστορικὰ διατηρητέα μνημεῖα. Τὰ αὐθεντικὰ ἀντίτυπα τῆς Χάρτας βρίσκονται σὲ διάφορα μουσεῖα καὶ ἰδρύματα ἀνά τὸν κόσμο. Ὁ χάρτης εἶναι διαθέσιμος σήμερα εἴτε σὲ ψηφιακὴ μορφή ἀπὸ τὶς συλλογές αὐτές, εἴτε σὲ διάφορες ἐπανεκδόσεις ἐκδοτικῶν οἰκῶν.

Ἡ Χάρτα τοῦ Ρήγα ἢ Χάρτα τῆς Ἑλλάδας ἐκδόθηκε τὸ 1797 καὶ ἀποτελεῖ ἓνα μνημειώδες ἔργο τοῦ Ἑλληνικοῦ Διαφωτισμοῦ. Ὁ Ρήγας Βελεστινλῆς ἢ Φεραῖος, Ἑλληνας λόγιος καὶ πολιτικός με καταγωγή ἀπὸ τὶς Φέρες (Βελεστῖνο) τῆς Μαγνησίας, συνέταξε τὴ Χάρτα με σκοπὸ τὴ δημιουργία ἐνός χάρτη ἀναφοράς γιὰ τὸν ἐυρύτερο ἑλληνικὸν ἔθνος ἀλλὰ καὶ τὴ δημιουργία μιᾶς ἑλληνικῆς ἐθνικῆς συνείδησης. Ἀπώτερος σκοπὸς τοῦ ἦταν ἡ ἐπανάσταση τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπόλοιπων Βαλκάνιων πληθυσμῶν κατὰ τοῦ ζυγοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς Αυτοκρατορίας καὶ ἡ δημιουργία ἐνός πολυεθνικοῦ δημοκρατικοῦ κράτους. Γιὰ τὴν ἐπανεπανάστατικὴ τοῦ δράση αὐτῆ, ὁ Ρήγας Βελεστινλῆς κυνηγήθηκε ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ τοὺς Αὐστριακοὺς, καὶ ἐκτελέστηκε τὸ 1798 σὴν Βελιγράδι. Τὸ ἔργο τοῦ συνέχισε νὰ ἔχει ἀπήχηση καὶ θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης.

Ἡ Χάρτα καλύπτει τὴν περιοχή ἀπὸ τὸν Δούναβη σὴν βόρεια ἕως τὸ Λιβυκὸ πέλαγος καὶ τὴν Κρήτη σὴν νότια. Περιλαμβάνει, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κυρίως Ἑλληνικὸν ἔθνος, καὶ τὴν Ἀδριατικὴν, τὶς Βαλκανικῆς χώρες, τὶς ἀκτές τῆς Μαύρης Θάλασσας καὶ τὴ Μικρὰ Ἀσία.

Γιὰ τὴν δημιουργία τῆς Χάρτας, ὁ Ρήγας Βελεστινλῆς βασίστηκε σὲ μιὰ σύνθεση διάφορων διαθέσιμων χαρτῶν τῆς ἐποχῆς, τοὺς ὁποῖους ἐμπλούτισε με γεωγραφικὴ πληροφορία. Τὰ διάφορα τοπωνύμια σὴν Ἑλληνικά ἔχουν μέχρι καὶ πέντε ἐναλλακτικῆς ονομασίες.

Ἡ κύρια παράσταση καὶ ὁ τίτλος τῆς Χάρτας τοῦ Ρήγα Φεραῖου, ὅπως εἰκονίζεται σὴν κάτω ἀριστερῇ γωνίᾳ τοῦ χάρτη.

Ρήγας Βελεστινλῆς ἢ Φεραῖος (1757-1798).

Η Ελλάδα όπως απεικονίζεται στη Χάρτα του Ρήγα. Αντίτυπο της Χάρτας που βρίσκεται στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ (Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής)

Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟΝ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ Η ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

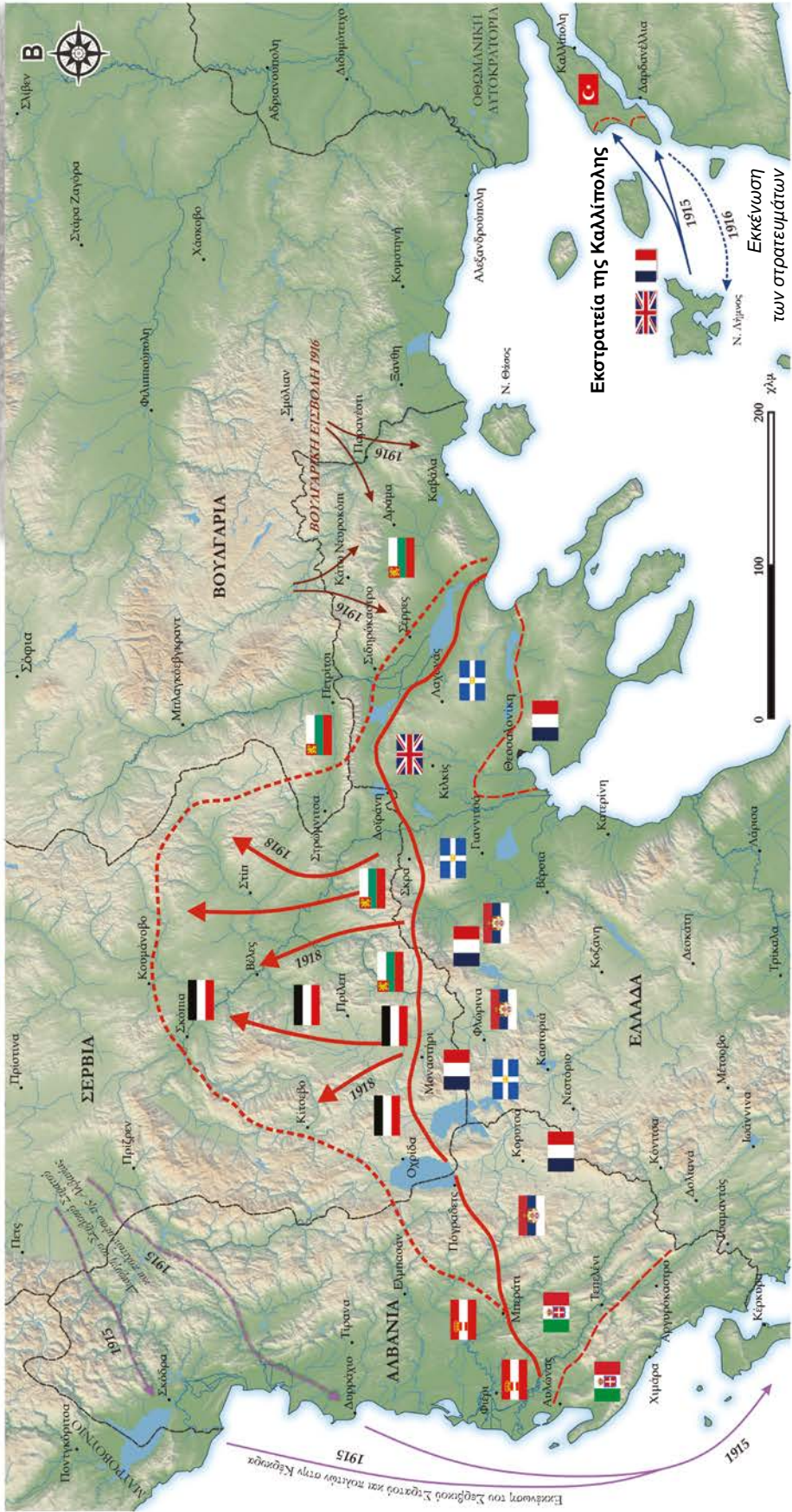
ΑΝΤΙΠΑΛΕΣ ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ ΣΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

ΑΝΤΑΓΩΓΗ - Εγκάρσια Συνεννόηση

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ - ΤΕΤΡΑΠΛΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ

Κύρια προέλαση των Συμμαχικών Δυνάμεων (Σεπτέμβριος 1918)

Βρετανοί στρατιώτες κατά τη διάρκεια επίθεσης σε χωριό στην κοιλάδα του Στριμόνα, 1917 © Imperial War Museum

Εκστρατεία της Καλλιπόλης
Εκκένωση των στρατευμάτων από την Καλλιπόλη (1916)

Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟΝ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ Ο ΕΛΛΗΝΟΪΤΑΛΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

«Η Ελλάδα παλεύει ακόμη»
Βρετανική αφίσα για την
Ελληνική αντίσταση
κατά του Άξονα (1942)

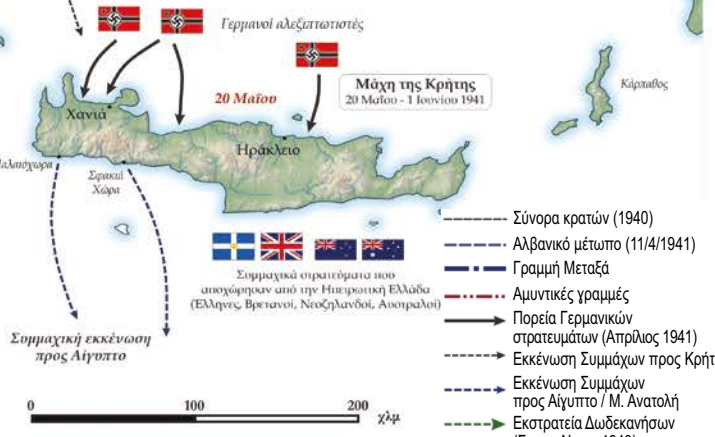

Ελληνες στρατιώτες
στα βουνά της Αλβανίας

→ Κινήσεις Ελληνικού Στρατού
→ Κινήσεις Ιταλικού Στρατού
→ Κινήσεις Γερμανικών στρατευμάτων

Ελληνο-Ιταλικός Πόλεμος 1940-1941

- Σύνορα κρατών (1940)
- - - Αλβανικό μέτωπο (11/4/1941)
- - - Γραμμή Μεταξά
- - - Αμυντικές γραμμές
- Πορεία Γερμανικών στρατευμάτων (Απρίλιος 1941)
- Εκκένωση Συμμάχων προς Κρήτη
- Εκκένωση Συμμάχων προς Αίγυπτο / Μ. Ανατολή
- Εκστρατεία Δωδεκανήσων (Σεπ. - Νοεμ. 1943)

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ 1832-1948

1832-1978

1978-Σήμερα

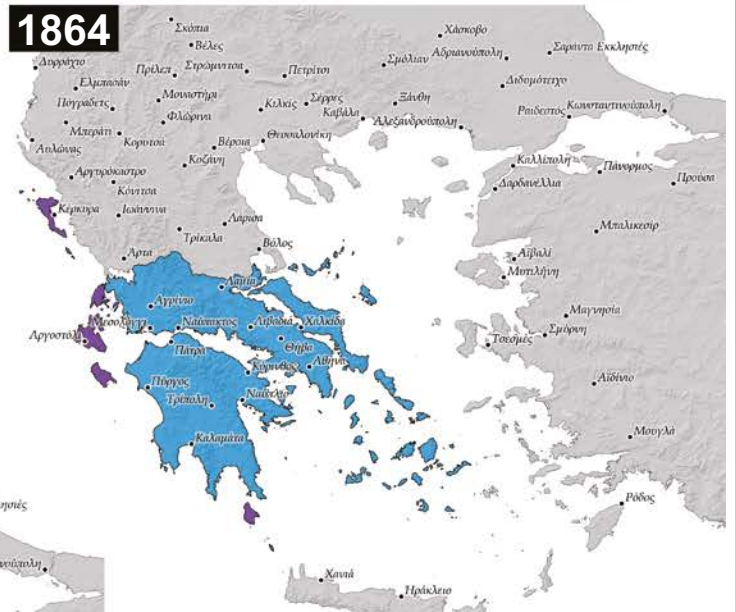

Με το τέλος της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, υπογράφηκε το Πρωτόκολλο της ανεξαρτησίας του Ελληνικού κράτους (γνωστό και ως Πρωτόκολλο του Λονδίνου του 1830) από τις εγγυήτριες δυνάμεις Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία στις 3 Φεβρουαρίου του 1830. Τα σύνορα μεταξύ του Ελληνικού κράτους και της Οθωμανικής αυτοκρατορίας θα οριστούν με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου του 1832.

Ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα.

Με τη συνθήκη του Λονδίνου στις 21 Μαΐου 1864, η Βρετανία παραχώρησε το «Ηνωμένον Κράτος των Ιονίων Νήσων» στην Ελλάδα. Το «Ηνωμένον Κράτος των Ιονίων Νήσων» περιελάμβανε την Κέρκυρα, την Ιθάκη, τους Παξούς, την Κεφαλλονιά, την Ζάκυνθο, την Λευκάδα και τα Κύθηρα, και ήταν ελληνικό ημιαυτόνομο κράτος και προτεκτοράτο της Βρετανίας στο Ιόνιο πέλαγος (1815-1864). Αποτελούσε το διάδοχο της Επτανήσου Πολιτείας.

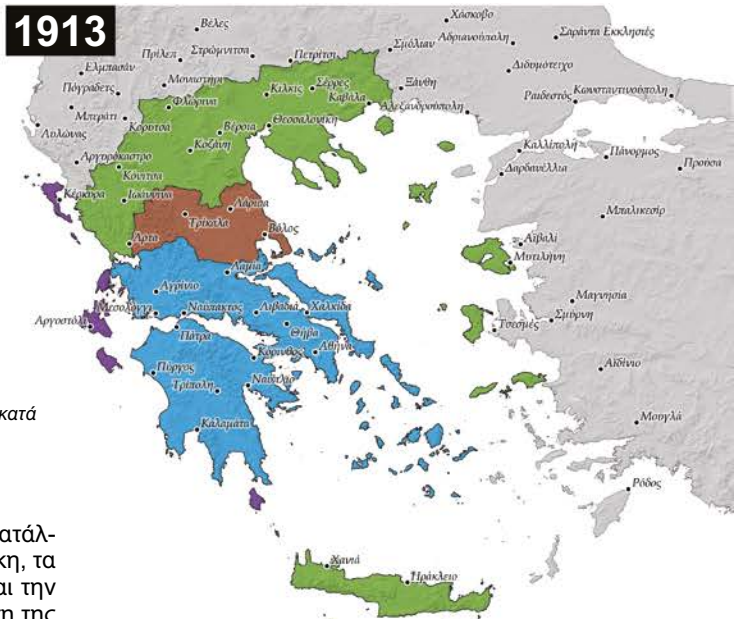
Απελευθέρωση Θεσσαλίας και Άρτας.

Η ήττα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στον Ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1877-78 οδήγησε στη Συνθήκη του Βερολίνου (1878). Οι ανακατατάξεις της Συνθήκης αυτής οδήγησαν στη διμερή συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στις 28 Μαρτίου του 1881 στην Κωνσταντινούπολη. Με αυτή παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα οι πρώην οθωμανοκρατούμενες περιοχές της Θεσσαλίας και το τμήμα του Νομού Άρτας, ανατολικά του Αράχθου.

Με το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων του 1912-1913, η Συνθήκη του Βουκουρεστίου (1913) απέδωσε στην Ελλάδα την Ήπειρο, την Μακεδονία μαζί με τη Θεσσαλονίκη, τα νησιά του Βόρειου και Ανατολικού Αιγαίου (εκτός από την Ίμβρο και την Τένεδο). Στις 14 Δεκεμβρίου 1913 θα ενσωματωθεί και η Κρήτη στην Ελλάδα.

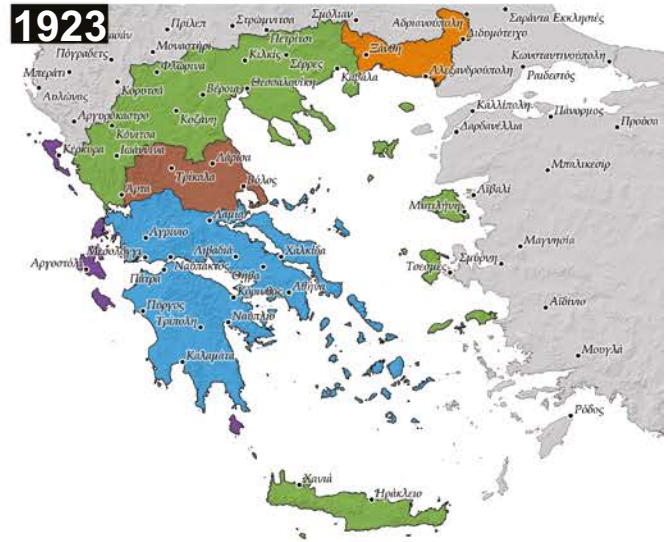
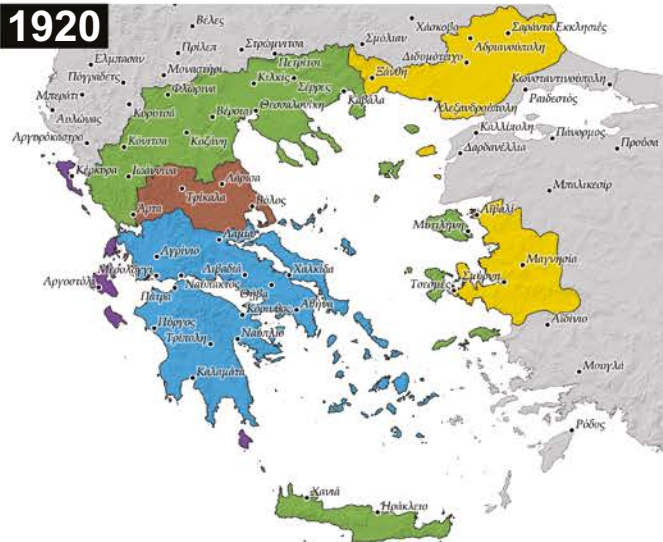

Παράδοση των Ιωνανίνων στον Βασιλιά Κωνσταντίνο κατά τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο (21 Φεβρ. 1913)

Συνθήκη Σεβρών (1920)

Τα εδάφη της Ανατολικής Θράκης, μέχρι τη γραμμή της Τσατάλτζας (δηλαδή χωρίς την Κωνσταντινούπολη), η Δυτική Θράκη, τα νησιά του βορειοανατολικού Αιγαίου, μαζί με την Ίμβρο και την Τένεδο. Η Ελλάδα αναλάμβανε για πέντε χρόνια τη διοίκηση της Ζώνης της Σμύρνης.

Το καταστροφικό για την Ελλάδα τέλος του Μικρασιατικού Πολέμου (1919-1923) ακολούθησε η Συνθήκη της Λωζάνης (1923), η οποία καθόρισε τα σύνορα του Τουρκικού κράτους και κατήργησε την προηγούμενη Συνθήκη των Σεβρών. Με αυτή, η Ελλάδα παραιτήθηκε από κάθε δικαίωμα στα δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας και παραχωρούσε στην Τουρκία την ανατολική Θράκη, την Ίμβρο και την Τένεδο. Ο ποταμός Έβρος αναγνωρίζεται ως το φυσικό σύνορο μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας.

Η Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων του 1947, μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, μεταβίβαζε την κυριαρχία των Δωδεκανήσων από την Ιταλία στην Ελλάδα. Τα νησιά Αστυπάλαια, Ρόδος, Χάλκη, Κάρπαθος, Κάσος, Τήλος, Νίσυρος, Κάλυμνος, Λέρος, Πάτμος, Λειψοί, Σύμη, Κως και Καστελλόριζο, και νησίδες, ενσωματώθηκαν επίσημα στο Ελληνικό κράτος στις 7 Μαρτίου 1948.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

- Ιστορικά
- Θρησκευτικά
- Ιστορικές Μάχες

Βεργίνα

Η Βεργίνα τοποθετείται στην πόλη των αρχαίων Αιγών, την πρώτη πρωτεύουσα του μακεδονικού βασιλείου, στην οποία βρέθηκαν ταφικά ευρήματα βασιλέων, όπως του Φιλίππου Β'.

Αρχαία Δωδώνη

Η Αρχαία Δωδώνη υπήρξε λατρευτικό κέντρο του Δία και της Διώνης. Υπήρξε, επίσης, γνωστό μαντείο του αρχαίου ελληνικού κόσμου, αρχαιότερο από των Δελφών.

Μετέωρα

Μοναστηριακή πολιτεία που ιδρύθηκε τον 14ο αιώνα. Σύμφωνα με τις ιστορικές μαρτυρίες οι μονές των Μετεώρων ήταν στο σύνολο τους τριάντα. Από τις τριάντα αυτές μονές οι έξι λειτουργούν έως σήμερα και δέχονται πλήθος προσκυνητών, ενώ υπάρχουν και πολλά μικρότερα εγκαταλελειμμένα.

Αρχαία Ολυμπία

Η Αρχαία Ολυμπία είναι χτισμένη στους πρόποδες του Κρονίου λόφου, στην κοιλάδα του Αλφειού. Πρόκειται για ένα ιερό αφιερωμένο στον Δία, το οποίο αποτέλεσε το σημαντικότερο θρησκευτικό και αθλητικό κέντρο της Ελλάδας. Εδώ γεννήθηκαν οι Ολυμπιακοί αγώνες, που γίνοντας κάθε τέσσερα χρόνια προς τιμήν του Δία.

Μυστράς

Η ίδρυση του Μυστρά συνδέεται με την πρώτη άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους της Δ' Σταυροφορίας το 1204. Το 1249, ο Φράγκος πρίγκιπας Γουλιέλμος Β' Βιλλεαρδουίνος κτίζει το κάστρο του Μυζηθρά στην κορυφή του ομώνυμου λόφου, σε θέση καίρια για τον έλεγχο της κοιλάδας του Ευρώτα. Το κάστρο αυτό θα αποτελέσει τον πυρήνα της μετέπειτα καστροπολιτείας του Μυστρά, μιας από τις σημαντικότερες υστεροβυζαντινές πόλεις.

Ακρόπολη

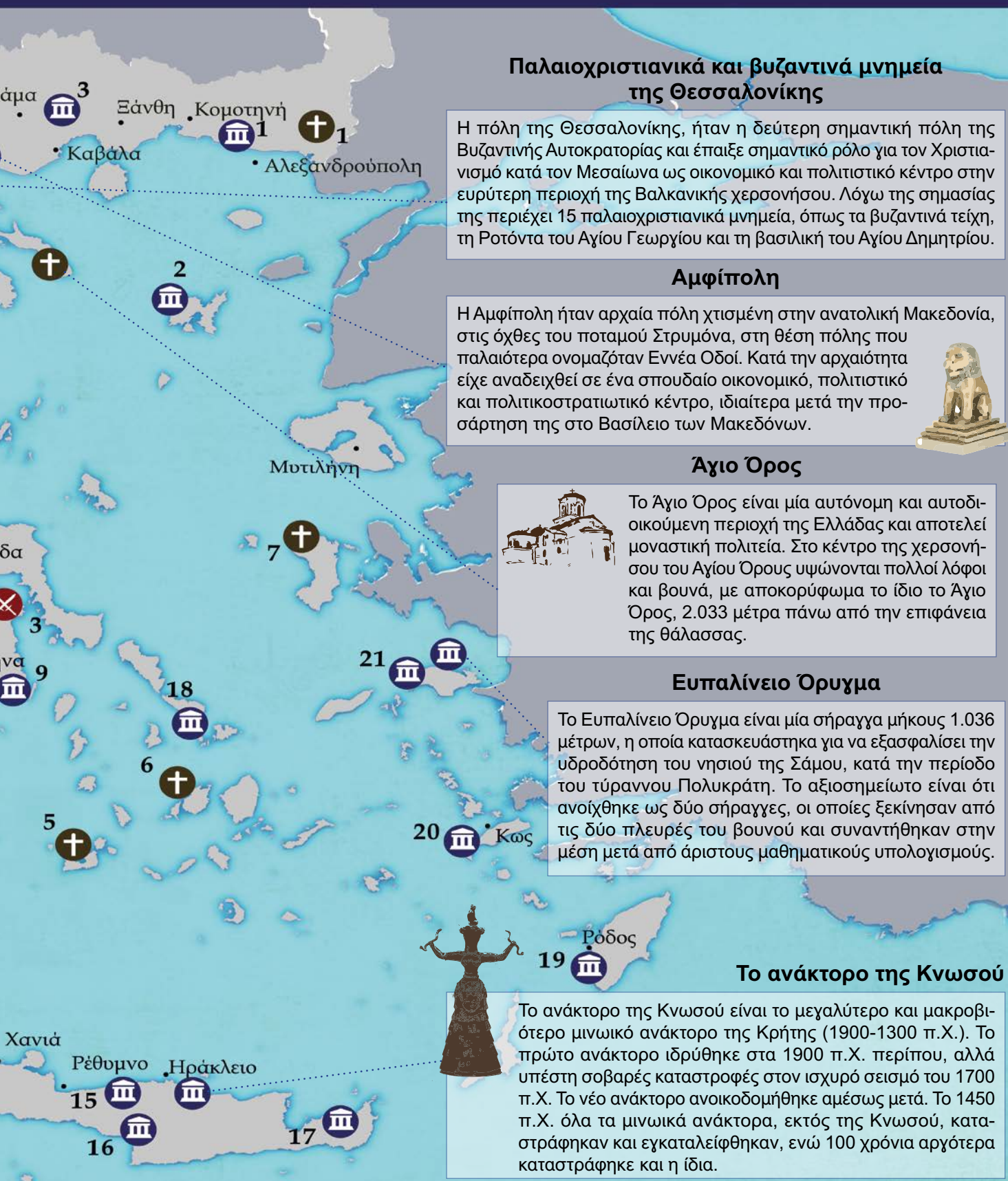

Το σπουδαιότερο και μεγαλοπρεπέστερο ιερό της Αθήνας, αφιερωμένο κατά κύριο λόγο στην προστάτιδα θεά της, την Αθηνά. Με τον ιερό αυτό χώρο σχετίζονται οι σημαντικότεροι μύθοι της αρχαίας Αθήνας, οι μεγάλες θρησκευτικές εορτές, οι παλαιότερες λατρείες της πόλης αλλά και ορισμένα από τα καθοριστικά για την ιστορία της γεγονότα.

ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Παλαιοχριστιανικά και βυζαντινά μνημεία της Θεσσαλονίκης

Η πόλη της Θεσσαλονίκης, ήταν η δεύτερη σημαντική πόλη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και έπαιξε σημαντικό ρόλο για τον Χριστιανισμό κατά τον Μεσαίωνα ως οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο στην ευρύτερη περιοχή της Βαλκανικής χερσονήσου. Λόγω της σημασίας της περιέχει 15 παλαιοχριστιανικά μνημεία, όπως τα βυζαντινά τείχη, τη Ροτόντα του Αγίου Γεωργίου και τη βασιλική του Αγίου Δημητρίου.

Αμφίπολη

Η Αμφίπολη ήταν αρχαία πόλη χτισμένη στην ανατολική Μακεδονία, στις όχθες του ποταμού Στρυμόνα, στη θέση πόλης που παλαιότερα ονομαζόταν Εννέα Οδοί. Κατά την αρχαιότητα είχε αναδειχθεί σε ένα σπουδαίο οικονομικό, πολιτιστικό και πολιτικοστρατιωτικό κέντρο, ιδιαίτερα μετά την προσάρτηση της στο Βασίλειο των Μακεδόνων.

Άγιο Όρος

Το Άγιο Όρος είναι μία αυτόνομη και αυτοδιοικούμενη περιοχή της Ελλάδας και αποτελεί μοναστική πολιτεία. Στο κέντρο της χερσονήσου του Αγίου Όρους υψώνονται πολλοί λόφοι και βουνά, με αποκορύφωμα το ίδιο το Άγιο Όρος, 2.033 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας.

Ευπαλίνιο Όρυγμα

Το Ευπαλίνιο Όρυγμα είναι μία σήραγγα μήκους 1.036 μέτρων, η οποία κατασκευάστηκε για να εξασφαλίσει την υδροδότηση του νησιού της Σάμου, κατά την περίοδο του τύραννου Πολυκράτη. Το αξιοσημείωτο είναι ότι ανοίχθηκε ως δύο σήραγγες, οι οποίες ξεκίνησαν από τις δύο πλευρές του βουνού και συναντήθηκαν στην μέση μετά από άριστους μαθηματικούς υπολογισμούς.

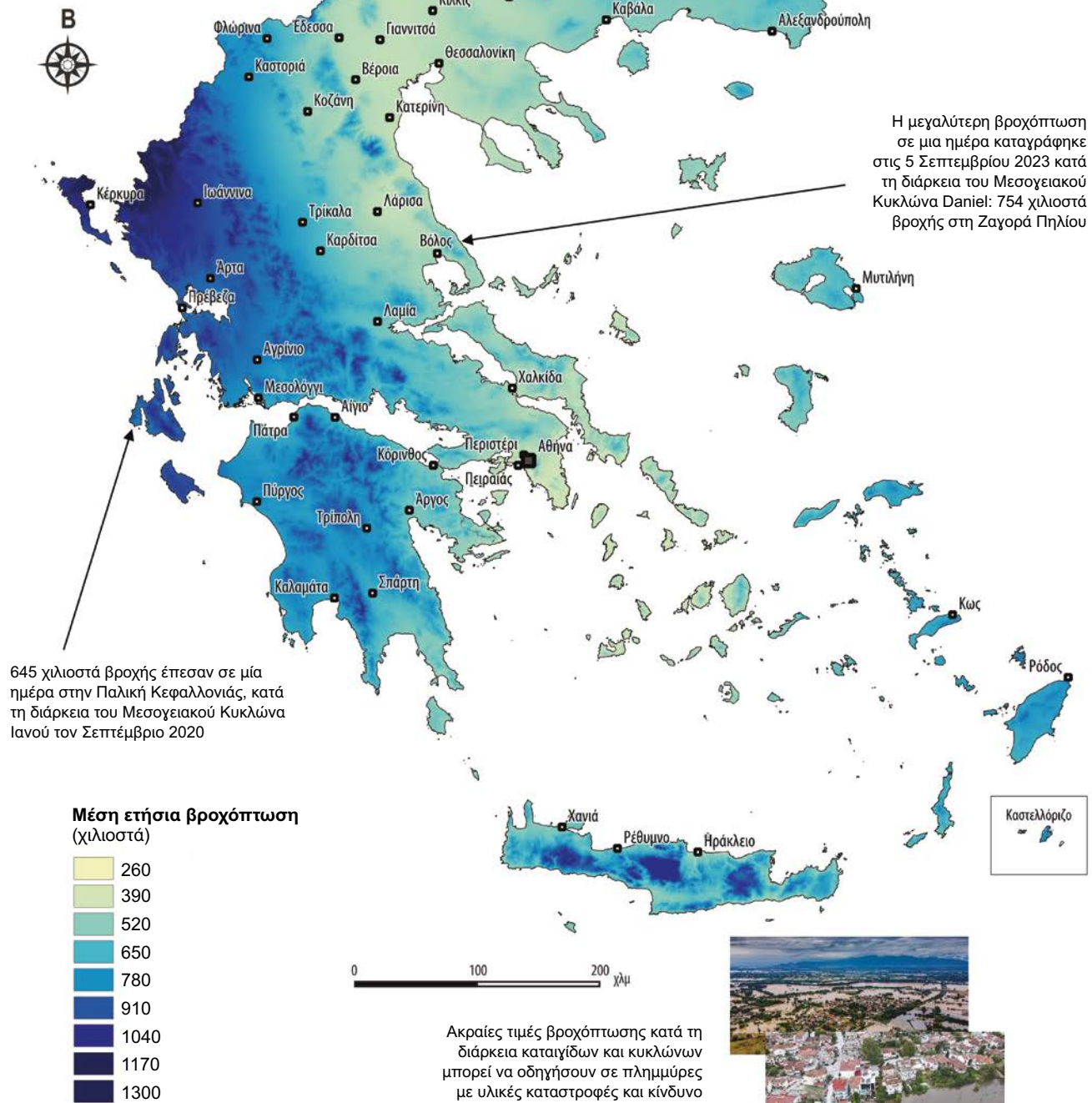
Το ανάκτορο της Κνωσού

Το ανάκτορο της Κνωσού είναι το μεγαλύτερο και μακροβιότερο μινωικό ανάκτορο της Κρήτης (1900-1300 π.Χ.). Το πρώτο ανάκτορο ιδρύθηκε στα 1900 π.Χ. περίπου, αλλά υπέστη σοβαρές καταστροφές στον ισχυρό σεισμό του 1700 π.Χ. Το νέο ανάκτορο ανοικοδομήθηκε αμέσως μετά. Το 1450 π.Χ. όλα τα μινωικά ανάκτορα, εκτός της Κνωσού, καταστράφηκαν και εγκαταλείφθηκαν, ενώ 100 χρόνια αργότερα καταστράφηκε και η ίδια.

ΧΑΡΤΗΣ ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Οι βροχοπτώσεις στην Ελλάδα δεν κατανέμονται το ίδιο σε ολόκληρη την επικράτεια αλλά εμφανίζουν γεωγραφική διαφοροποίηση. Τα μεγαλύτερα ύψη βροχής εντοπίζονται κατά μήκος της οροσειράς της Πίνδου, στη Δυτική Ελλάδα / Ήπειρο και τα Επτάνησα, ξεπερνώντας τα 1.000 χιλιοστά ανά έτος. Οι βροχοπτώσεις αυξάνονται επίσης όσο ανεβαίνουμε σε υψόμετρο. Πολύ μεγάλες τιμές βροχόπτωσης καταγράφονται κατά τη διάρκεια έντονων καιρικών φαινομένων όπως καταιγίδες και Μεσογειακοί κυκλώνες.

Η μεγαλύτερη βροχόπτωση σε μια ημέρα καταγράφηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 2023 κατά τη διάρκεια του Μεσογειακού Κυκλώνα Daniel: 754 χιλιοστά βροχής στη Ζαγορά Πηλίου

645 χιλιοστά βροχής έπεσαν σε μία ημέρα στην Παλική Κεφαλονιάς, κατά τη διάρκεια του Μεσογειακού Κυκλώνα Ιανού τον Σεπτέμβριο 2020

Ακραίες τιμές βροχόπτωσης κατά τη διάρκεια καταιγίδων και κυκλώνων μπορεί να οδηγήσουν σε πλημμύρες με υλικές καταστροφές και κίνδυνο ζωής για ανθρώπους και ζώα

ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η χαμηλότερη θερμοκρασία (-27,8 βαθμοί Κελσίου) καταγράφηκε στη Πτολεμαίδα το 1963

Η υψηλότερη θερμοκρασία (48 βαθμοί Κελσίου) καταγράφηκε στην περιοχή της Αθήνας το 1977 (Τατόι - Ελευσίνα)

Μέση θερμοκρασία
(βαθμοί Κελσίου)

Μέση μηνιαία ταχύτητα ανέμων
(χιλιόμετρα ανά ώρα) για δύο
μετεωρολογικούς σταθμούς

	Φλώρινα	Πάτρα
ΙΑΝ	2,9	12,1
ΦΕΒ	3,7	13,1
ΜΑΡ	4,3	12,5
ΑΠΡ	4,0	12,4
ΜΑΙ	3,4	11,5
ΙΟΥΝ	3,1	11,1
ΙΟΥΛ	3,4	10,9
ΑΥΓ	3,0	11,2
ΣΕΠ	2,8	11,2
ΟΚΤ	2,4	10,5
ΝΟΕ	2,3	11,1
ΔΕΚ	3,0	11,0

Μέση ταχύτητα ανέμου
(σε χιλιόμετρα ανά ώρα) από
μετεωρολογικούς σταθμούς

Κλιματική αλλαγή και ακραία καιρικά φαινόμενα

Κακοκαιρία «Barbara»

5 έως 8 Φεβρουαρίου 2023

Πολυήμερες χιονοπτώσεις προκαλούν προβλήματα στις μετακινήσεις, διακοπές ηλεκτροδότησης και κλείσιμο των σχολείων κυρίως σε περιοχές των νομών Αττικής, Θεσ/νίκης, Εύβοιας, Βοιωτίας, Μαγνησίας, Φθιώτιδας.

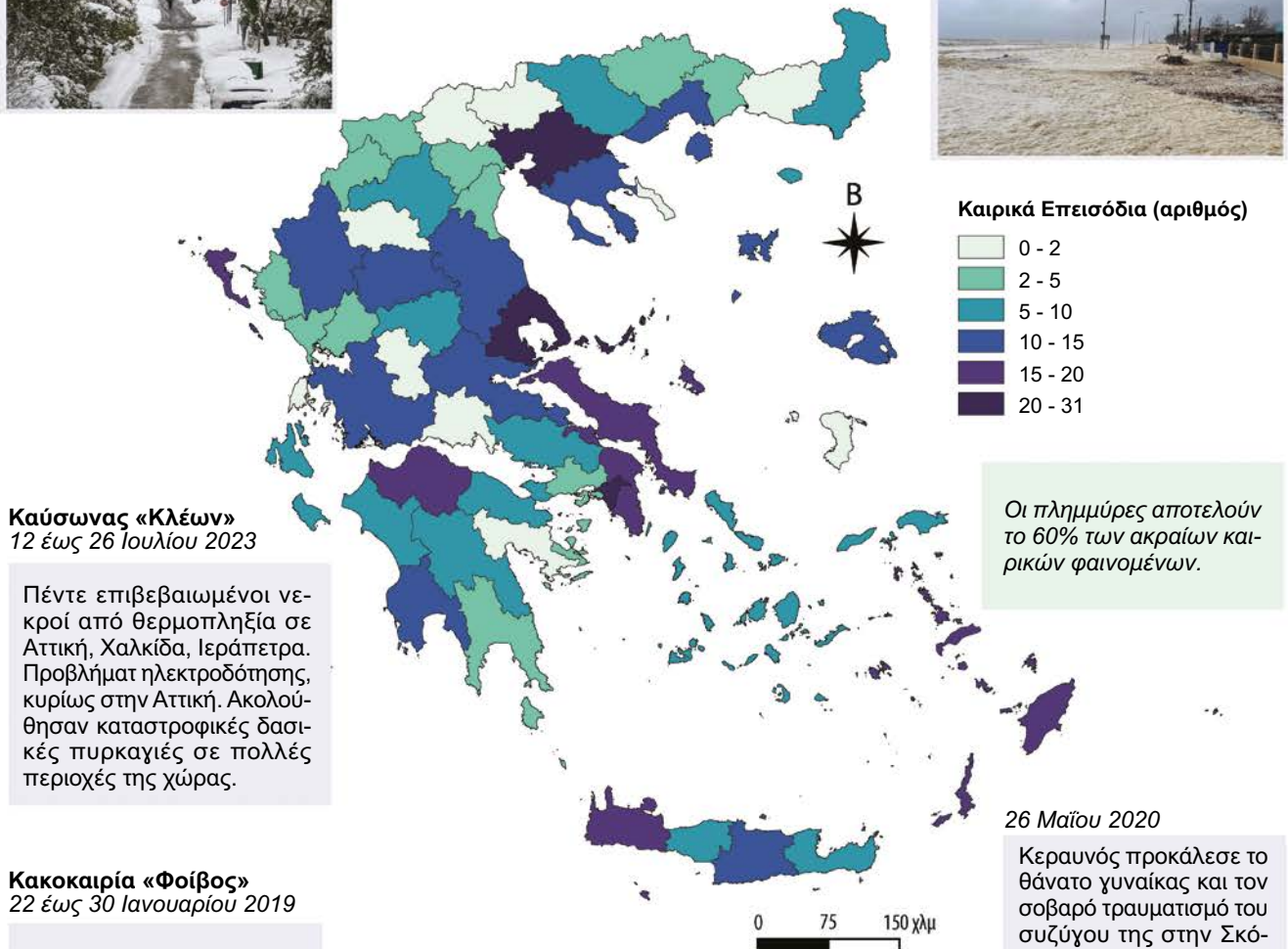

Από το έτος 2019 έως το 2023 έχουν συμβεί συνολικά 153 ακραία επεισόδια με το 36% να κατατάσσεται ως επεισόδια έντασης και σοβαρότητας επιπτώσεων δείκτη 3.

Κακοκαιρία «Διομήδης»

11 έως 13 Ιανουαρίου 2022

Δύο νεκροί λόγω πλημμύρας στις Σέρρες. Κατολισθήσεις και ζημιές σε υποδομές σε Σάμο, Καρδίτσα, Λάρισα, Μαγνησία, Φθιώτιδα. Ισχυροί άνεμοι και παγετός προκάλεσαν προβλήματα ηλεκτροδότησης και μετακινήσεων σε Ιωάννινα, Χαλκιδική, Έβρο.

Καύσωνας «Κλέων»

12 έως 26 Ιουλίου 2023

Πέντε επιβεβαιωμένοι νεκροί από θερμοπληξία σε Αττική, Χαλκίδα, Ιεράπετρα. Προβλήματα ηλεκτροδότησης, κυρίως στην Αττική. Ακολούθησαν καταστροφικές δασικές πυρκαγιές σε πολλές περιοχές της χώρας.

Οι πλημμύρες αποτελούν το 60% των ακραίων καιρικών φαινομένων.

26 Μαΐου 2020

Κεραυνός προκάλεσε το θάνατο γυναίκας και τον σοβαρό τραυματισμό του συζύγου της στην Σκόπελο.

Κακοκαιρία «Φοίβος»

22 έως 30 Ιανουαρίου 2019

Εκτεταμένες καθιζήσεις και κατολισθήσεις στο οδικό δίκτυο του Ταύγετου. Προβλήματα από την υπερχείλιση του ποταμού Ευρώτα στη Λακωνία. Εννέα άτομα εγκλωβίστηκαν λόγω πλημμύρας στο Τρίοδο Μεσσηνίας. Πλημμύρες σε Λέσβο, Καβάλα, Δράμα, Πρέβεζα.

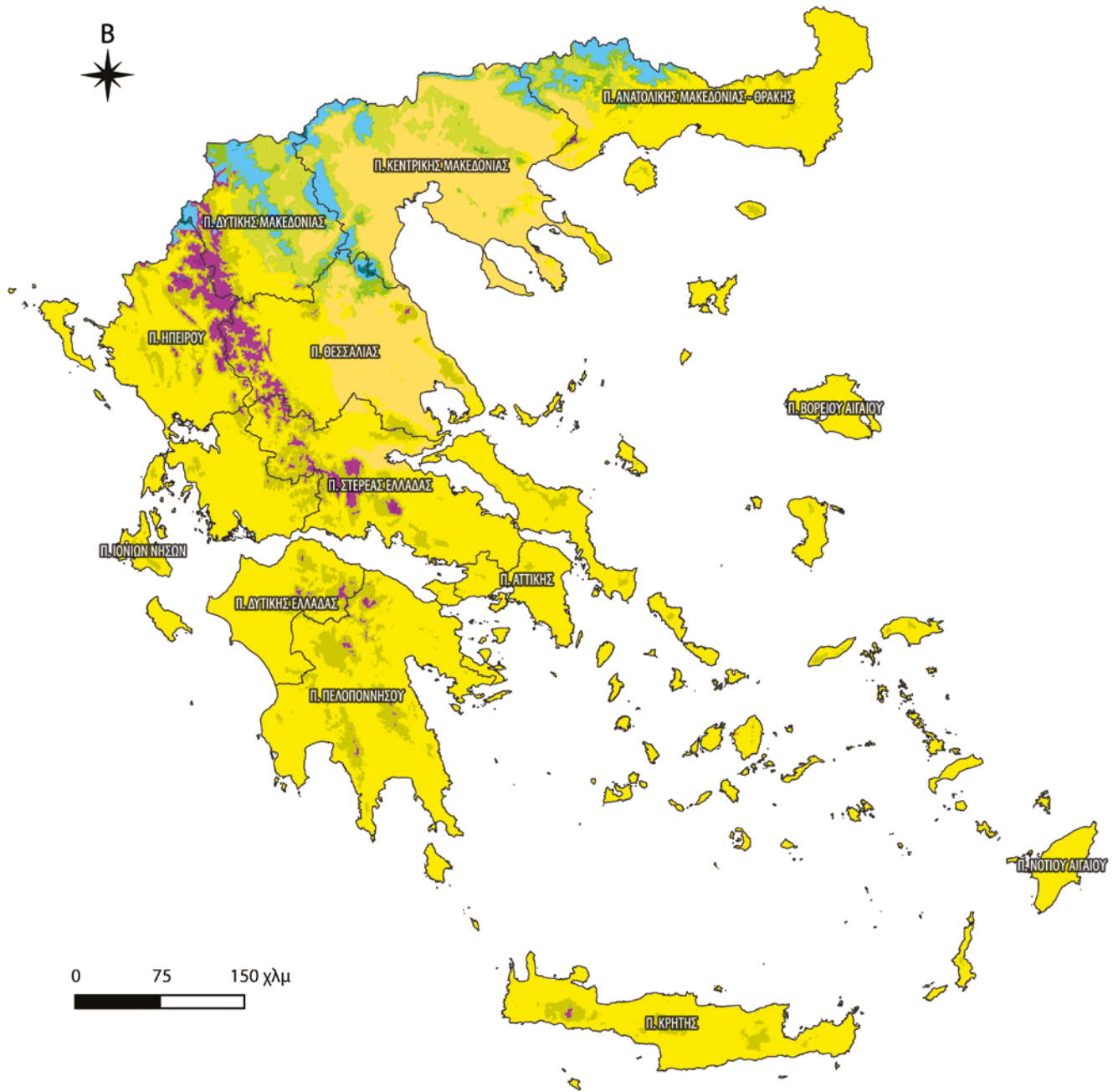
Κυκλώνας «Daniel»

4 έως 9 Σεπτεμβρίου 2023

17 ανθρώπινες απώλειες και χιλιάδες ζωικές. Ανυπολόγιστες καταστροφές αγροτικής παραγωγής και υποδομών της Θεσσαλίας. Προβλήματα υδροδότησης, υγειονομικοί κίνδυνοι. Ζημιές σε Αττική, Φθιώτιδα, Εύβοια, Πελοπόννησο, Κέρκυρα.

Κλιματικές Ζώνες της Ελλάδας

Κλιματική ταξινόμηση Κέππεν-Γκάιγκερ

BSh Θερμή στέπα	Cfa Υποτροπικό ωκεάνιο	Dfb Υγρό εύκρατο
BSk Ψυχρή στέπα	Cfb Εύκρατο ωκεάνιο	Dfc Υγρό υποπολικό
Csa Μεσογειακό με ξηρό και πολύ θερμό καλοκαίρι	Dsb Ηπειρωτικό με ξηρό και θερμό καλοκαίρι	ET Τούνδρα
Csb Μεσογειακό με ξηρό και θερμό καλοκαίρι	Dsc Ηπειρωτικό με ξηρό και ψυχρό καλοκαίρι	

Χάρτης Σεισμικής Επικινδυνότητας

Στην Ελλάδα υπάρχουν περισσότερα από 4 εκατομμύρια κτίρια (σπίτια, εργοστάσια, σχολεία, εκκλησίες, ξενοδοχεία κλπ). Για την προστασία των κτιρίων αυτών από σεισμούς υπάρχει ο Ελληνικός Αντισεισμικός Κανονισμός.

Ο Αντισεισμικός Κανονισμός κάθε χώρας καθορίζει τις προδιαγραφές κατασκευής ενός κτιρίου με βάση τις ιδιαιτερότητες και τον σεισμικό κίνδυνο. Η Ελλάδα έχει έναν από τους αυστηρότερους και σύγχρονους αντισεισμικούς κανονισμούς στον κόσμο.

Αν και οι Έλληνες έχουν παράδοση στην κατασκευή σπιτιών και κτιρίων που να αντέχουν σεισμούς, μέχρι το 1959 δεν υπήρχε κάποιος εθνικός κανονισμός που να καθορίζει την προστασία από σεισμούς στις κατασκευές. Μεμονωμένες περιοχές όπως τα Επτάνησα και τα Δωδεκάνησα ήδη από τον 18ο αιώνα εφαρμόζαν τοπικά κάποιες προδιαγραφές και απαιτήσεις. Ο πρώτος Αντισεισμικός Κανονισμός στην Ελλάδα ξεκίνησε να εφαρμόζεται το 1959. Το 1984/1985 έγινε η επόμενη αναθεώρησή του.

Τα περισσότερα κτίρια στην Ελλάδα έχουν κατασκευαστεί με εφαρμογή ενός Αντισεισμικού Κανονισμού (μετά το 1960)

- ενώ μεγάλο ποσοστό αυτών έχει κατασκευαστεί με τον σύγχρονο Αντισεισμικό Κανονισμό (μετά το 1995)

18%

75%

Ο Νέος Χάρτης Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας, με 3 ζώνες σεισμικής επικινδυνότητας για το σύνολο της Ελλάδας.

- ΖΩΝΗ I
- ΖΩΝΗ II
- ΖΩΝΗ III

ΖΩΝΕΣ ΣΕΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

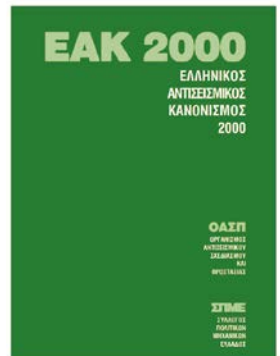
Για κάθε ζώνη σεισμικής επικινδυνότητας λαμβάνονται υπόψη διαφορετικές προδιαγραφές για την κατασκευή κτιρίων, με τις πιο αυστηρές στη ζώνη III.

Ζώνη I Στην Ζώνη I περιλαμβάνονται περιοχές όπου συμβαίνουν σπανιότερα σεισμοί, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες, και οι σεισμοί συνήθως δεν έχουν πολύ μεγάλο μέγεθος.

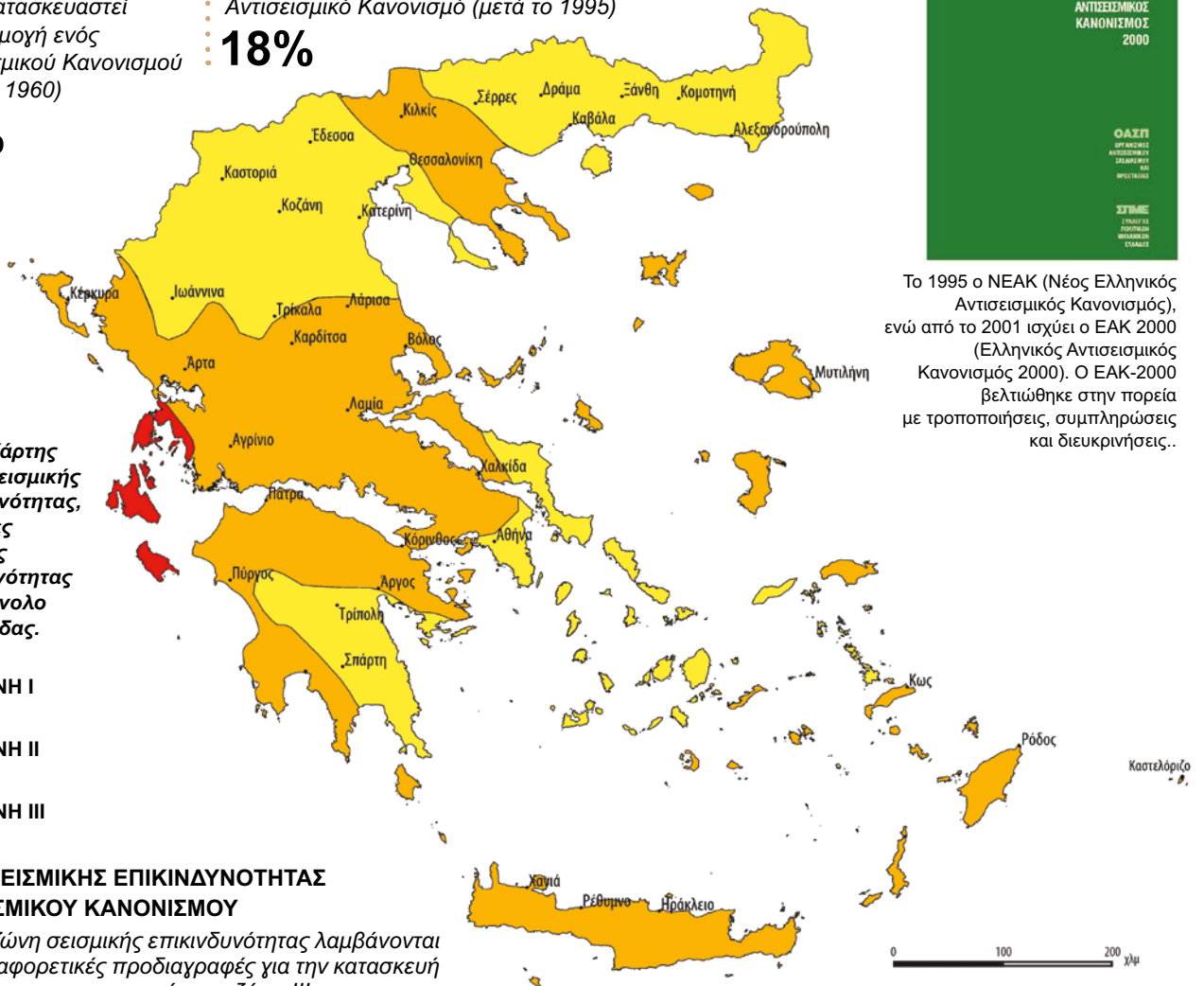
Ζώνη II Οι περιοχές της Ζώνης II παρουσιάζουν αυξημένη σεισμικότητα. Ισχυροί σεισμοί με ζημιές έχουν γίνει σε αυτές τις περιοχές τα τελευταία 100 χρόνια.

Ζώνη III Η Ζώνη III έχει την υψηλότερη σεισμική επικινδυνότητα στην Ελλάδα και περιλαμβάνει κυρίως τα κεντρικά και νότια Επτάνησα. Οι σεισμοί εδώ είναι συχνότεροι, ανά μερικά χρόνια και αρκετά ισχυροί.

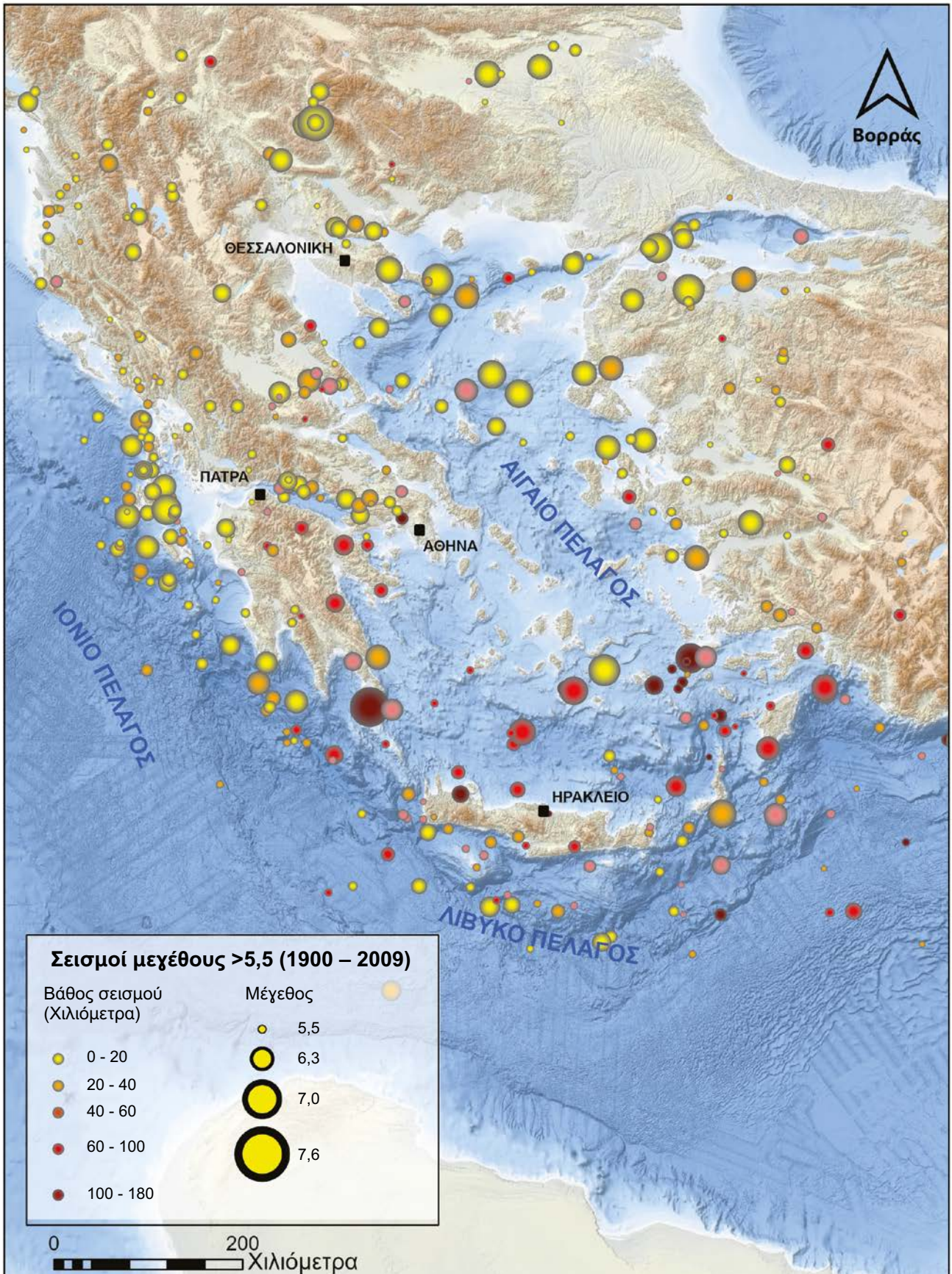
Σπίτι στο Μεσοχώρι Λάρισας που κατέρρευσε στους σεισμούς του 2021. Πολλά σπίτια σαν αυτό, αν και λίγα πλέον, χρειάζονται προσοχή στους σεισμούς και πρέπει να ενισχυθούν ή να αντικατασταθούν με πιο σύγχρονες κατασκευές.

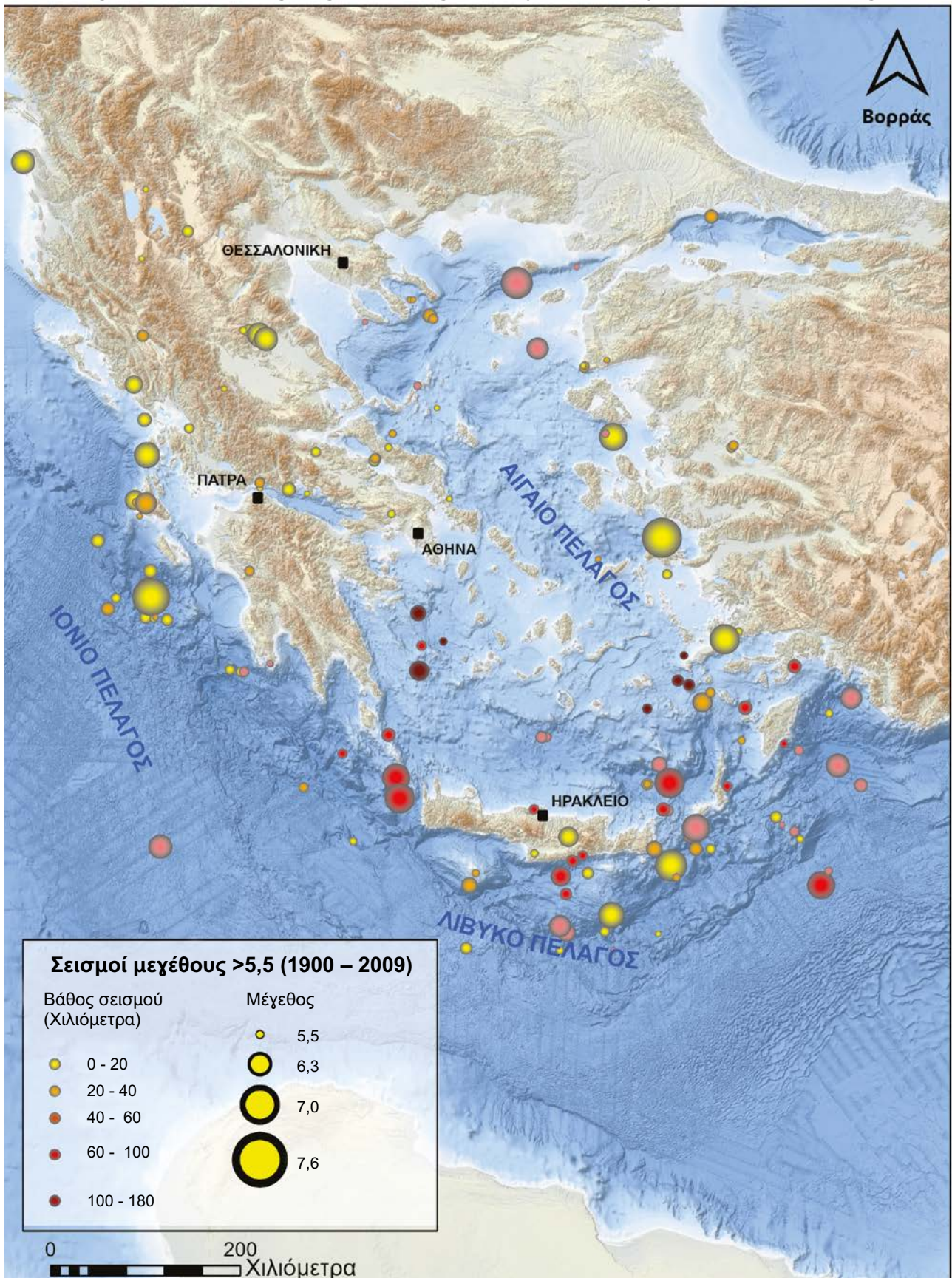
Το 1995 ο ΝΕΑΚ (Νέος Ελληνικός Αντισεισμικός Κανονισμός), ενώ από το 2001 ισχύει ο ΕΑΚ 2000 (Ελληνικός Αντισεισμικός Κανονισμός 2000). Ο ΕΑΚ-2000 βελτιώθηκε στην πορεία με τροποποιήσεις, συμπληρώσεις και διευκρινίσεις..

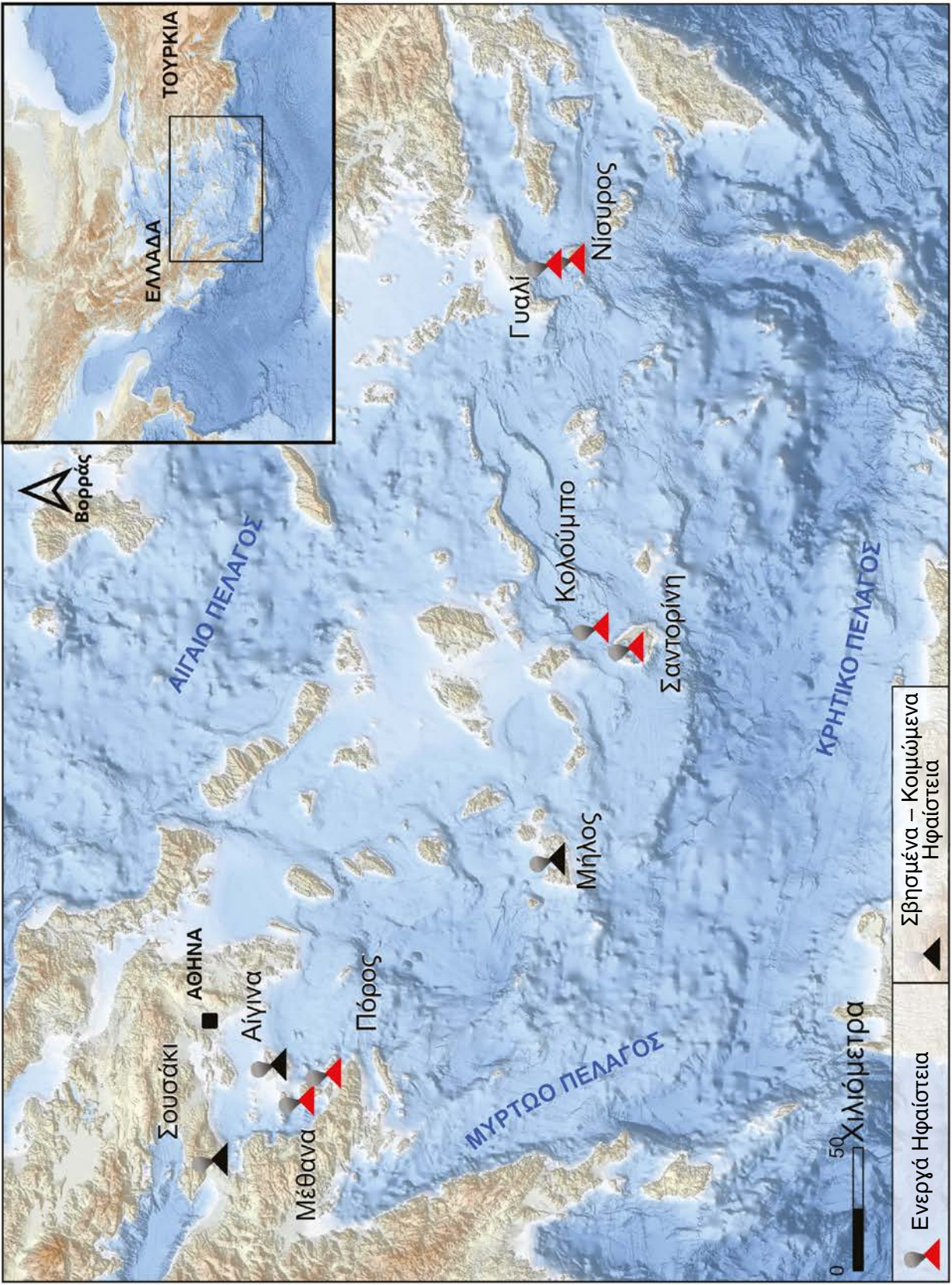
Χάρτης Σεισμικότητας της Ελλάδας με μεγέθη >5,5 για τα έτη 1900 έως 2009

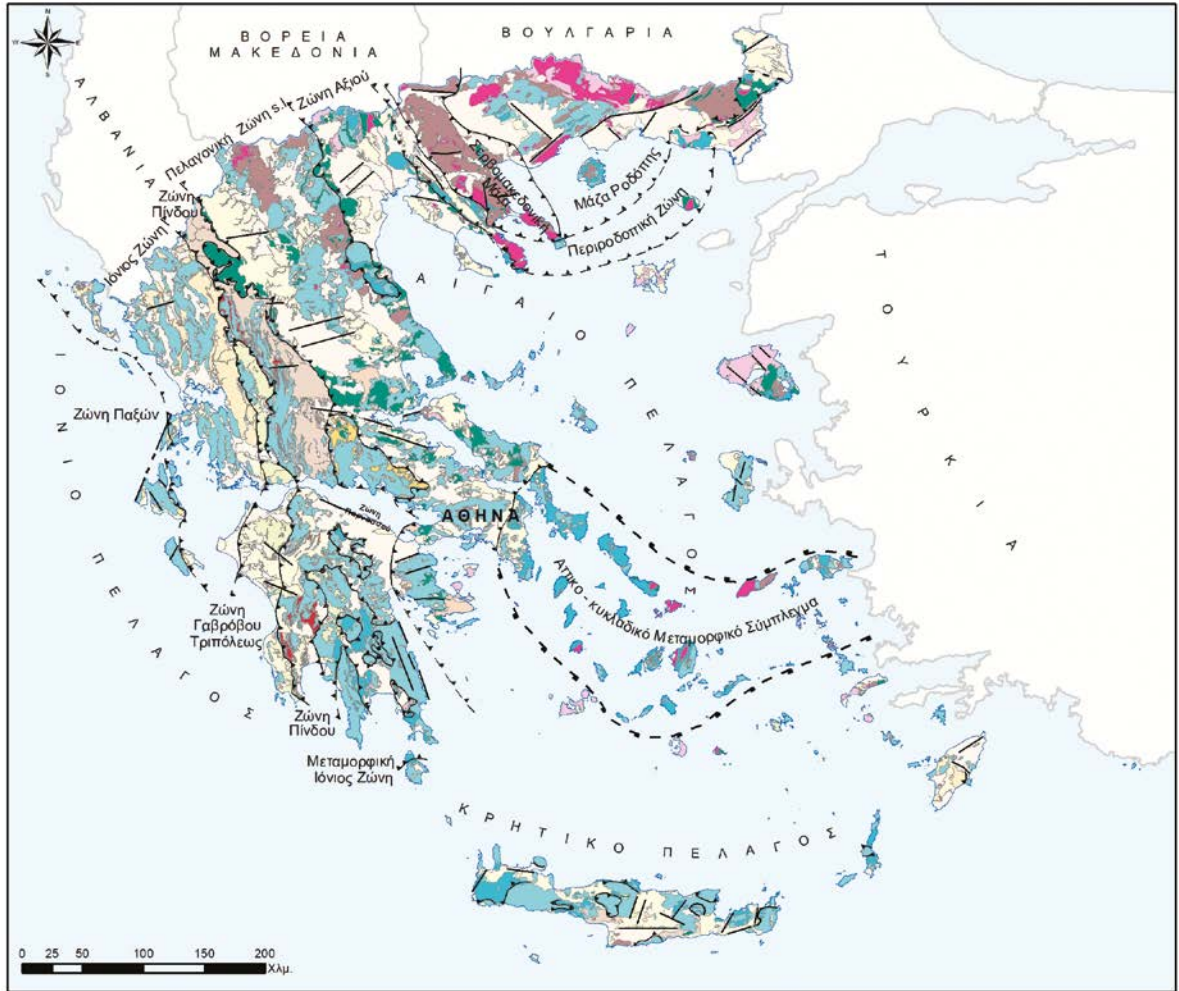
Χάρτης Σεισμικότητας της Ελλάδας με μεγέθη >5,0 για τα έτη 2010 έως 2024

Χάρτης Ηφαιστείων στην Ελλάδα

ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΓΕΩΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΛΙΘΟΛΟΓΙΑ – ΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

ΛΙΘΟΛΟΓΙΑ

- Αλλουβιακές προσχώσεις
- Μεταλτικοί σχηματισμοί – μολασσικά ιζήματα
- Ηφαιστειακά πετρώματα
- Φλύσχης Ζώνης Παξών
- Φλύσχης Ιονίου Ζώνης
- Φλύσχης Ζώνης Γαβρόβου - Τριπόλεως
- Φλύσχης Ζώνης Ωλονού - Πίνδου
- Φλύσχης Ζώνης Ωλονού – Πίνδου
- Φλύσχης Βοιωτίας

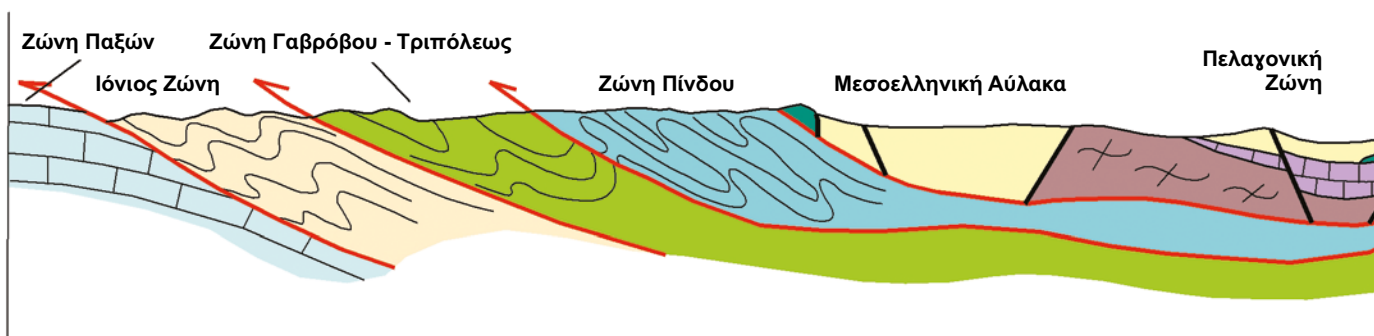
- Φλύσχης Ζώνης Παρνασσού
- Φλύσχης Πελαγονικής Ζώνης και Ζώνης Αξιού
- Μεταμορφική Ιόνιος Ζώνη, Φυλλιτική Χαλαζιτική Σειρά – Σχιστόλιθοι (Πελαγονική Ζώνη, Αττικοκυκλαδικό Μεταμορφικό Σύμπλεγμα, Ζώνη Αξιού, Περιροδοπική Ζώνη, Μάζες Σερβομακεδονικής – Ροδόπης)
- Γνεύσιοι (Πελαγονική Ζώνη, Αττικοκυκλαδικό Μεταμορφικό Σύμπλεγμα, Ζώνη Αξιού, Περιροδοπική Ζώνη, Μάζες Σερβομακεδονικής – Ροδόπης)
- Γρανίτες
- Οφιόλιθοι
- Ασβεστόλιθοι και μάρμαρα

ΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

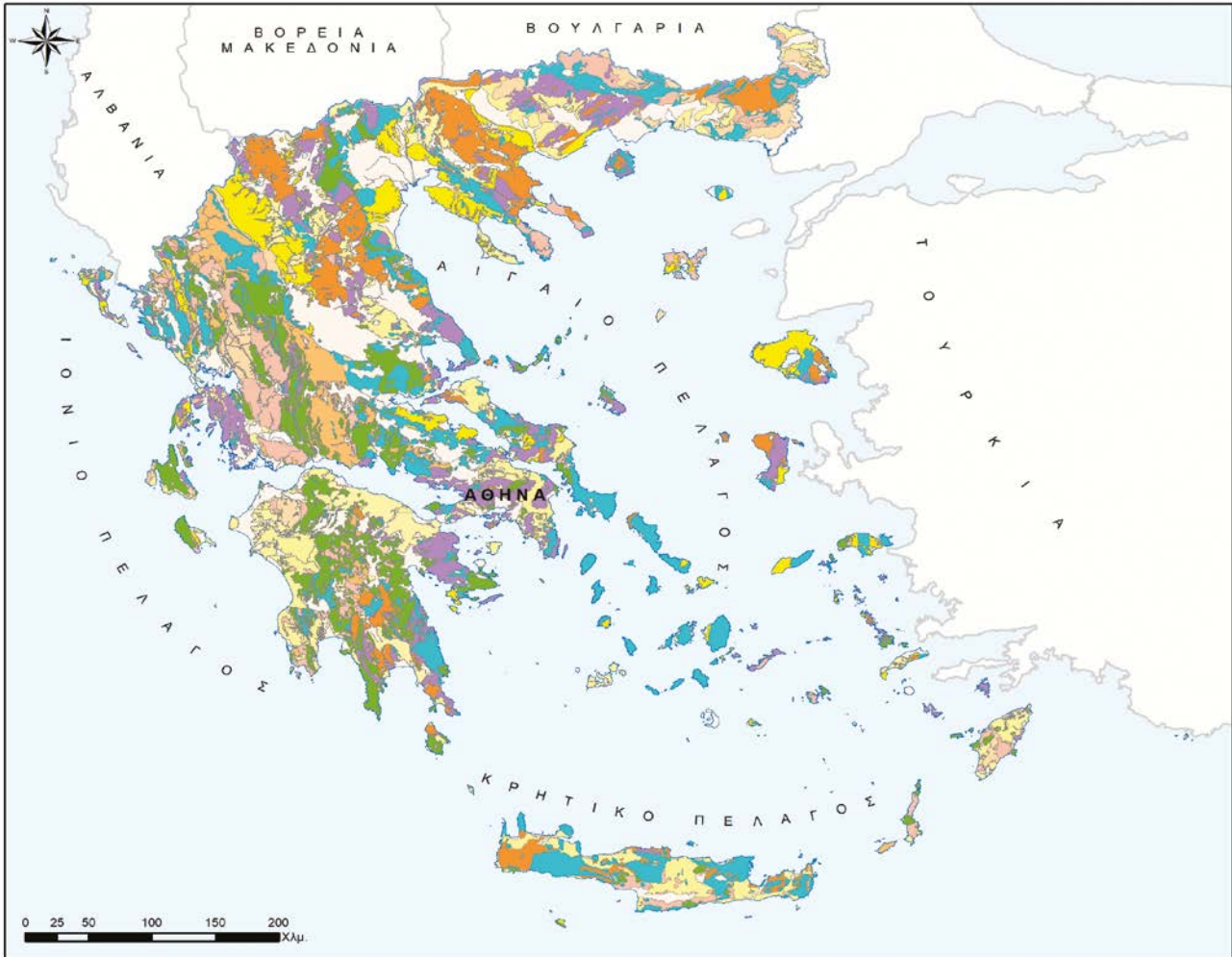
- Ρήγμα ορατό
- Ρήγμα πιθανό ή καλυμμένο
- Επώθηση ορατή
- Επώθηση πιθανή ή καλυμμένη
- Αποκόλληση

ΝΔ

ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΤΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΝΔ-ΒΑ

ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΓΕΩΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΗΛΙΚΙΑ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

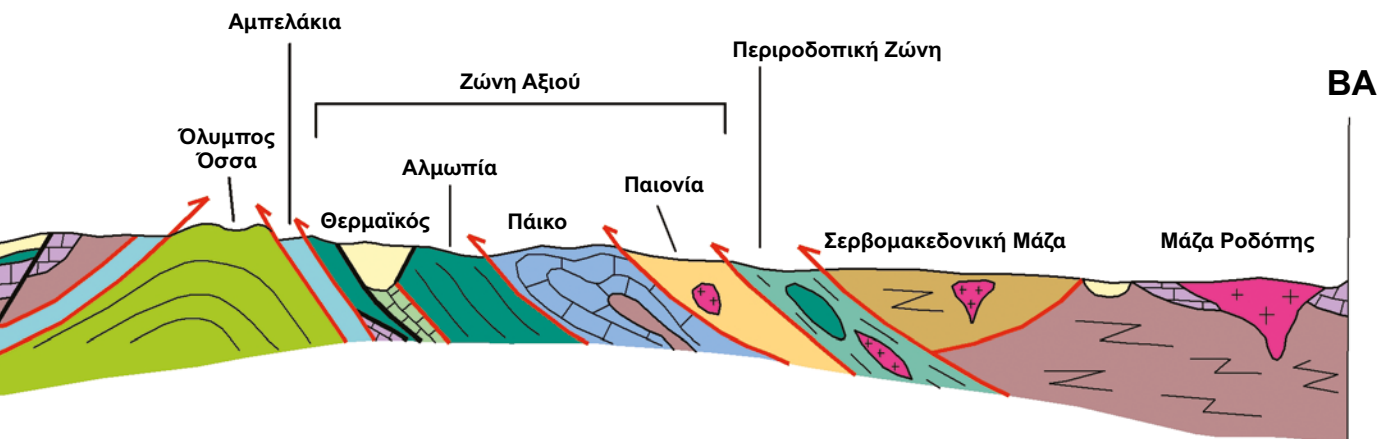
ΗΛΙΚΙΑ (από τη νεότερη στην παλαιότερη)

	Ολόκαινο		Μειόκαινο		Κρητιδικό
	Πλειστόκαινο		Ολιγόκαινο		Ιουρασικό
	Πλειόκαινο		Ηώκαινο		Τριαδικό
			Παλιόκαινο		Παλαιοζωϊκό

Πηγή: Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ).

Ο απλοποιημένος Γεωλογικός Χάρτης της Ελλάδας (λιθολογία/τεκτονική και ηλικία) έχει προκύψει από επεξεργασία του «Εναρμονισμένου ψηφιακού Λιθολογικού & Γεωχρονολογικού Χάρτη της Ελλάδας, κλ. 1:1.000.000», που εκπονήθηκε από την ΕΑΓΜΕ (Φωτιάδης Α. & Ζαναρίρι Ε., 2016) στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος OneGeology Europe (www.onegeology-europe.org).

Επιμέλεια ψηφιακής έκδοσης απλοποιημένου Γεωλογικού Χάρτη Ελλάδας: Φωτιάδης Α. & Ζερβάκου Α., ΕΑΓΜΕ, 2025.

Η γεωλογική ιστορία

ΗΛΙΚΙΕΣ ΤΗΣ ΓΗΣ				ΕΤΗ	
ΑΙΩΝ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΕΠΟΧΗ	ΗΛΙΚΙΑ	πριν από σήμερα	
ΚΑΙΝΟΖΩΙΚΟ	ΤΕΤΑΡΤΟΓΕΝΕΣ	ΠΛΕΙΣΤΟΚΑΙΝΟ	ΑΝΩΤΕΡΟ	10 χιλ.	
			ΚΑΤΩΤΕΡΟ	30 χιλ. 40 χιλ. 150 χιλ. 700 χιλ.	
		ΝΕΟΓΕΝΕΣ	ΠΛΑΙΟΚΑΙΝΟ	ΑΝΩΤΕΡΟ	1,8 εκατομ.
				ΚΑΤΩΤΕΡΟ	2,4 εκατομ. 4,2 εκατομ. 7 εκατομ.
			ΜΕΙΟΚΑΙΝΟ	ΑΝΩΤΕΡΟ	10 εκατομ.
	ΜΕΣΟ			15 εκατομ.	
	ΚΑΤΩΤΕΡΟ			20 εκατομ.	
	ΠΑΛΑΙΟΓΕΝΕΣ	ΟΛΙΓΟΚΑΙΝΟ	ΑΝΩΤΕΡΟ	24 εκατομ.	
			ΚΑΤΩΤΕΡΟ	34 εκατομ.	
		ΗΘΟΚΑΙΝΟ	ΑΝΩΤΕΡΟ	40 εκατομ.	
			ΜΕΣΟ	50 εκατομ.	
			ΚΑΤΩΤΕΡΟ	60 εκατομ.	
	ΜΕΣΟΖΩΙΚΟ	ΚΡΗΤΤΙΔΙΚΟ	ΜΑΣΤΡΙΑΚΤΟ	65 εκατομ.	
			ΚΑΜΠΑΝΙΟ	70 εκατομ.	
			ΣΑΝΤΟΡΙΟ	80 εκατομ.	
ΚΟΡΩΑΣΙΟ			80 εκατομ.		
ΑΝΩΤΕΡΟ			80 εκατομ.		
ΙΟΥΡΑΣΙΑΚΟ		ΚΕΝΟΜΑΝΙΟ	99 εκατομ.		
		ΑΛΒΙΟ	121 εκατομ.		
		ΑΠΤΙΟ	121 εκατομ.		
		ΒΑΡΡΕΜΙΟ	132 εκατομ.		
		ΚΑΤΩΤΕΡΟ	132 εκατομ.		
ΤΡΙΑΔΙΚΟ		ΒΑΛΛΑΖΙΝΙΟ	145 εκατομ.		
		ΒΕΡΡΙΑΣΙΟ	145 εκατομ.		
		ΑΝΩΤΕΡΟ	160 εκατομ.		
		ΜΕΣΟ	180 εκατομ.		
		ΚΑΤΩΤΕΡΟ	180 εκατομ.		
ΠΕΡΜΙΑΚΟ	ΤΙΒΕΡΙΟ	205 εκατομ.			
	ΚΑΡΝΙΟ	227 εκατομ.			
	ΝΟΡΙΟ	227 εκατομ.			
	ΑΝΩΤΕΡΟ	227 εκατομ.			
	ΚΑΤΩΤΕΡΟ	242 εκατομ.			
ΠΑΛΑΙΟΖΩΙΚΟ	ΣΚΥΘΙΟ	248 εκατομ.			
	ΑΝΩΤΕΡΟ	256 εκατομ.			
	ΚΑΤΩΤΕΡΟ	290 εκατομ.			
	ΜΕΣΟ	300 εκατομ.			
	ΚΑΤΩΤΕΡΟ	330 εκατομ.			
ΠΡΟΤΕΡΟΖΩΙΚΟ	ΔΕΒΟΝΙΟ	355 εκατομ.			
	ΑΝΩΤΕΡΟ	370 εκατομ.			
	ΜΕΣΟ	390 εκατομ.			
	ΚΑΤΩΤΕΡΟ	415 εκατομ.			
	ΣΙΛΟΥΡΙΟ	443 εκατομ.			
ΑΡΧΑΙΟΖΩΙΚΟ	ΟΡΔΟΒΕΣΙΟ	490 εκατομ.			
	ΚΑΜΒΡΙΑΚΟ	540 εκατομ.			
	ΠΡΟΤΕΡΟΖΩΙΚΟ	800 εκατομ.			
	ΠΡΟΤΕΡΟΖΩΙΚΟ	1 δισεκατομ.			
	ΑΡΧΑΙΟΖΩΙΚΟ	1,8 δισεκατομ.			
ΑΖΩΙΚΟ	ΑΡΧΑΙΟΖΩΙΚΟ	2,3 δισεκατομ.			
	ΑΡΧΑΙΟΖΩΙΚΟ	2,5 δισεκατομ.			
	ΑΡΧΑΙΟΖΩΙΚΟ	3 δισεκατομ.			
	ΑΡΧΑΙΟΖΩΙΚΟ	3,5 δισεκατομ.			
	ΑΡΧΑΙΟΖΩΙΚΟ	3,8 δισεκατομ.			

Με τον όρο «γεωλογική ιστορία» αναφερόμαστε στην εξέλιξη του πλανήτη μας, σε βάθος εκατομμυρίων χρόνων, από τη στιγμή που άρχισε να σχηματίζεται ο στερεός φλοιός της Γης. Αυτή η εξέλιξη περιλαμβάνει τις διάφορες γεωλογικές διεργασίες και γεγονότα που έχουν διαμορφώσει τη Γη, όπως η μετακίνηση των ηπείρων, η δημιουργία των ωκεανών και των οροσειρών, οι εκρήξεις ηφαιστείων, οι σεισμοί, οι κλιματικές αλλαγές, η δράση του νερού και του αέρα κλπ.

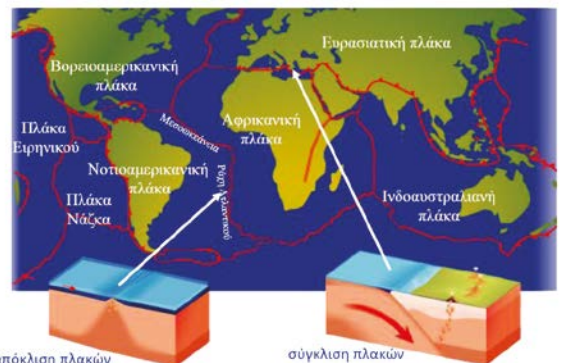
Ο γεωλογικός χρόνος χωρίζεται σε **γεωλογικές περιόδους**, οι οποίες χαρακτηρίζονται από σημαντικά γεωλογικά γεγονότα που επηρέασαν δραστικά τη μορφή του πλανήτη μας και τη ζωή πάνω σε αυτόν.

Για να προσδιορίσουν οι γεωλόγοι-παλαιοντολόγοι τη γεωλογική εξέλιξη μιας περιοχής, μελετούν τα πετρώματα (ιζηματογενή, πυριγενή και μεταμορφωμένα) και τα απολιθώματα, έτσι ώστε να αποκρυπτογραφήσουν τις πληροφορίες που βρίσκονται μέσα σε αυτά.

Μέχρι τις αρχές του 1900, οι γεωλόγοι πίστευαν ότι ο ηπειρωτικός φλοιός της Γης και κυρίως οι ωκεάνιες λεκάνες ήταν δομές σταθερές και αμετακίνητες στην επιφάνεια της Γης. Το 1912 ο Γερμανός γεωλόγος, Alfred Wegener, υποστήριξε τη θεωρία της μετακίνησης των ηπείρων. Κατά τη θεωρία αυτή, όλες οι ήπειροι ήταν αρχικά ενωμένες σε μία υπερήπειρο, την **Παγκαία**, που στη συνέχεια τεμαχίστηκε σε μικρότερα τμήματα-πλάκες, τα οποία μετακινήθηκαν προς διάφορες κατευθύνσεις, μέχρις ότου κατέλαβαν τις θέσεις που γνωρίζουμε σήμερα και διαμόρφωσαν τις σημερινές ηπείρους Αφρική, Ευρώπη, Αμερική, Ασία, Ωκεανία και Ανταρκτική. Γύρω από την Παγκαία, υπήρχε μια «**Πανθάλασσα**». Από το 1960 και μετά, η θεωρία της μετατόπισης των ηπείρων του Wegener μετεξελιίσεται στη **θεωρία των λιθοσφαιρικών πλακών**, με βάση την οποία, η λιθόσφαιρα (ο στερεός φλοιός της Γης και ο ανώτερος μανδύας) δεν είναι ενιαία αλλά αποτελείται από ένα σύνολο μεγάλων και μικρότερων πλακών, που ολισθαίνουν πάνω στο παχύρρευστο μανδουακό υλικό (ασθενόσφαιρα) που βρίσκεται από κάτω, πραγματοποιώντας σχετικές μεταξύ τους κινήσεις (π.χ. απόκλιση, σύγκλιση).

Η γεωλογική εξέλιξη της Ελλάδας είναι ιδιαίτερα πολύπλοκη και συνδέεται με την ευρύτερη γεωλογική ιστορία της Μεσογείου. Η Ελλάδα βρίσκεται σε μία περιοχή που έχει επηρεαστεί από σημαντικές τεκτονο-ορογενετικές διεργασίες, οι οποίες δημιούργησαν τα σύνθετα γεωλογικά χαρακτηριστικά που βλέπουμε σήμερα. Πιο συγκεκριμένα, ο ευρύτερος ελληνικός χώρος βρίσκεται σε μια περιοχή σύγκρουσης πλακών, όπου η Αφρικανική πλάκα συναντά την Ευρασιατική. Το αποτέλεσμα της σύγκρουσης αυτής είναι η **Αλπική Ορογένηση**, που ξεκίνησε στα τέλη του Παλαιοζωικού αιώνα (**Πέρμιο, 299-251 εκ. χρόνια πριν**) και συνεχίζεται μέχρι σήμερα, κορυφώθηκε όμως κατά τον Μεσοζωικό (**251-65 εκ. χρόνια πριν**) και τον Καινοζωικό αιώνα (**66 εκ. χρόνια πριν μέχρι σήμερα**) και οδήγησε στη δημιουργία των ελληνικών οροσειρών και των νησιών της Ελλάδας.

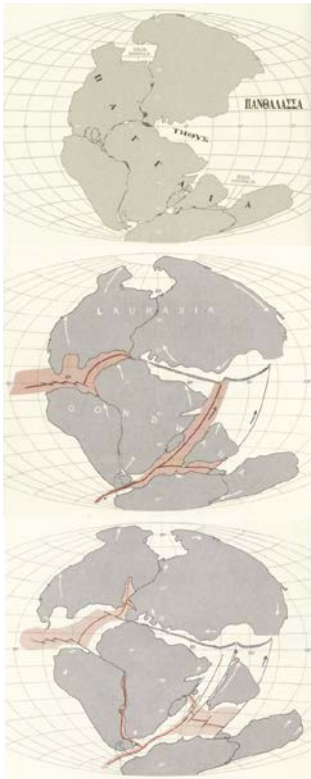
Οι Ελληνικές οροσειρές,

Η Γεωλογική Χρονολογική Κλίμακα
Πηγή: Καρράς Ν., 2006. Στιγμές Ιστορίας της Γης (poster), ΙΓΜΕ, Αθήνα

Χάρτης της Γης όπου απεικονίζονται τα όρια των λιθοσφαιρικών πλακών
Πηγή: Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.)

της Ελλάδας

Η γεωλογική εξέλιξη του πλανήτη σε διάφορες γεωλογικές περιόδους από πάνω προς τα κάτω: α) Πέρμιο-Τριαδικό, β) Ιουρασικό, γ) Κρητιδικό
 Πηγή: Karrás N., Στιγμές Ιστορίας της Γης (poster), ΙΓΜΕ, Αθήνα

Απολιθώματα (Αρχαία Κόρινθος-Εύβοια)
 Πηγή: Φωτογραφικό αρχείο Γεωπόνων ΕΑΓΜΕ

Πτυχωμένα στρώματα στην Πελοπόννησο
 Πηγή: Φωτογραφικό αρχείο Γεωπόνων ΕΑΓΜΕ

που ανήκουν στο Αλπικό Σύστημα, υποδιαιρούνται σε **γεωτεκτονικές ζώνες**, οι οποίες ονομάζονται «**Ελληνίδες**», κάθε μία από τις οποίες χαρακτηρίζεται από διαφορετική στρωματογραφία, λιθολογία και τεκτονική.

Τα σημαντικότερα γεγονότα που χαρακτηρίζουν την **γεωλογική ιστορία** της Ελλάδας συνοψίζονται ως εξής:

Κατά το **Πέρμιο-Τριαδικό (290-200 εκ. χρόνια)** ξεκινά η δημιουργία του ωκεανού της Τηθύος (Νέο-Τηθύς). Ο ελληνικός χώρος βρίσκεται κάτω από τη στάθμη της θάλασσας της Τηθύος, που ήταν σχετικά ρηχή.

Κατά το **Μέσο Τριαδικό - Ιουρασικό (~240-145 εκ. χρόνια)** εξελίσσεται πλήρως η διεύρυνση του ωκεανού της Τηθύος με την ανάπτυξη νέου ωκεάνιου φλοιού, όπου δημιουργούνται τα οφιολιθικά πετρώματα, τα οποία προοδευτικά καταστρέφονται στα τέλη του Ιουρασικού (**145 εκ. χρόνια**). Παράλληλα συνεχίζεται η ιζηματογένεση σε περιβάλλοντα ρηχής και βαθιάς θάλασσας.

Κατά το **Κρητιδικό (~145-65 εκ. χρόνια)** αρχίζει η ορογένεση στον χώρο της σημερινής Ανατολικής Ελλάδας. Οι οφιολίθοι αναδύονται στην επιφάνεια και παράλληλα συνεχίζεται η ιζηματογένεση σε περιβάλλοντα ρηχής και βαθιάς θάλασσας. Επιπλέον, τμήματα από τα ιζηματογενή πετρώματα μαζί με τους οφιολίθους συγκρούονται και αρχίζουν να υποβυθίζονται κάτω από τον ηπειρωτικό φλοιό.

Από το **τέλος του Κρητιδικού μέχρι το Ηώκαινο (65 εκ.-33 εκ. χρόνια)** εξελίσσεται η τελική ορογενετική διεργασία που οδηγεί στην οριστική ανάδυση. Η ορογένεση αρχίζει από τα Ανατολικά και σταδιακά προωθείται προς τα Δυτικά, με κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα τη δημιουργία της οροσειράς της Πίνδου και την ανάδυση των νησιών του Ιονίου. Κατά την περίοδο αυτή, στα Ανατολικά, υποβυθίζονται και μεταμορφώνονται έντονα σε βάθος τα πετρώματα στην ευρύτερη περιοχή Κυκλάδων - Εύβοιας - Ολύμπου (**40 εκ. χρόνια**). Μεταγενέστερα, παρόμοια φαινόμενα μεταμόρφωσης λαμβάνουν χώρα στα Δυτικά, στην ευρύτερη περιοχή Πελοποννήσου - Κρήτης (**20 εκ. χρόνια**).

Πριν από **20 εκ. χρόνια** περίπου, ο γεωγραφικός χώρος της Ελλάδας αποτελούταν από μια ενιαία ξηρά, που εκτεινόταν από το Ιόνιο έως τη Μικρά Ασία και τα νότια της Κρήτης, η «Αιγηίδα». Σιγά σιγά, η θάλασσα άρχισε να κατακλύζει την Αιγηίδα και οι ψηλότερες περιοχές της σχημάτισαν τα νησιά του Αιγαίου.

Από το **Μέσο Μειόκαινο έως και σήμερα (15 εκ. χρόνια-σήμερα)** η παλαιογεωγραφική εξέλιξη του ελληνικού χώρου χαρακτηρίζεται από έντονα τεκτονικά γεγονότα. Αυτές οι διεργασίες διευκόλυναν τη διείσδυση του γρανιτικού μάγματος και τη σταδιακή αναθόλωση και ανάδυση τόσο των Κυκλάδων όσο και της Ροδόπης. Επίσης, οδήγησαν στη δημιουργία μεγάλων **τάφρων** με απόθεση μεγάλου πάχους ιζημάτων και μεγάλων **ρηγμάτων**.

Παράλληλα, παρατηρείται έντονη **ηφαιστειακή δραστηριότητα** στον ελληνικό χώρο από το **Ολιγόκαινο (33 έως 23 εκ. χρόνια)** στη Ροδόπη μέχρι το **Ολόκαινο (12 χιλ. χρόνια μέχρι σήμερα)** στις Κυκλάδες με την ενεργοποίηση διαφόρων ηφαιστειών:

1. Βόρειο Αιγαίο: Σποράδες, Λήμνος, Λέσβος, Άγιος Ευστράτιος, Σαμοθράκη
2. Κεντρικό Αιγαίο: Χίος, Σκύρος, Εύβοια, Κάλυμνος, Κως, Πάτμος, Σάμος
3. Ηφαιστειακό τόξο Νοτίου Αιγαίου: Αίγινα, Χριστιανά, Νίσυρος

Τελειώνοντας τη σύντομη αναδρομή μας του χώρου, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε στοιχεία του **νερού** και του **αέρα**, που μέε διάβρωσης και της αποσάθρωσης, διαμορφώνουν στην πάροδο των εκατομμυρίων χρόνων.

Καθρέπτης ρήγματος (Ελίκη - Αχαΐα)
 Πηγή: Φωτογραφικό αρχείο Γεωπόνων ΕΑΓΜΕ

ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η πλειοψηφία των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στην Ελλάδα χρησιμοποιείται για ετήσιες καλλιέργειες (σιτάρι, καλαμπόκι, βαμβάκι, ζωοτροφές, σπυροκηπευτικά κλπ), οι οποίες μπορεί να εναλλάσσονται. Αμέσως μετά ακολουθούν οι δενδρώδεις καλλιέργειες (ροδάκινα, μήλα, πορτοκάλια, ελιές), οι οποίες προσφέρουν μεγαλύτερες αποδόσεις από τις ετήσιες. Αυτές περιλαμβάνουν τις ελιές και αμπέλια, διαχρονικούς στυλοβάτες της ελληνικής αγροτικής παραγωγής.

Αμπελώνας στη περιοχή Μεσσηνίας

ΠΟΠ-ΠΓΕ-Εγγυημένα Παραδοσιακά Ιδιότυπα Προϊόντα (ΕΠΙΠ)

Προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (Π.Ο.Π.):
το σήμα ευρωπαϊκών τροφίμων ποιότητας με εγγυημένη γεωγραφική προέλευση

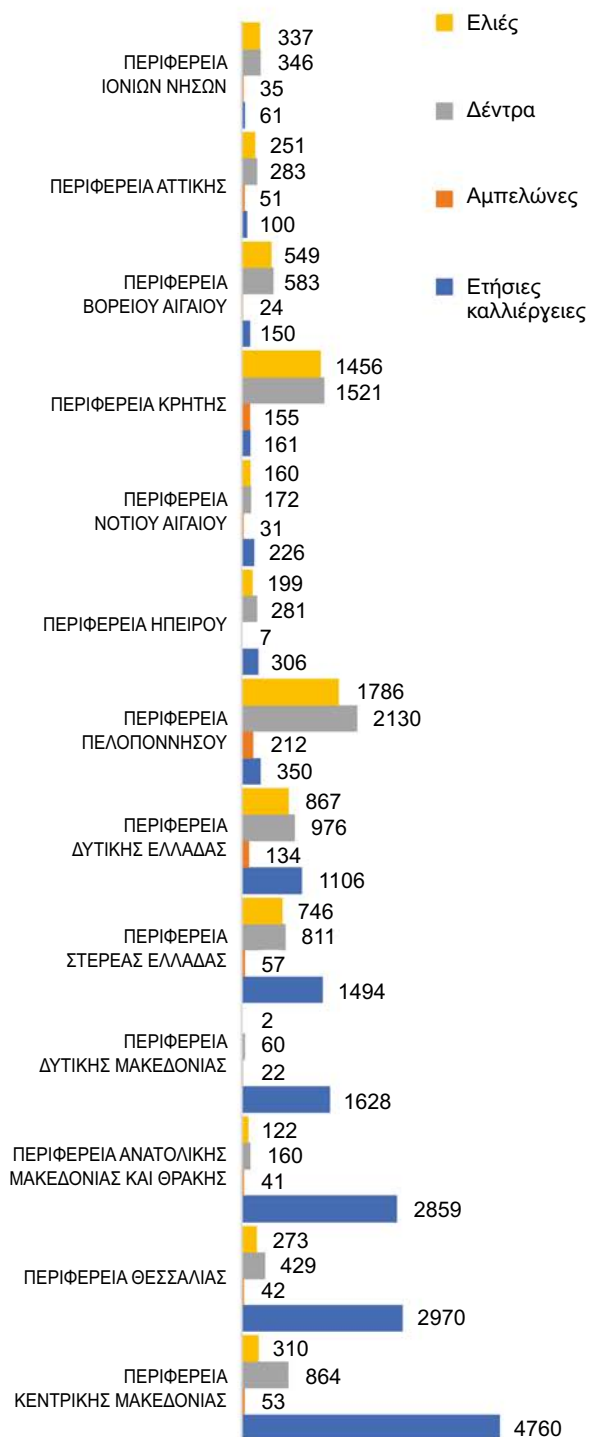
Προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη:
το σήμα ευρωπαϊκών τροφίμων ποιότητας που συνδέονται στενά με μια συγκεκριμένη περιοχή

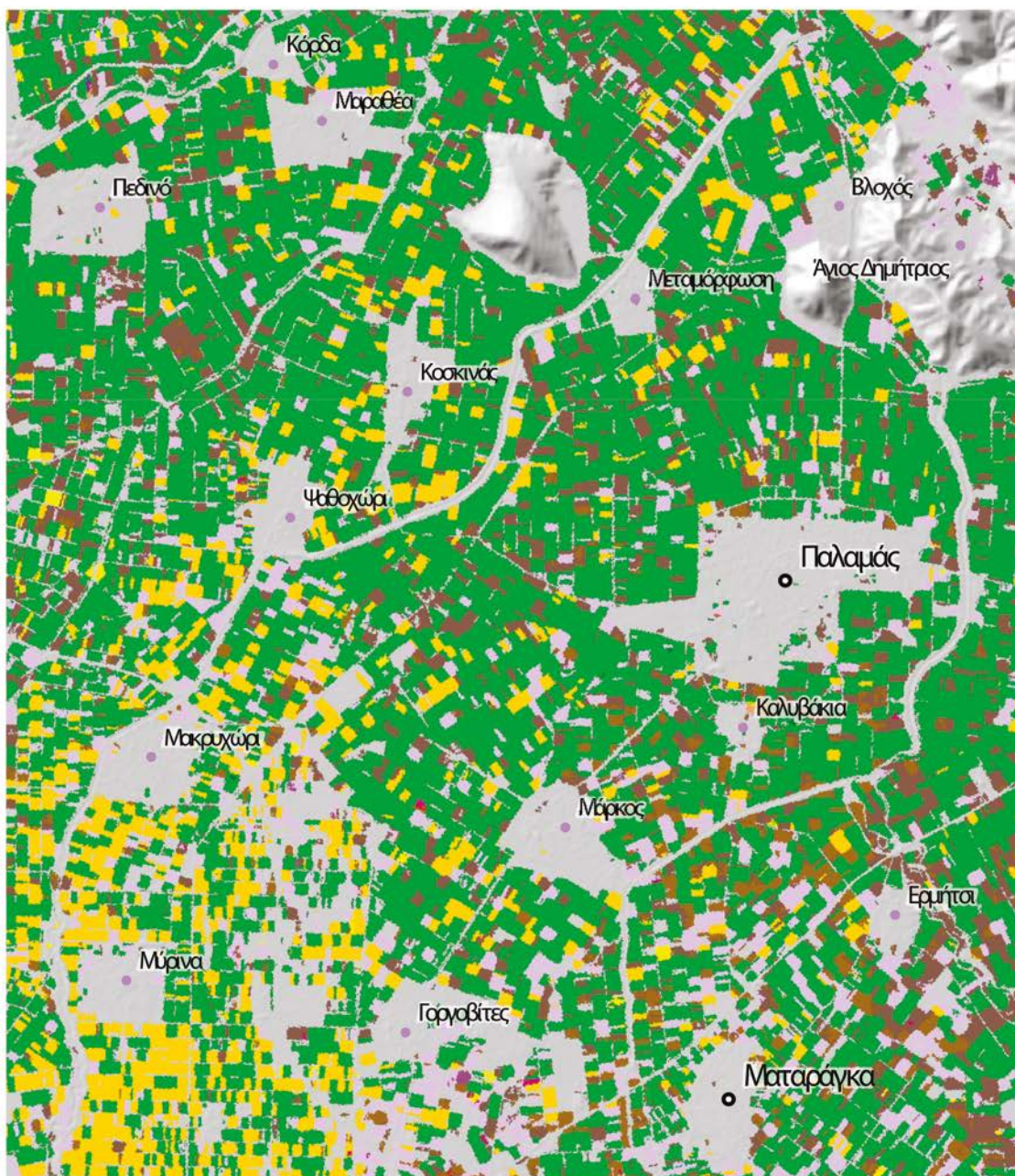
Παραδοσιακό ιδιότυπο προϊόν:
το σήμα ευρωπαϊκών τροφίμων ποιότητας που συνδέονται με παραδοσιακές πρακτικές παρασκευής ή και χρήση παραδοσιακών υλικών

Κατανομή της γεωργικής έκτασης ανά τύπο και Περιφέρεια

(χιλιάδες στρέμματα)

Η γεωργική παρακολούθηση πραγματοποιείται στο Ευρωπαϊκό Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC) κυρίως για τη διάκριση, τον εντοπισμό και τη μέτρηση των κύριων περιοχών φυτικής παραγωγής στην Ευρώπη, την εκτίμηση της παραγωγής στις αρχές του έτους και τον έλεγχο της εγκυρότητας των αιτήσεων των αγροτών για επιδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιεί δεδομένα από δορυφόρους ως οικονομικά αποδοτικό τρόπο συλλογής των απαραίτητων πληροφοριών παρακολούθησης.

Ευρύτερη περιοχή «Παλαμά» του θεσσαλικού κάμπου

	Καλαμπόκι		Σκληρό σιτάρι
	Βαμβάκι / κηπευτικά		Μαλακό σιτάρι
	Μη καλλιεργήσιμες εκτάσεις		

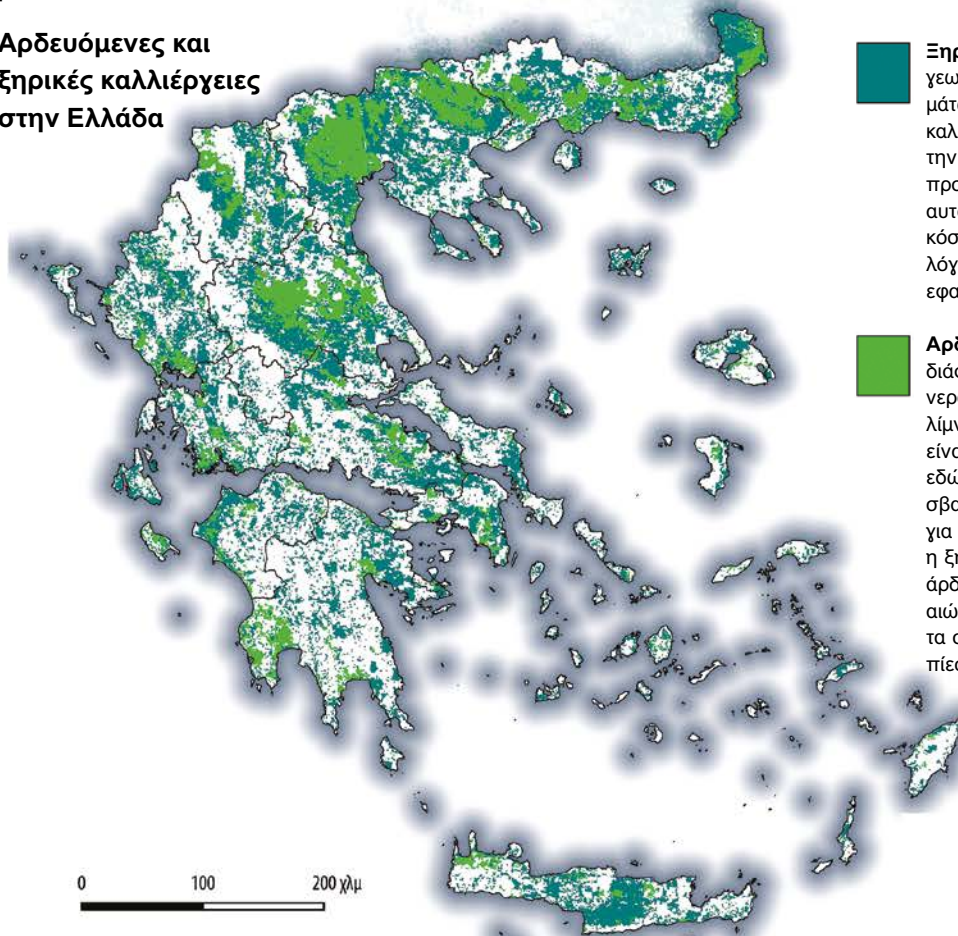
Απεικόνιση του Ευρωπαϊκού Χάρτη Καλλιεργειών, από δορυφορικά δεδομένα, για το έτος αναφοράς 2022

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Περισσότερα από 28 εκατομμύρια στρέμματα στην Ελλάδα είναι χαρακτηρισμένα ως καλλιεργήσιμες εκτάσεις (είτε σε εκμετάλλευση είτε σε αγρανάπαυση) και αποτελούν το 22% της συνολικής έκτασης της χώρας. Οι περισσότερες εκτάσεις εντοπίζονται στις μεγάλες πεδιάδες της Ελλάδας (Θεσσαλία, Κεντρική Μακεδονία, Στρυμώνα, Κωπαΐδας, κ.α.) με μεγάλο μέρος αυτών να δημιουργούνται μετά τις εκτενείς αποστραγγίσεις λιμνών και βάλτων από τις αρχές έως τα μέσα του 20ου αιώνα.

Αρδευόμενες και ξηρικές καλλιέργειες στην Ελλάδα

Καλλιεργήσιμες εκτάσεις ανά Περιφέρεια (2021)

(στρέμματα)

Περιφέρεια Αττικής	218139
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	308552
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	362798
Περιφέρεια Ηπείρου	586924
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	659967
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1937346
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	2378909
Περιφέρεια Κρήτης	2407369
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	2583794
Περιφέρεια Πελοποννήσου	2810661
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	3730110
Περιφέρεια Θεσσαλίας	4145446
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	6301568

Δενδρώδεις καλλιέργειες

Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και η Ελληνική Στατιστική Αρχή δημοσιεύουν λεπτομερείς χάρτες της κατανομής κάθε είδους καλλιέργειας στην Ελλάδα.

Ξηρική ή βροχοδαίτη γεωργία: Η μορφή αυτή γεωργίας ήταν κυρίαρχη πριν την ανάπτυξη συστημάτων άρδευσης. Σε αυτό το σύστημα γεωργίας οι καλλιέργειες δεν αρδύονται, αλλά χρησιμοποιούν την υγρασία που αποθηκεύεται στο νερό στην προηγούμενη βροχερή περίοδο. Οι αποδόσεις με αυτό το σύστημα είναι πολύ μικρότερες, αλλά το κόστος παραγωγής είναι σημαντικά χαμηλότερο, λόγω της μη άρδευσης και της μηδενικής ή της εφαρμογής μειωμένων ποσοτήτων λιπασμάτων.

Αρδευόμενη γεωργία: χρησιμοποιεί νερό από διάφορες πηγές (πλην της βροχής) όπως γλυκό νερό από ρυάκια, ποτάμια, αρδευτικά κανάλια και λίμνες ή υπόγεια νερά (γεωτρήσεις). Η άρδευση είναι χαρακτηριστικό της ευρωπαϊκής γεωργίας εδώ και χιλιετίες. Ειδικά σε περιοχές όπου η πρόσβαση στο νερό είναι καθοριστικός παράγοντας για τον καθορισμό της παραγωγικής ικανότητας, η Ξηρική γεωργία και οι παραδοσιακές μέθοδοι άρδευσης συνυπάρχουν εδώ και αιώνες. Τον 20ό αιώνα, τα έργα υποδομής για το νερό ενίσχυσαν τα συστήματα άρδευσης, ασκώντας μεγαλύτερη πίεση στους υδάτινους πόρους.

Αρδευόμενες καλλιέργειες στην πεδιάδα της Κωπαΐδας με τη χαρακτηριστική γραμμική διεύθεση η οποία βελτιστοποιεί την άρδευση και την εκμετάλλευση. Δορυφορική εικόνα. Copernicus VHR 2018.

Ξηρικές και βροχοδαίτες καλλιέργειες στη νήσο Κω. Η διάταξη αναβαθμίσεων στο λοφώδες ανάγλυφο προστατεύει το έδαφος από τη διάβρωση και τη ροή του βρόχινου νερού. Δορυφορική εικόνα. Copernicus VHR 2018.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ - ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Ελιές και Λάδι

Η καλλιέργεια και εκμετάλλευση της ελιάς στην Ελλάδα χρονολογείται από πριν το 2000 π.Χ. Στην Ελλάδα καλλιεργούνται περισσότερα από 130 εκατομμύρια ελαιόδενδρα, από τα οποία παράγονται περίπου 300.000 τόνοι ελαιόλαδου ετησίως. Το 70% του ελαιόλαδου που παράγεται χαρακτηρίζεται ως «εξαιρετικά παρθένο».

Ελαιόδεντρα

ΕΛΣΤΑΤ 2021

Περίπου η μισή από την ετήσια ελληνική παραγωγή ελαιόλαδου εξάγεται προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι πιο σημαντικές ελαιοπαραγωγικές περιοχές στην Ελλάδα είναι η Πελοπόννησος, η Κρήτη και τα νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου. Η περισσότερο γνωστή ελληνική ποικιλία ελιάς είναι η κορωνέικη, προερχόμενη από τη νότιο Πελοπόννησο.

Η Ελλάδα είναι η τρίτη μεγαλύτερη ελαιοπαραγωγός χώρα στον κόσμο, μετά την Ιταλία και την Ισπανία. Με κριτήριο την ποιότητα όμως, η Ελλάδα κατατάσσεται πρώτη στον κόσμο, καθώς πάνω από το 70% της ελληνικής παραγωγής ελαιόλαδου χαρακτηρίζεται ως «εξαιρετικά παρθένο».

Παραγωγή δενδρωδών καλλιιεργειών πλην ελαιόδεντρων

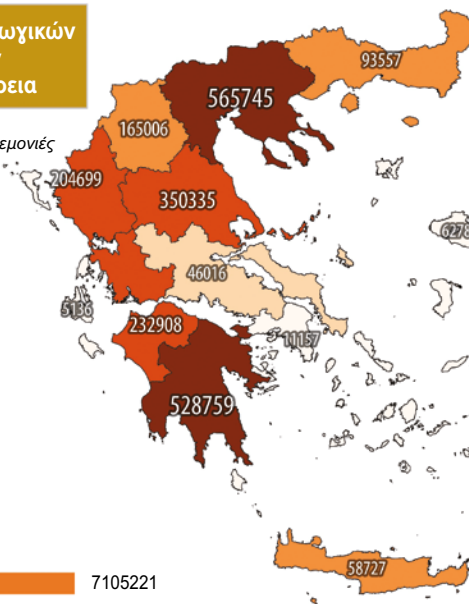
Λεμονιές, πορτοκαλιές, μανταρινιές, αχλαδιές, μηλιές, ακτινίδια, ροδιές, ροδακινιές - νεκταρινιές, βερικοκιές, κερασιές, συκιές, καστανιές, αμυγδαλιές, φιστικιές, καρυδιές

Περιφέρεια	Πορτοκαλιές	Λεμονιές
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	650	50
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	9791	2647
Περιφέρεια Θεσσαλίας	4585	2951
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	6320	9339
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	46022	10783
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	145481	38522
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	36804	40829
Περιφέρεια Αττικής	22731	44778
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	136045	71843
Περιφέρεια Ηπείρου	1339090	78585
Περιφέρεια Κρήτης	743428	198389
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	2454500	510255
Περιφέρεια Πελοποννήσου	7105221	524912

Αριθμός παραγωγικών δέντρων ανά Περιφέρεια

■ Πορτοκαλιές ■ Λεμονιές
ΕΛΣΤΑΤ 2021

Δενδροπαραγωγή

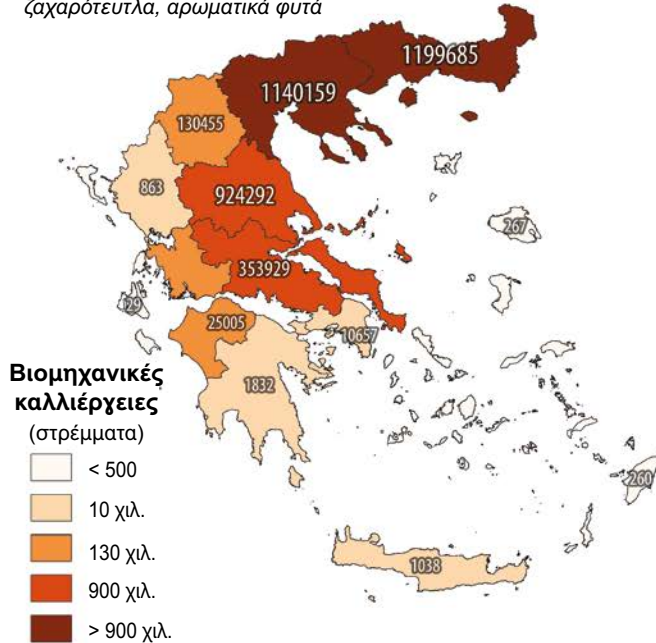

ΕΛΣΤΑΤ 2021

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ - ΠΡΟΪΟΝΤΑ

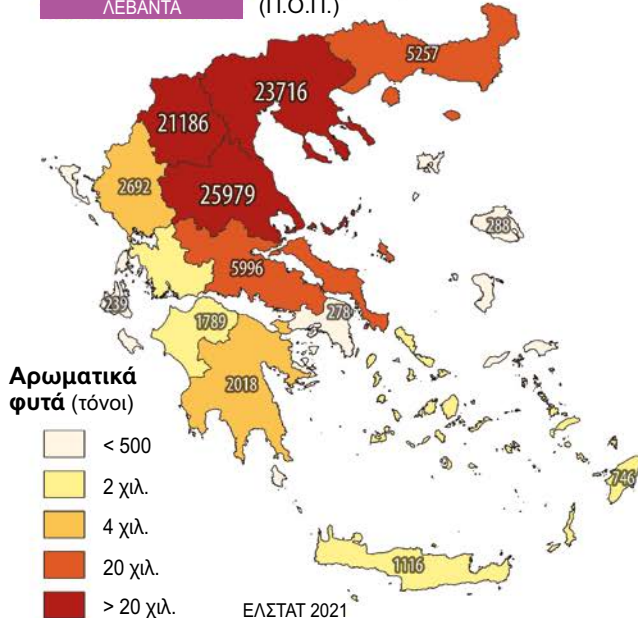
Βιομηχανικά Φυτά ανά Περιφέρεια

Καπνός, βαμβάκι, ηλιάνθος, σόγια, ζαχαρότευτλα, αρωματικά φυτά

ΕΛΣΤΑΤ 2021

Στην Ελλάδα ευδοκίμουν περισσότερα από 100 είδη αρωματικών φυτών. Τα κυριότερα που καλλιεργούνται είναι ο κρόκος, ο δίκταμος, η ρίγανη, το τσάι του βουνού, ο μαραθόσπορος και το γλυκάνισο. Στο εμπόριο τη μεγαλύτερη αναγνωρισιμότητα έχουν το τσάι του βουνού, το χαμομήλι, η ρίγανη, το φασκόμηλο, η μέντα, το κύμινο, ο γλυκάνισος, η λεβάντα και το μελισσόχορτο. Τοπικά προϊόντα όπως η μαστίχα Χίου και ο κρόκος Κοζάνης αποτελούν προϊόντα με Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης (Π.Ο.Π.)

ΕΛΣΤΑΤ 2021

Μεγάλος όγκος της αγροτικής παραγωγής στην Ελλάδα προέρχεται από την εντατική καλλιέργεια βιομηχανικών φυτών (3,8 εκατομμύρια στρέμματα για το 2021). Η μεγαλύτερη παραγωγή συγκεντρώνεται στη Μακεδονία, Θράκη και Θεσσαλία.

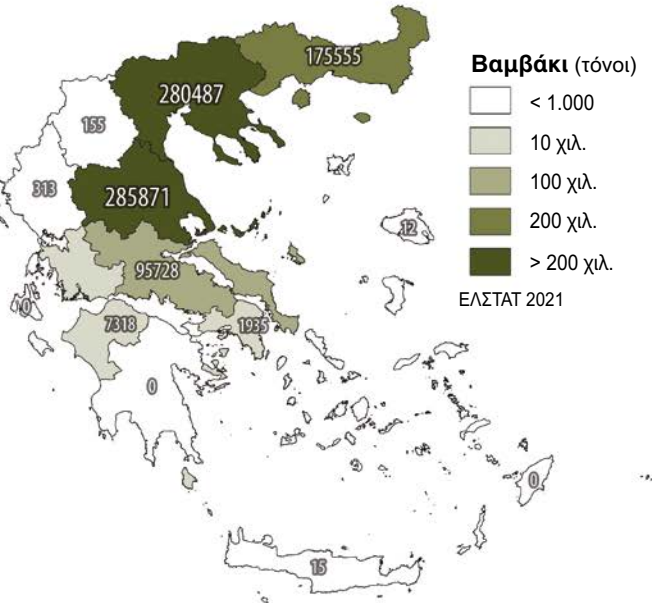
Τα βιομηχανικά φυτά χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες που περιλαμβάνουν:

Κλωστικά φυτά: το βαμβάκι, το λινάρι και η κάνναβις, ο καπνός, τα ζαχαρότευτλα

Ελαιοπαραγωγικά φυτά: ο ηλιάνθος, το καλαμπόκι, η ελαιοκράμβη, το σουσάμι, η ατρακυλίδα, η ρετινολαδιά

Παραγωγή βαμβακιού ανά Περιφέρεια

ΕΛΣΤΑΤ 2021

Το βαμβάκι αποτελεί για την Ελλάδα τη σημαντικότερη βιομηχανική καλλιέργεια. Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (2021) οι καλλιεργούμενες εκτάσεις με βαμβάκι, ανέρχονταν σε 2,6 εκατομμύρια στρέμματα και το βαμβάκι που παρήχθη ήταν 850 χιλ. τόνοι.

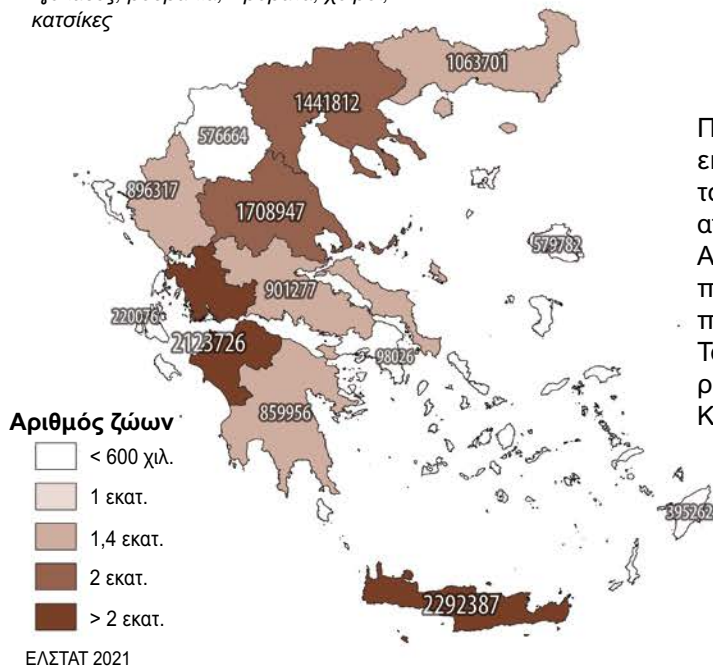
Το βαμβάκι καλλιεργείται κυρίως στη Θεσσαλία (περιφερειακές ενότητες Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας και Τρικάλων), στη Μακεδονία (περιφερειακές ενότητες Δράμας, Ημαθίας, Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Πέλλας, Πιερίας, Σερρών, Χαλκιδικής), στη Θράκη (περιφερειακές ενότητες Έβρου, Ξάνθης, Ροδόπης) και λιγότερο σε άλλες περιοχές.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Κτηνοτροφία και παραγωγικά ζώα

Αγελάδες, βουβάλια, πρόβατα, χοίροι, κατσίκες

Περισσότερα από 13 εκατομμύρια παραγωγικά ζώα εκτρέφονται στην Ελλάδα για το κρέας και το γάλα τους. Η κύρια βάση της κτηνοτροφίας βασίζεται στις αγελάδες, στους χοίρους και στα αιγοπρόβατα. Αρκετές δεκάδες εκατομμύρια είναι τα υπόλοιπα ζώα που εκτρέφονται για τα προϊόντα τους όπως τα κοτόπουλα, οι γαλοπούλες και τα κουνέλια. Τα περισσότερα ζώα εκτροφής συναντώνται στις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Κρήτης, Θεσσαλίας και Κεντρικής Μακεδονίας.

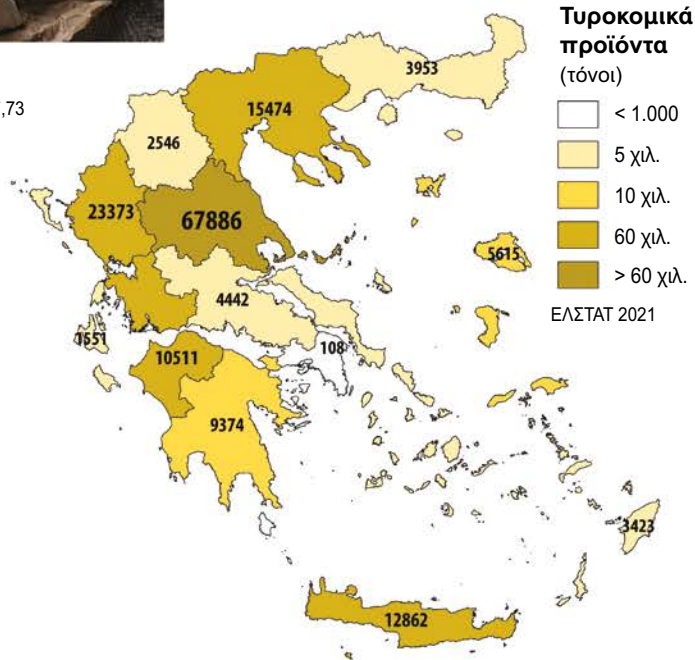
Κύκλος εργασιών των μεγαλύτερων ελληνικών γαλακτοβιομηχανιών για το 2020

(σε εκατομμύρια ευρώ)

Γαλακτοκομία στην Ελλάδα – Παραγωγή τυριού

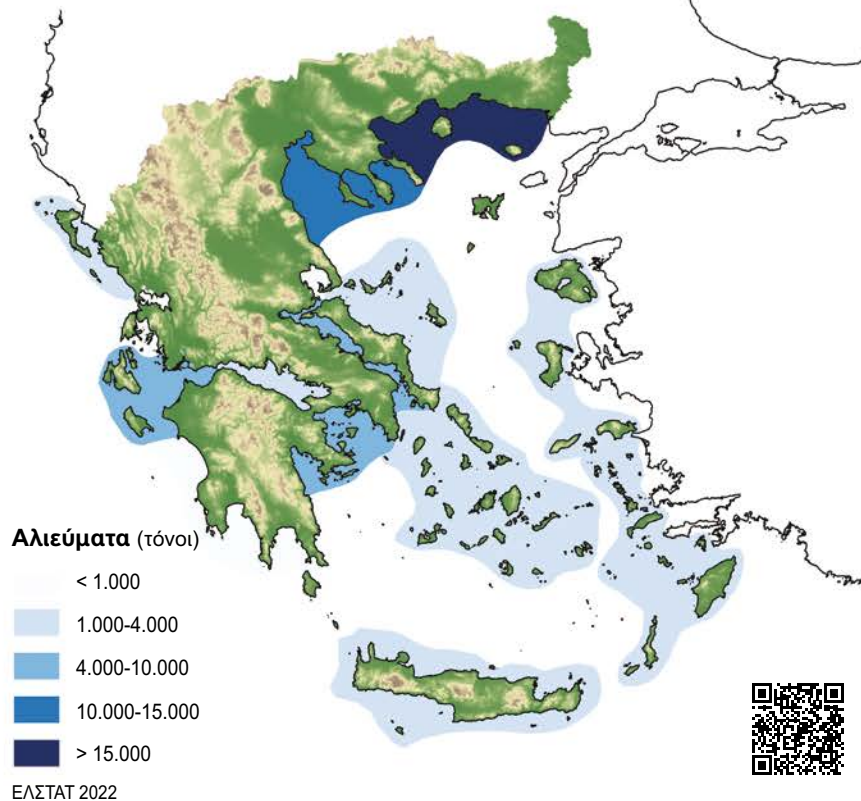
τυρί μαλακό, τυρί σκληρό, φέτα, βούτυρο, μυζήθρα, κρέμα

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΑΛΙΕΙΑ

Ποσότητα αλιευμάτων κατά περιοχή αλιείας (2022)

Ο ελληνικός αλιευτικός τομέας καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση στον αριθμό των σκαφών, τη δεύτερη θέση στον αριθμό των ψαράδων και τη δωδέκατη όσον αφορά την ποσότητα των αλιευμάτων. Στην Ελλάδα, ο αλιευτικός τομέας χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία της παράκτιας παραδοσιακής αλιείας, την αναπτυσσόμενη υδατοκαλλιέργεια (που παράγει κυρίως σιπούρες και λαβράκια) και την περιορισμένη μεταποιητική βιομηχανία.

Η παράκτια παραδοσιακή αλιεία είναι πολύ σημαντική από απόψεως συμβολής στον στόλο (94%), στην απασχόληση στον αλιευτικό τομέα (90%) ή στα αλιεύματα. Τα μεγαλύτερα σκάφη αλιεύουν με συρόμενα ή κυκλικά δίχτυα (γρι-γρι).

Αστακός

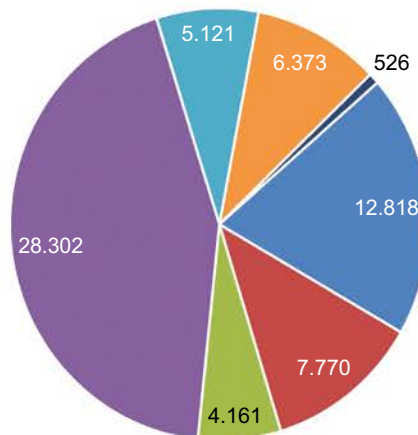
Σαρδέλες

Περισσότεροι από 65 χιλιάδες τόνοι ψαριών αλιεύτηκαν στις ελληνικές θάλασσες το 2022. Οι μεγαλύτερες ποσότητες είναι ψάρια διαφόρων ειδών όπως γαύροι, μπακαλιάροι, σαρδέλες κ.α. (53 χιλ. τόνοι), με τα οστρακοειδή (αστακοί, καβούρια, γαρίδες, χτένια, μύδια - 6.900 τόνοι) και κεφαλόποδα (χταπόδια, σουπιές, καλαμάρια - 5.120 τόνοι) να ακολουθούν.

Ποσότητα αλιευμάτων κατά είδος αλιεύματος (τόνοι)

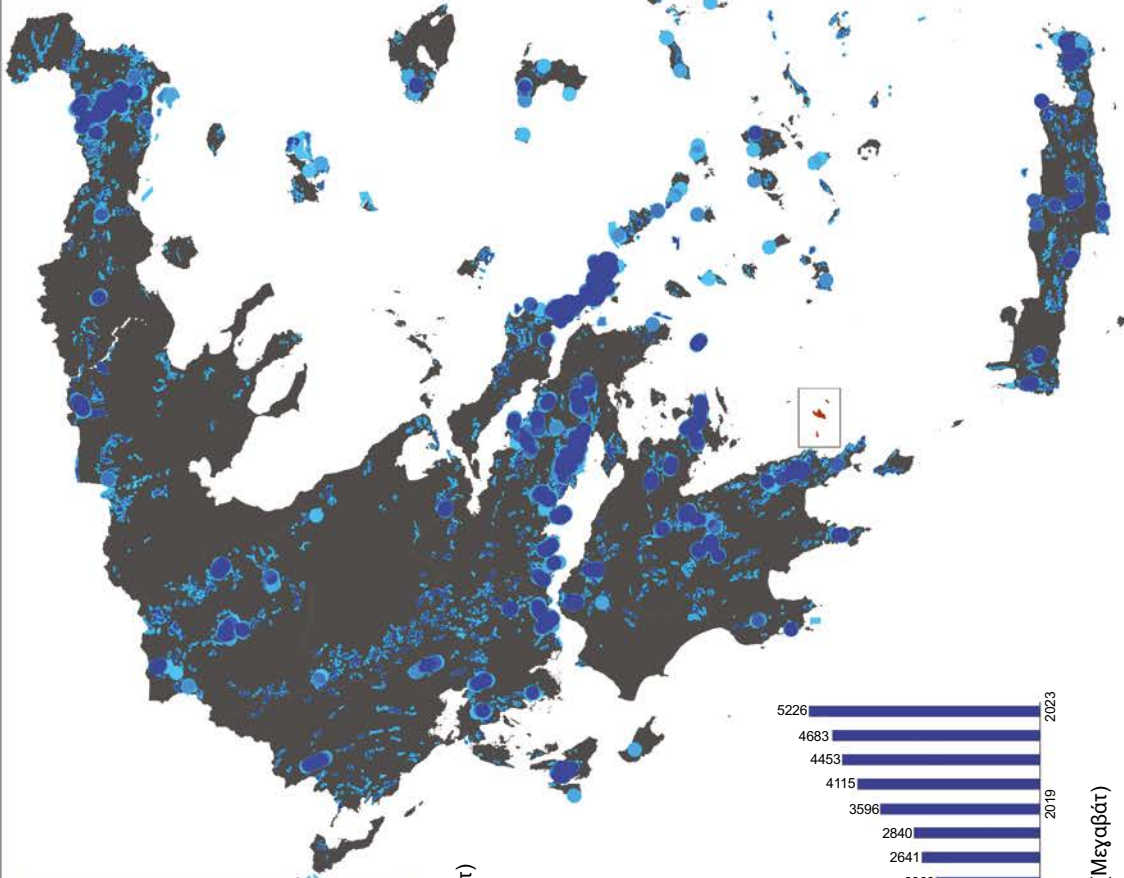
ΕΛΣΤΑΤ 2022

- Γαύρος
- Μπακαλιάρος
- Χταπόδια, σουπιές, καλαμάρια
- Όστρακα
- Σαρδέλες
- Γαρίδες, καβούρια, αστακοί
- Διάφορα ψάρια

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΙΟΛΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Το μέγιστο αιολικό δυναμικό της Ελλάδας εντοπίζεται σε αρκετές περιοχές της Κρήτης, της Πελοποννήσου, της Στερεάς Ελλάδας, της Εύβοιας και στα νησιά του Αιγαίου. Σε αυτές τις περιοχές απαντώνται και τα περισσότερα αιολικά πάρκα.

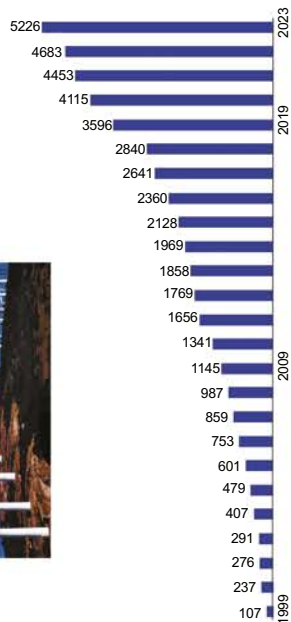

Αιολική Παραγωγή ανά περιφερειακή ενότητα (Μεγαβάτ)

Στερεά Ελλάδα	2293
Πελοπόννησος	639
Αν. Μακεδονία και Θράκη	534
Ανατολική Ελλάδα	413
Δυτική Ελλάδα	374
Κρήτη	203
Κεντρική Μακεδονία	158
Αττική (Τροιζήνα και νησιά)	148
Νησιά Ιονίου	120
Νησιά Νότιου Αιγαίου	112
Ήπειρος	110
Θεσσαλία	46
Νησιά Βορείου Αιγαίου	40
Αττική	45

Οι ανεμογεννήτριες είναι μηχανές, οι οποίες μετατρέπουν την κινητική ενέργεια του ανέμου σε ηλεκτρική ενέργεια. Η μετατροπή αυτή γίνεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, μέσω της περρωτής, έχου- με την μετατροπή της κινητικής ενέργειας του ανέμου σε μηχανική ενέργεια. Αυτό συμβαίνει με την περιστροφή του άξονα της περρωτής, ο οποίος στη συνέχεια, στο δεύτερο στάδιο, περιστρέφει τον άξονα της γεννήτριας και έτσι μετατρέπεται η μηχανική ενέργεια σε ηλεκτρική και πα- ράγεται ηλεκτρικό ρεύμα.

Εγκατεστημένη Αιολική Ισχύς (Μεγαβάτ)

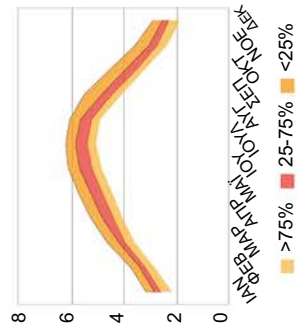
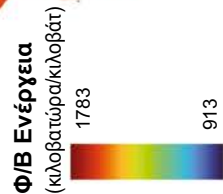
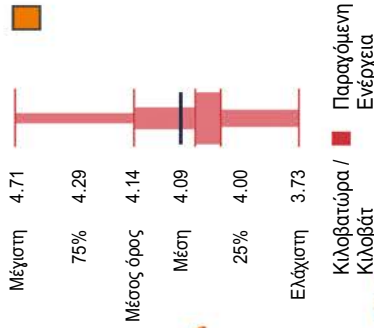
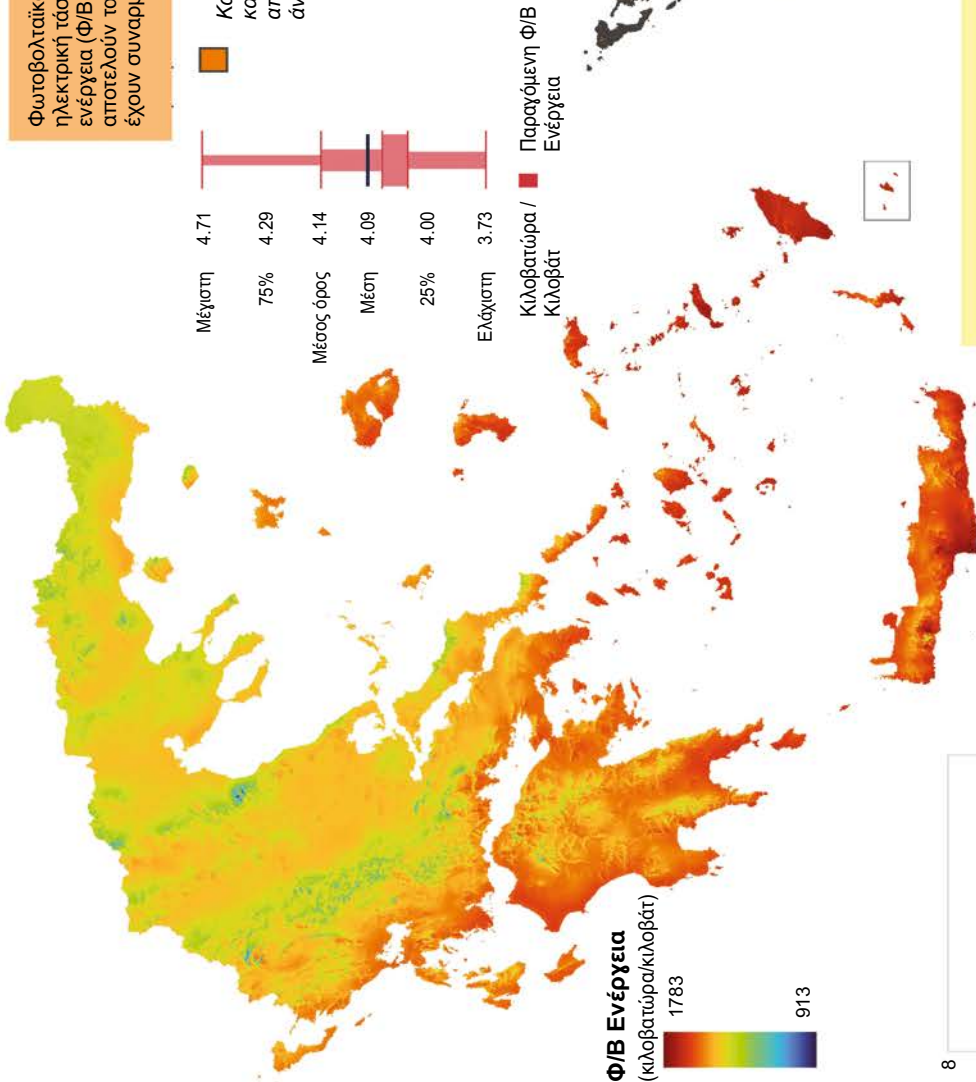
Αιολική Παραγωγή ανά έτος (Μεγαβάτ)

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Φωτοβολταϊκό φαινόμενο ονομάζεται η άμεση μετατροπή της ηλιακής ακτινοβολίας σε ηλεκτρική τάση. Το σύνολο των φωτοβολταϊκών στοιχείων που παράγουν φωτοβολταϊκή ενέργεια (Φ/Β ενέργεια) όταν δέχονται ακτινοβολία και που είναι ηλεκτρονικά συνδεδεμένα αποτελούν τα φωτοβολταϊκά πλαίσια. Ένα ή περισσότερα φωτοβολταϊκά πλαίσια που έχουν συναρμολογηθεί ως μία ενιαία κατασκευή αποτελούν ένα φωτοβολταϊκό πάνελ.

Κάθε κιλοβατώρα που παράγεται από φωτοβολταϊκά, και άρα όχι από συμβατικά καύσιμα, συνεπάγεται την αποφυγή έκλυσης ενός περίπου κιλού διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα.

Ένα φωτοβολταϊκό σύστημα στην Ελλάδα παράγει κατά μέσο όρο ετησίως περί τις 1.200-1.650 κιλοβατώρες ανά εγκατεστημένο κιλοβάτ (kWh/έτος/kWp). Στις νότιες και πιο ηλιόλουστες περιοχές της χώρας ένα φωτοβολταϊκό παράγει περισσότερο ηλιακό ηλεκτρισμό από ότι στις βόρειες.

Πηγή: Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΙΟΜΑΖΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

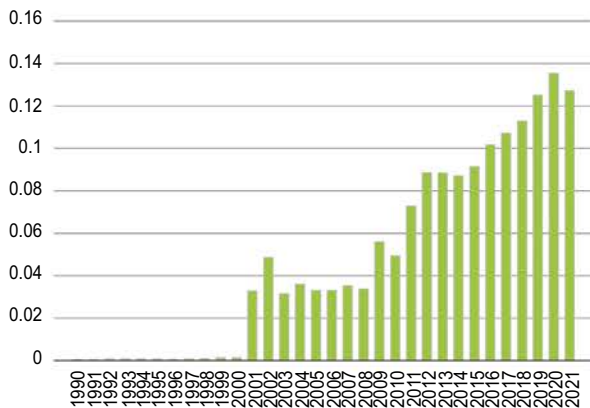
Τα φυτικά και δασικά υπολείμματα, τα ζωικά απόβλητα, τα φυτά που καλλιεργούνται στις ενεργειακές φυτείες για να χρησιμοποιηθούν ως πηγή ενέργειας, καθώς επίσης και τα αστικά απορρίμματα και τα υπολείμματα της βιομηχανίας τροφίμων, της αγροτικής βιομηχανίας και το βιοαποικοδομήσιμο κλάσμα των αστικών απορριμμάτων.

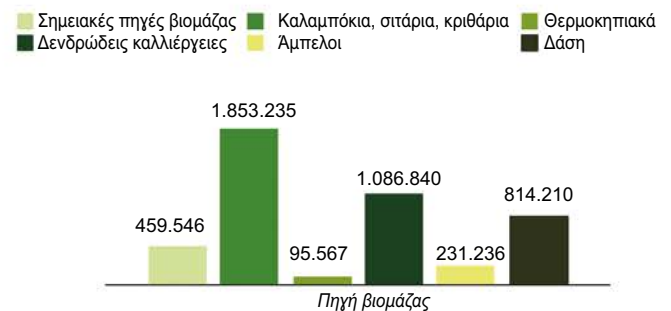
Η Ελλάδα είναι η 13η χώρα στην Ευρώπη σε παραγωγή βιοαερίου

Παραγωγή βιοαερίου στην Ελλάδα από το 1990 έως το 2021 (Μεγατόνοι)

Ετήσιες ποσότητες βιομάζας ανά πηγή στην Ελλάδα (τόνοι)

Σταθμοί Βιομάζας

ΔΙΚΤΥΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Το Εθνικό Σύστημα Φυσικού Αερίου (ΕΣΦΑ) μεταφέρει Φυσικό Αέριο από τα ανάντη Συνδεδεμένα Συστήματα Μεταφοράς Φυσικού Αερίου της Βουλγαρίας και της Τουρκίας, τον Trans Adriatic Pipeline (TAP) καθώς και από τους θερματικούς σταθμούς Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου (ΥΦΑ ή LNG), οι οποίοι βρίσκονται εγκατεστημένοι στην Αλεξανδρούπολη και τη νήσο Ρεβυθούσα του κόλπου Μεγάρων, σε καταναλωτές συνδεδεμένους με το δίκτυο ΕΣΦΑ στην ηπειρωτική Ελλάδα.

